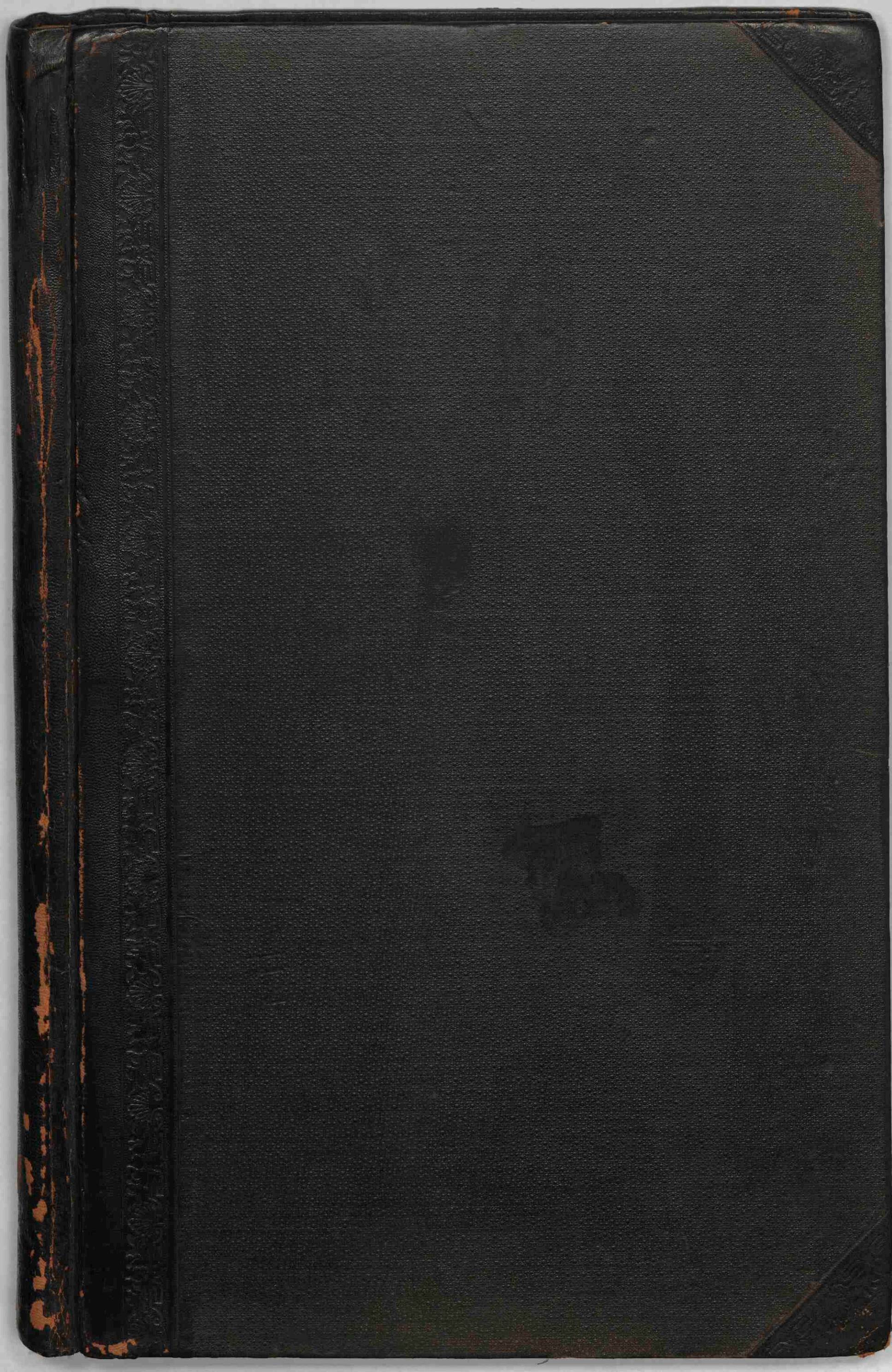

Bos' schoolatlas der geheele aarde.

<https://hdl.handle.net/1874/334287>

KAARTENZAAL

~~V-5-A-4~~

I-7-C-4

Van der Luykinga.
1892.

B. M. van der Luykinga

D90890975

Karel Huysinga.

B O S

SCHOOLATLAS

DER

GEHEELE AARDE.

VIERDE HERZIENE DRUK.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1882.

Stoomdrukkerij van J. B. Wolters.

BERICHT VOOR DEN DERDEN DRUK.

„De behoefte aan duidelijke atlassen, die niet met namen zijn overladen, doet zich steeds meer gevoelen, nu men het over de methode, die bij het onderwijs in de aardrijkskunde moet worden gevolgd, en het doel, 't welk met dat onderwijs moet worden beoogd, vrijwel eens is geworden. Bij de groote massa stof, die met den dag nog toeneemt, wordt beperking tot het noodige steeds meer een vereischte. Zal echter dat noodige door den leerling gemakkelijk worden opgenomen, dan moet het formaat der kaarten zoo groot mogelijk zijn, terwijl het oog niet door onnoodige kleuren en namen moet worden afgeleid. Daarbij moeten de kaarten echter meer geven dan de oro-hydrographische gesteldheid der landen, de grenzen, de verdeeling en de plaatsen; ze moeten, met het leerboek, het land en zijne bewoners leeren begrijpen in den waren zin des woords; ze moeten den leerling opwekken tot nadenken over de betrekking tusschen Land en Volk.

„Die eischen stonden mij voor den geest, toen ik mij op verzoek van den Uitgever aan het werk zette, om een' Schoolatlas ten gebruike bij mijn Leerboek en mijn Beknopt Leerboek der Aardrijkskunde te vervaardigen. Aan die onderneming waren voor den Uitgever en den Ondergeteekende beiden geene geringe moeilijkheden verbonden. Groot formaat, nette uitvoering en geringe prijs moesten samen gaan, iets, wat in den tegenwoordigen tijd niet zoo gemakkelijk te verkrijgen is. Eene goede keuze uit het vele, waarbij alleen het noodige werd gegeven, zonder dat aan banden wordt gelegd de zelfwerkzaamheid des leerlings, waarbij hij meer kan vinden dan de kaart hem geeft, — dat was het vraagstuk, 't welk door mij moest worden opgelost. In hoeverre wij in een en ander zijn geslaagd, laten we ter beoordeeling over aan hen, die dezen Schoolatlas zullen willen gebruiken.”

Met deze woorden opende ik het Bericht voor dezen atlas, die in Januari 1878 compleet verscheen. Dat zoo spoedig een derde druk noodig zou worden, had ik niet kunnen verwachten.

Deze derde uitgave is, zoowel wat teekening als kleur betreft, aanzienlijk, en, naar ik hoop, in haar voordeel veranderd. Enkele kaarten en bijkaarten zijn geheel of gedeeltelijk nieuw bewerkt, andere zijn aanzienlijk verbeterd. Geene enkele kaart is onveranderd gebleven. Daarbij is het aantal kaarten met drie vermeerderd, de provinciën van Nederland op de schaal van $\frac{1}{500\ 000}$ voorstellende. Ik meen den gebruikers hiermede geen ondienst te hebben gedaan. Verder is eene verandering aangebracht in de verdeeling van hoog- en laagland. Waren in de vorige uitgaven hoog- en laagland in 't algemeen aangegeven, in den derden druk heb ik overal, althans voorzover doenlijk, het land beneden 200 Meter lichtbruin, het land tusschen 200 en 1000 Meter donkerbruin gekleurd en dat boven 1000 Meter door eene groenachtige bronskleur doen aangeven. Op de kaart van Zwitserland vertoonen de gewesten der eeuwige sneeuw eene nog donkerder tint.

Op de kaart van Noord-Amerika zie ik staan „Plateau van Anahuac” in plaats van „Anahuac”. Voor deze en andere verkeerdheden verzoek ik verschooning. Van de opmerkingen, die mij van verschillende zijden geverden, heb ik zooveel mogelijk gebruik gemaakt. Opnieuw wordt deze Schoolatlas in de belangstelling van Leeraren en Onderwijzers aanbevolen.

Juli 1881.

P. R. BOS.

BERICHT VOOR DEN VIERDEN DRUK.

Vele in het oog vallende veranderingen zijn in den vierden druk niet aangebracht. Ik hoop, dat Leeraren en Onderwijzers ook nu niet zullen nalaten mij hunne voorstellen omtrent veranderingen die hun wenschelijk voorkomen, kenbaar te maken.

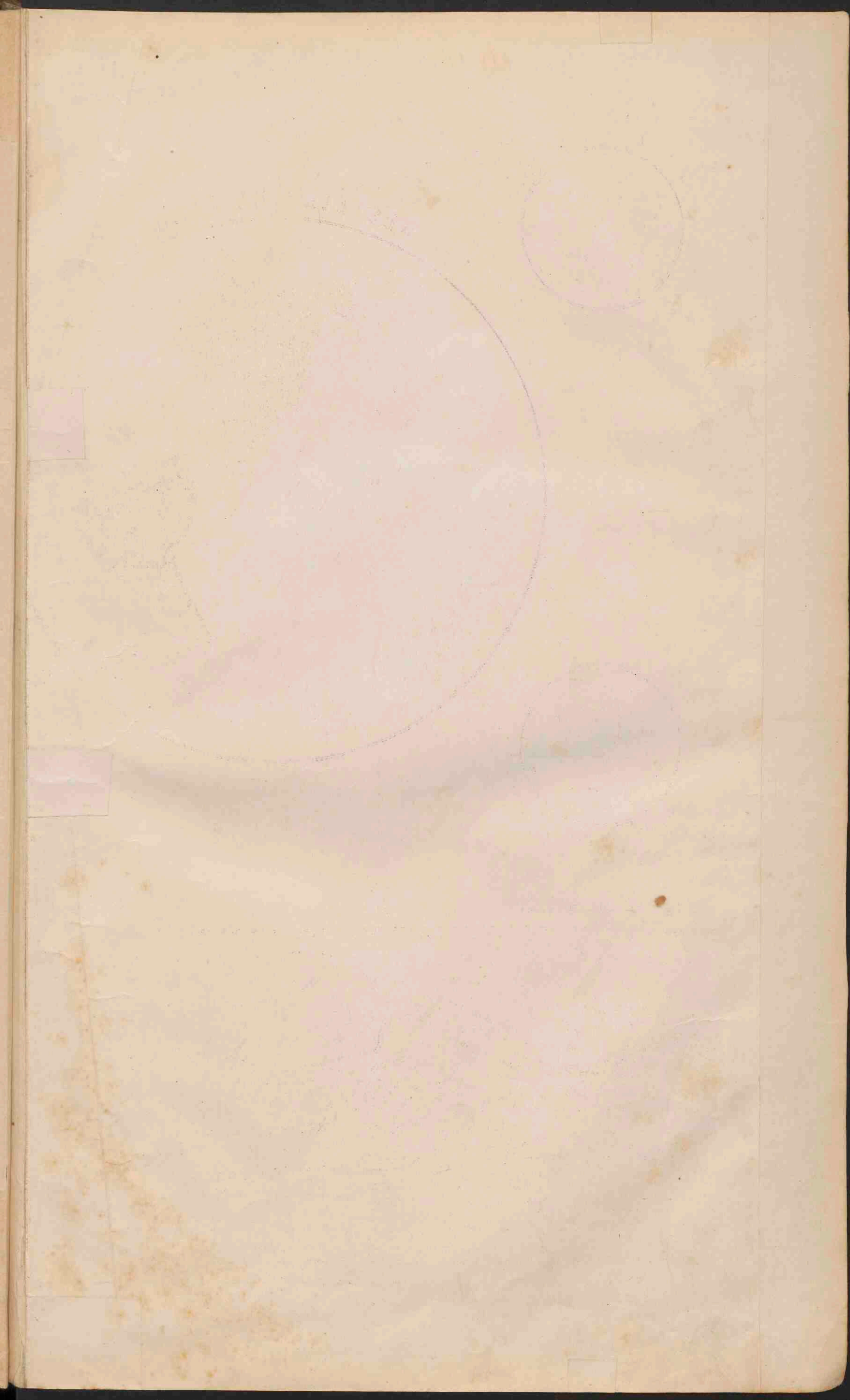
April 1882.

P. R. BOS.

LIJST DER KAARTEN.

- I. WERELDKAARTEN (Westel. en Oostel., Noordel. en Zuidel., Land- en Water-halfronde).
- II. ISOTHERMENKAART VOOR HET JAAR, en REGENKAART.
- III. ZEESTROOMINGEN, GESTELDHEID VAN DEN BODEM, WERELDVERKEER.
- IV. WINDEN, DE VOLKEN DER AARDE, WERELDVERKEER.
- V. EUROPA natuurkundig (met bijkaart: Noordelijke grens van eenige gewassen).
- VI. EUROPA staatkundig (met figuren voor de betrekkelijke grootte der staten en hunne bevolking).
- VII. NEDERLAND.
- VIII. NEDERLAND (Hoogtekaart).
- IX. NEDERLAND (Geologische kaart en Landbouwkaartje).
- X. NOORD-HOLLAND, ZUID-HOLLAND en UTRECHT.
- XI. ZEELAND, NOORD-BRABANT en LIMBURG.
- XII. GRONINGEN, FRIESLAND, DRENTE, OVERIJSEL en GELDERLAND.
- XIII. MIDDEL-EUROPA natuurkundig.
- XIV. DUITSCHLAND (met drie bijkaarten: 1. Ethnographische kaart, met aanduiding van de plaatsen waar steen- en bruinkool wordt gevonden en de streken waar aan wijnbouw wordt gedaan, 2. de Thüringsche staten, 3. Lippe en Waldeck).
- XV. ZWITSERLAND.
- XVI. BELGIË en LUXEMBURG.
- XVII. FRANKRIJK (met 4 bijkaarten: 1. Spoorwegkaart, 2. Corsica, 3. Parijs en omstreken, 4. Steenkoolbeddingen en Talen).
- XVIII. OOSTENRIJK—HONGARIJE (met twee bijkaarten: 1. Ethnographische schets van O.-H., 2. Oostenrijk-Hongarije en het Donaugebied).
- XIX. RUSLAND (met eene figuur voor de betrekkelijke grootte van Europ. Rusland, het Russische Rijk en Europa).
- XX. SKANDINAVIË.
- XXI. DENEMARKEN (met drie bijkaarten: 1. IJsland, 2. Bornholm, 3. de Fär-öer).
- XXII. GROOT-BRITANNIË en IERLAND (met twee bijkaarten: 1. Steenkool en ijzer en Talen, 2. de industriestreken van Middel-Engeland).
- XXIII. SPANJE en PORTUGAL (met drie bijkaarten: 1. Spoorwegen, 2. Figuur voor de betrekkelijke grootte van Spanje en de streken waar Spaansch wordt gesproken, 3. Jaarlijksche hoovenregenen).
- XXIV. ITALIË (met twee bijkaarten: 1. Spoorwegen in Italië en het Alpengebied, 2. Golf van Napels en Vesuvius).
- XXV. STATEN VAN HET BALKAN-SCHIEREILAND.
- XXVI. AZIË natuurkundig (met eene bijkaart: de Syrische kust).
- XXVII. AZIË staatkundig (met twee bijkaarten: 1. Russische grensgewesten, 2. Voor- en Achter-Indië).
- XXVIII. NEDERLANDSCH OOST-INDIË (met Nederland op dezelfde schaal).
- XXIX. JAVA (natuur- en staatkundig).
- XXX. AFRIKA (met vijf bijkaarten: 1. Britsch Zuid-Afrika, 2. Sierra-Leone-kust, 3. Goud- en Slavenkust, 4. Senegambië, 5. Algerië).
- XXXI. NOORD-AMERIKA natuurkundig.
- XXXII. NOORD-AMERIKA staatkundig (met eene bijkaart: Middel-Amerika en West-Indië).
- XXXIII. REPUBLIEK AMERIKA (met twee bijkaarten: 1. de Stroomgebieden, 2. de Steenkoolbeddingen in de Republiek Amerika).
- XXXIV. ZUID-AMERIKA natuurkundig.
- XXXV. ZUID-AMERIKA staatkundig (met eene bijkaart: schetskaart van de kolonie Suriname).
- XXXVI. AUSTRALIË.
- XXXVII. NIEUW-ZEELAND, HAWAÏ, ZUIDOOSTELIJK NIEUW-HOLLAND.

WERELDKAARTEN.

NOORDELIJK HALFROND.

ZUIDELIJK HALFROND.

WESTELIJK HALFROND.

OOSTELIJK HALFROND.

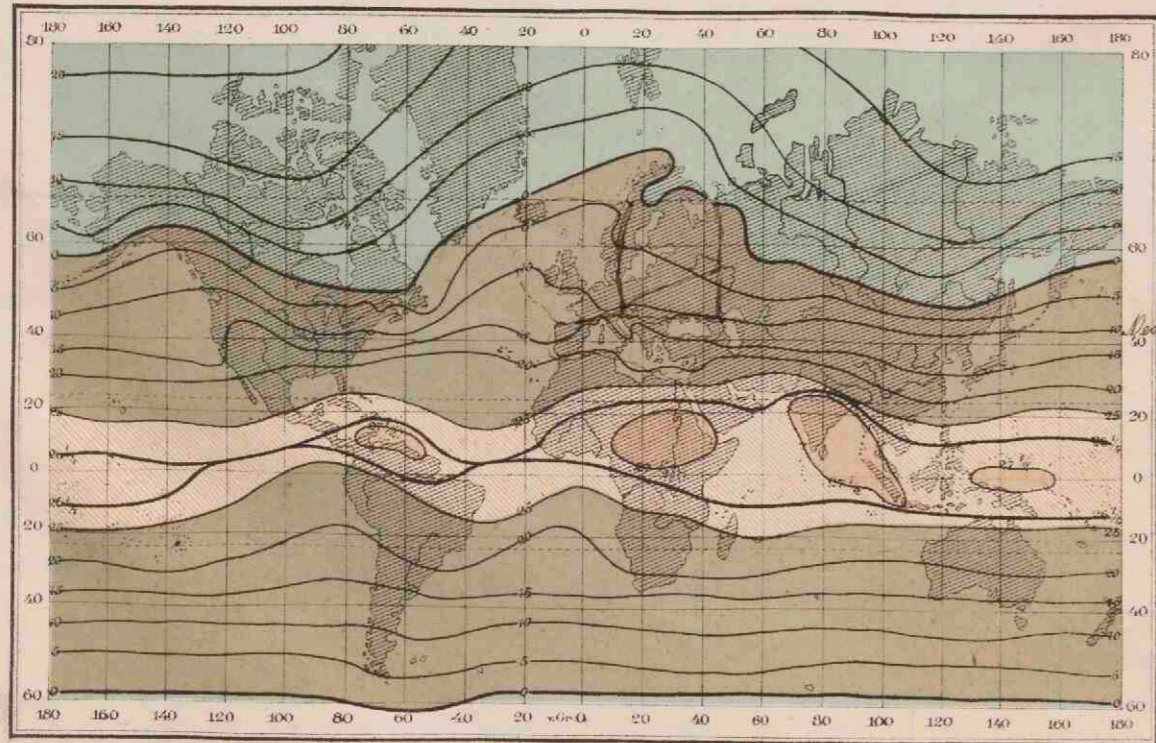
HALFROND MET DE GROOTSTE MASSA LAND.

HALFROND MET DE GROOTSTE MASSA WATER.

ISOTHERMENKAART voor het jaar (Mercators projectie).

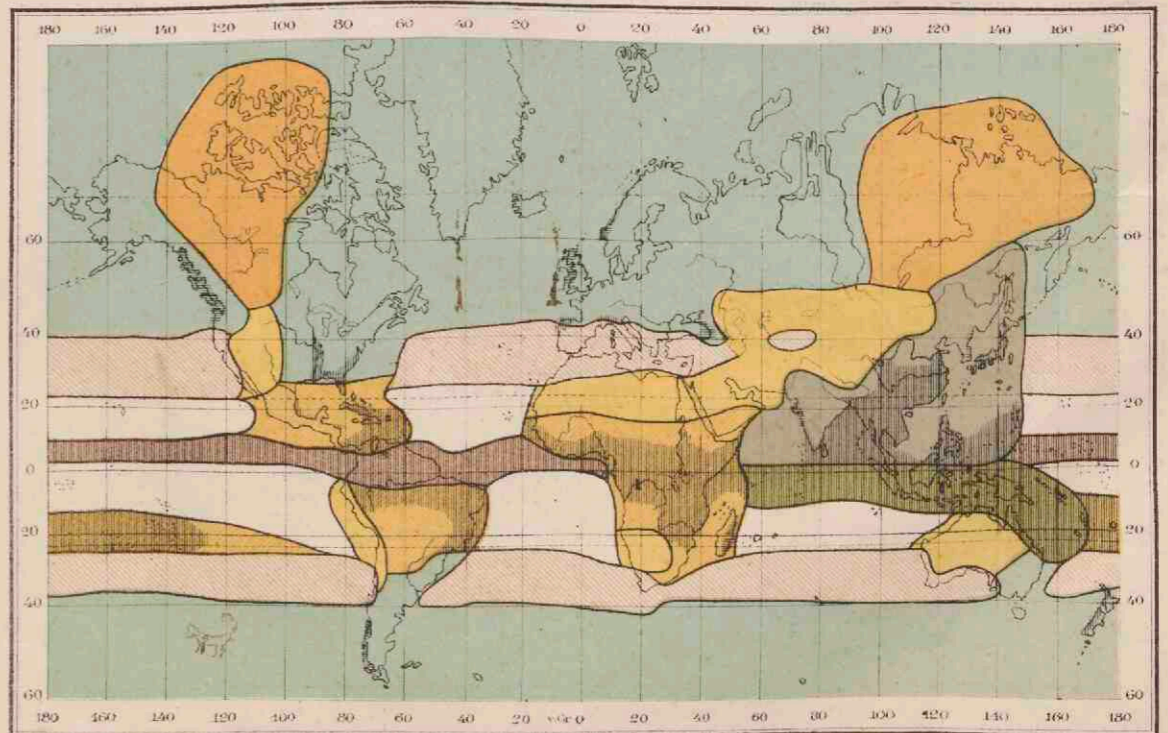
ISOTHERMENKAART.

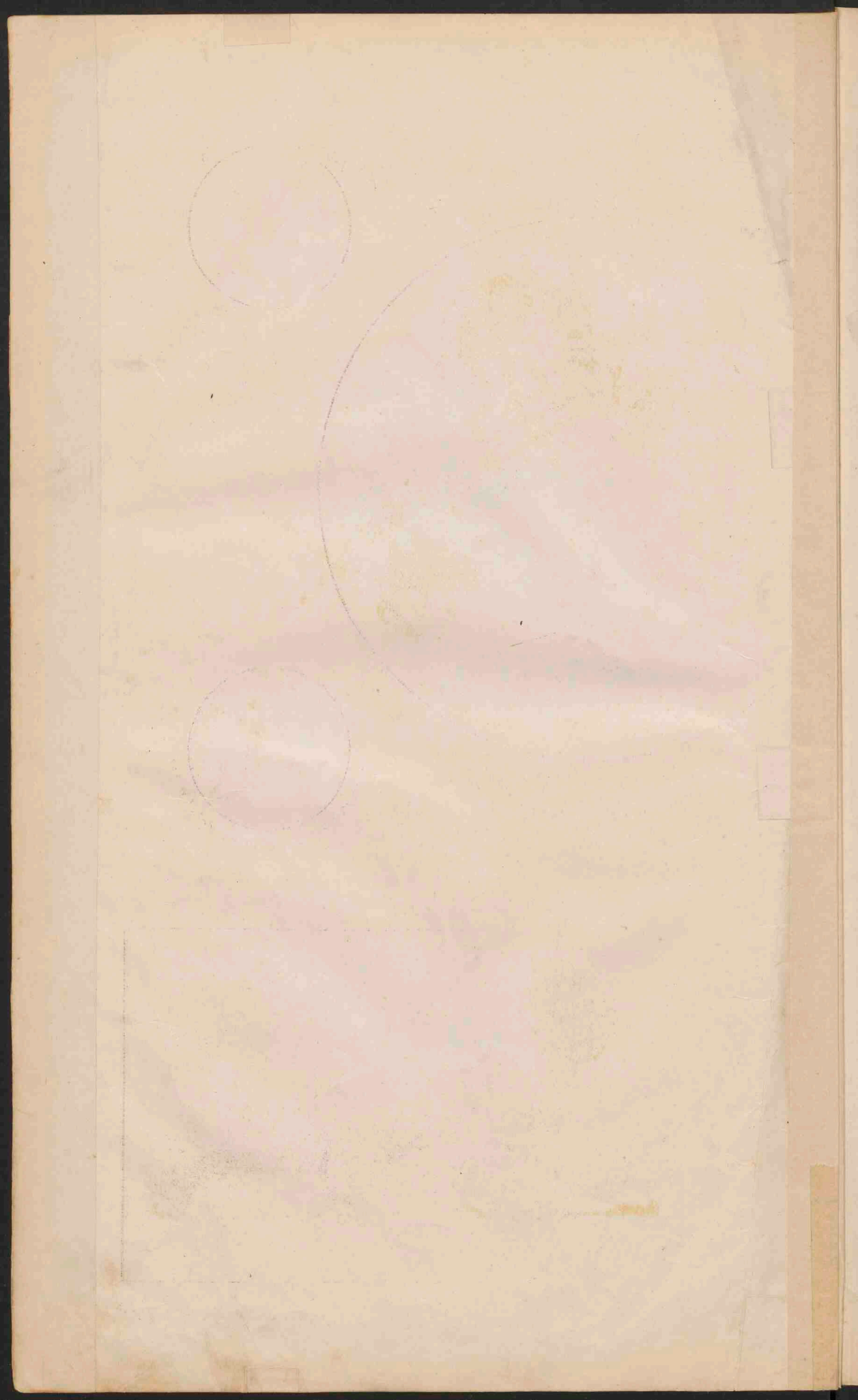
- Heete Zone. De graden zijn
- Gematigde Zone. volgens de schaal
- Koude Zone. van Celsius.

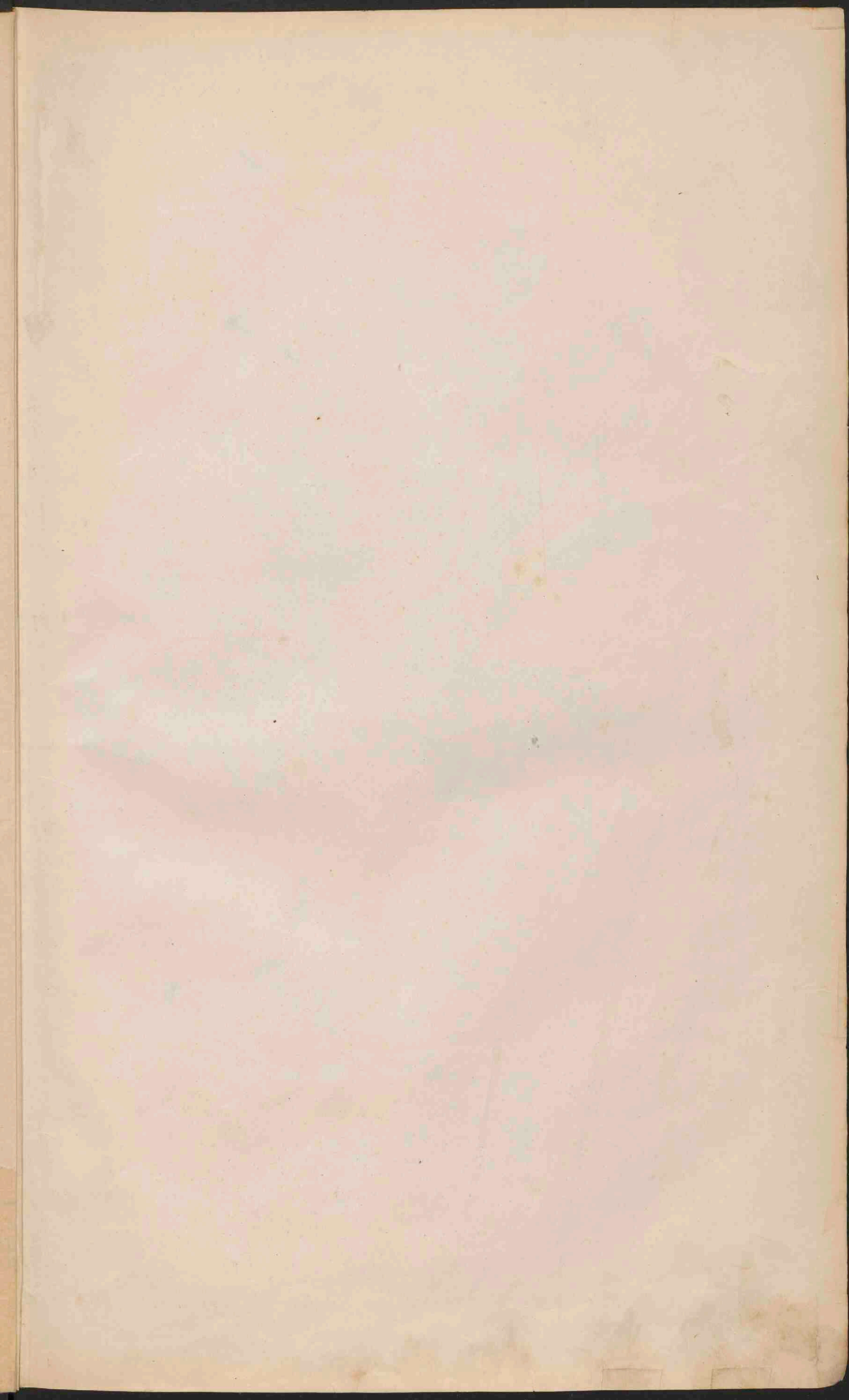
REGENKAART.

- Regen in alle jaargetijden.
- Subtropische regen.
- Regentooze passaatzone.
- Regenarme woestijngebieden.
- Equatoriale regens.
- Tropische regens.
- Aziatische meersomregens.
- Australische meersomregens.
- Gebied van de Amerikaanse en Siberische koudepool.
- Streken, waar jaarlijks meer dan 1200 mm neerslag valt.

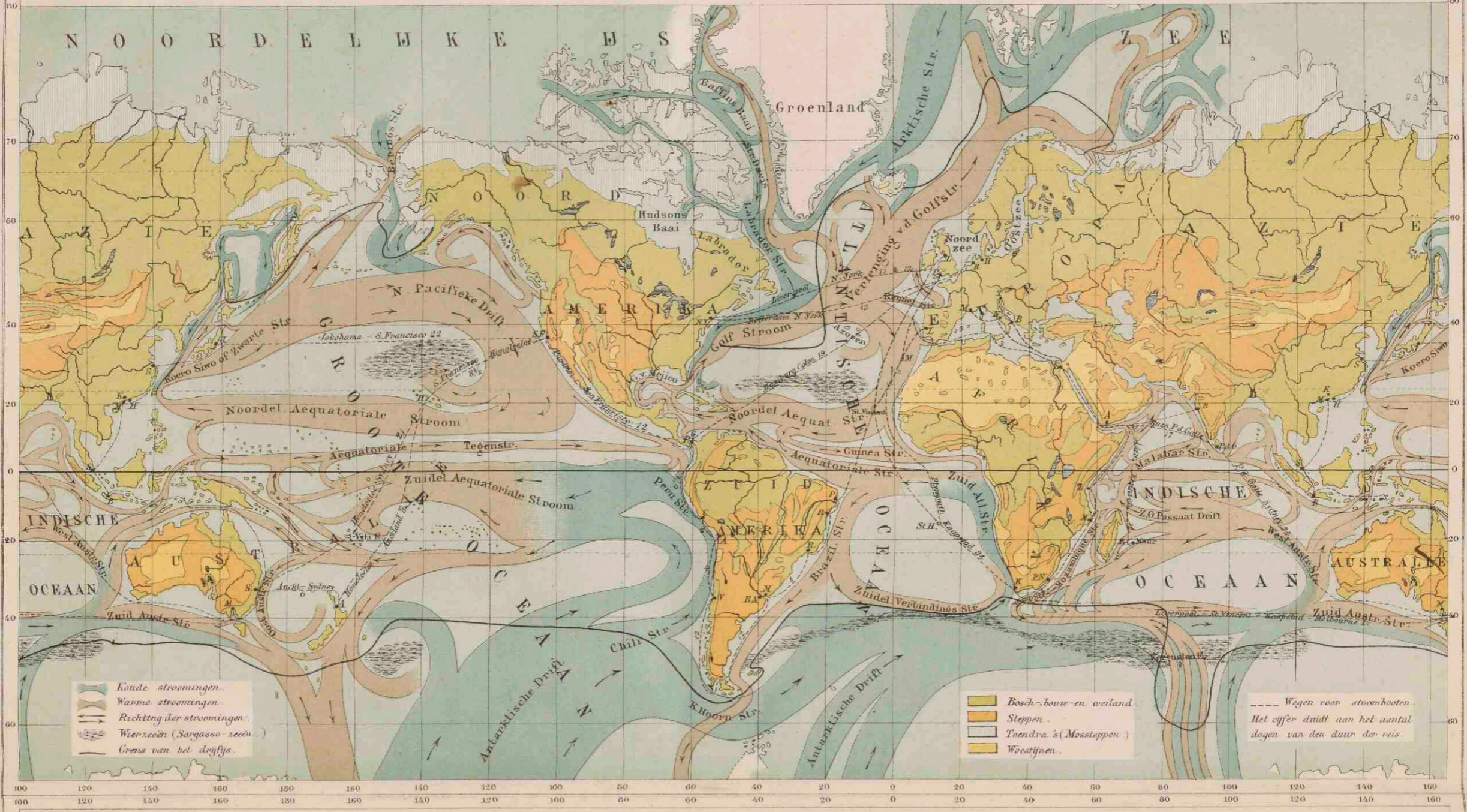
REGENKAART (Mercators projectie).

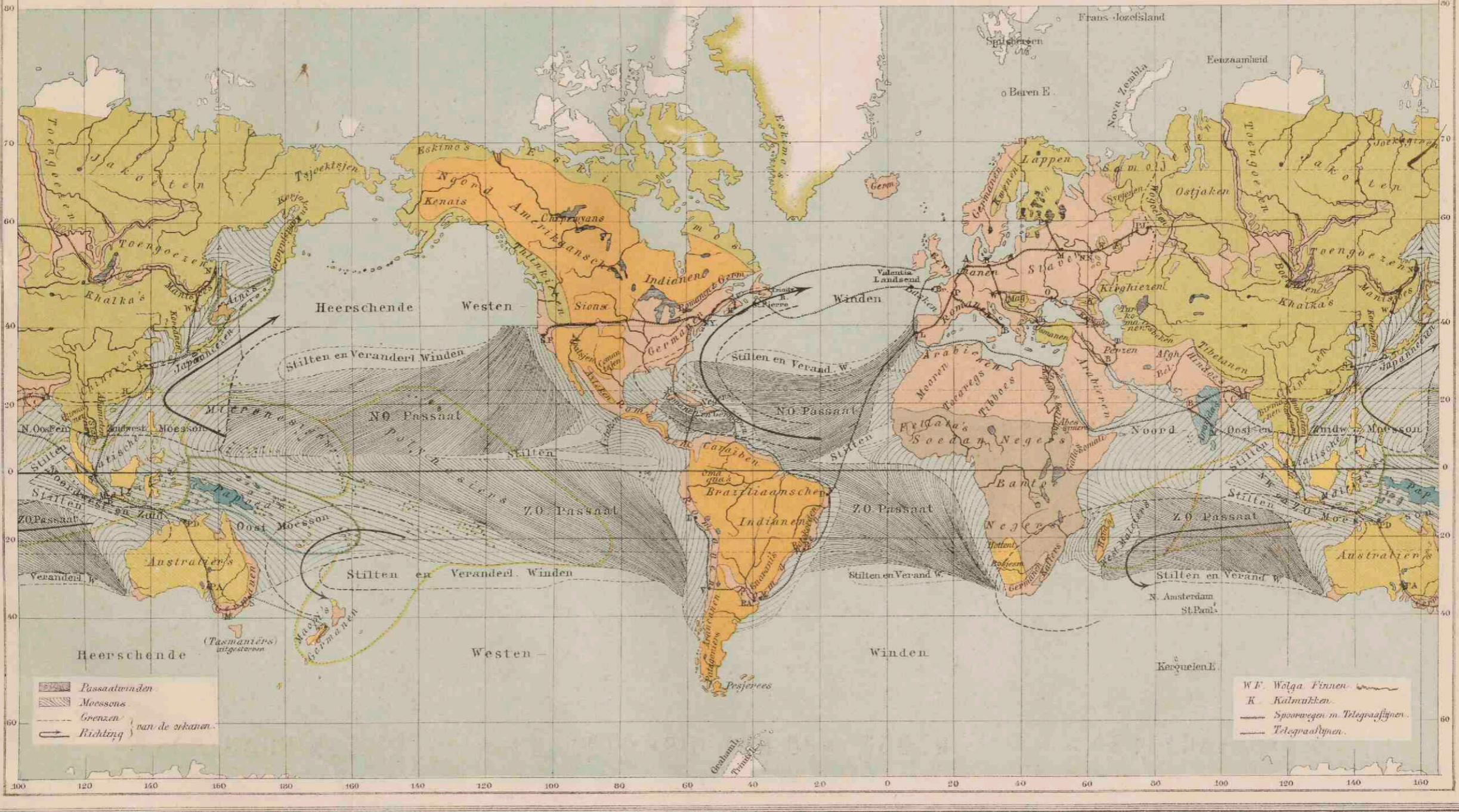

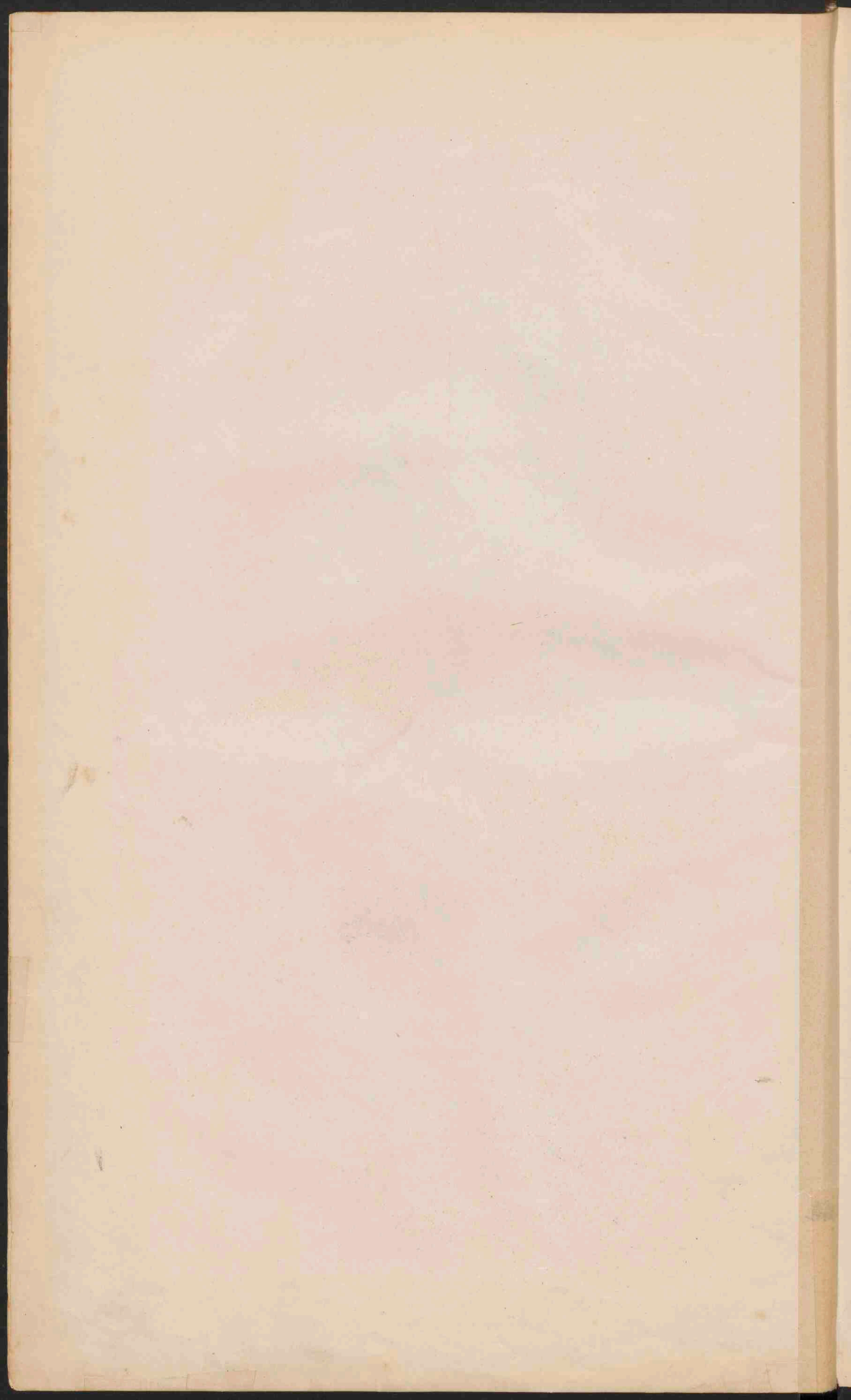

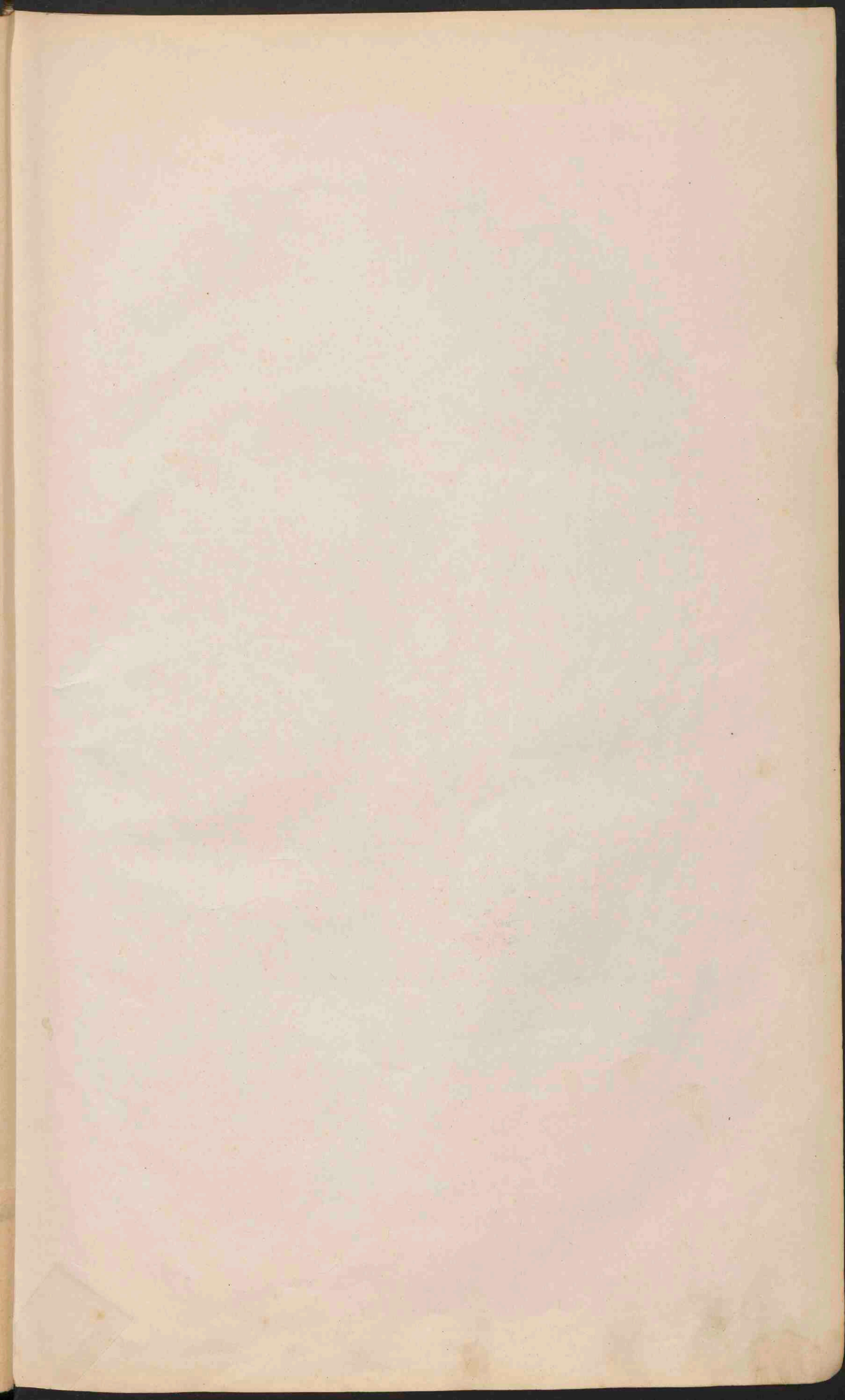
ZEESTROOMINGEN. GESTELDHEID VAN DEN BODEM. WERELDVERKEER.

WINDEN. DE VOLKEN DER AARDE. WERELDVERKEER.

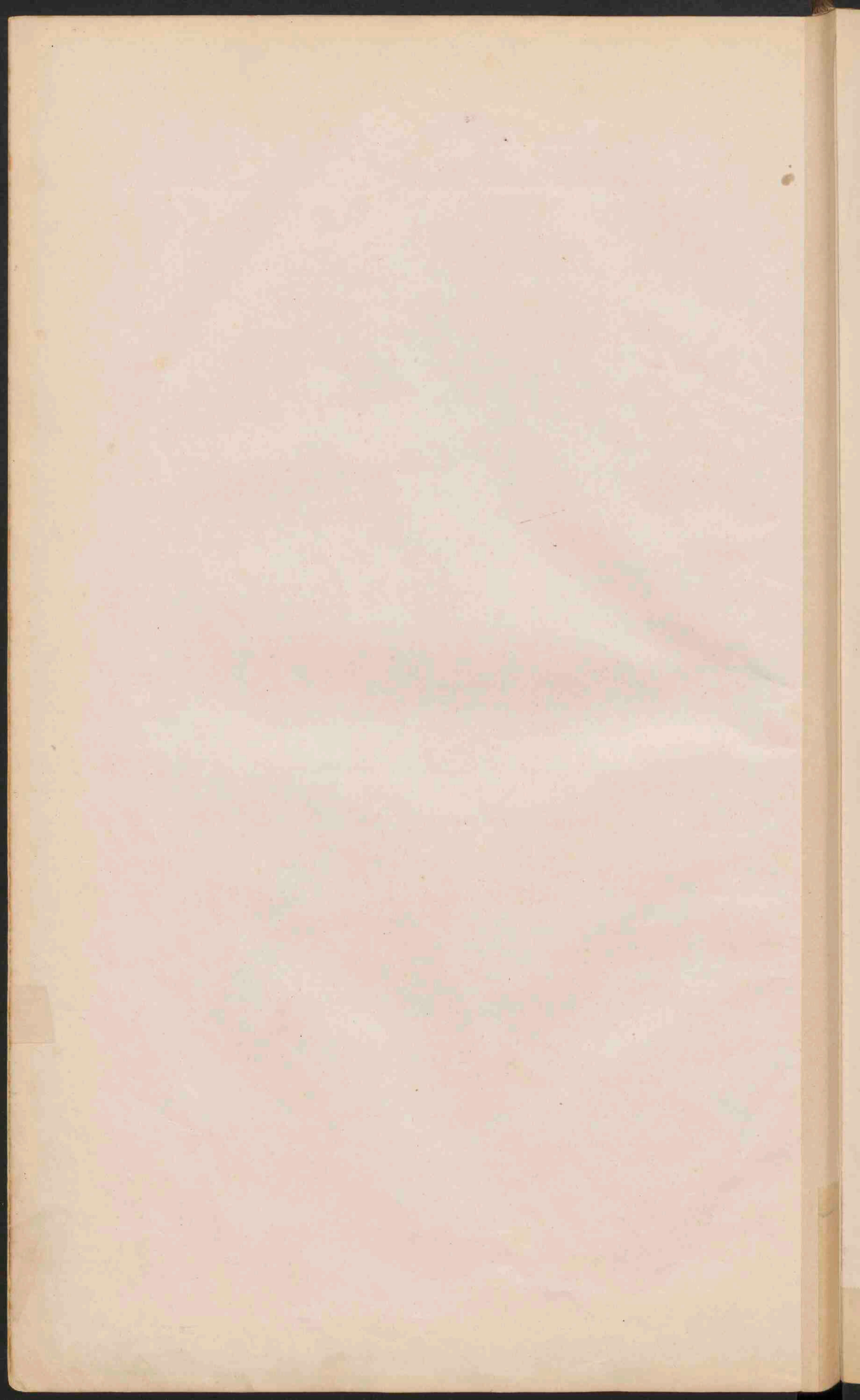

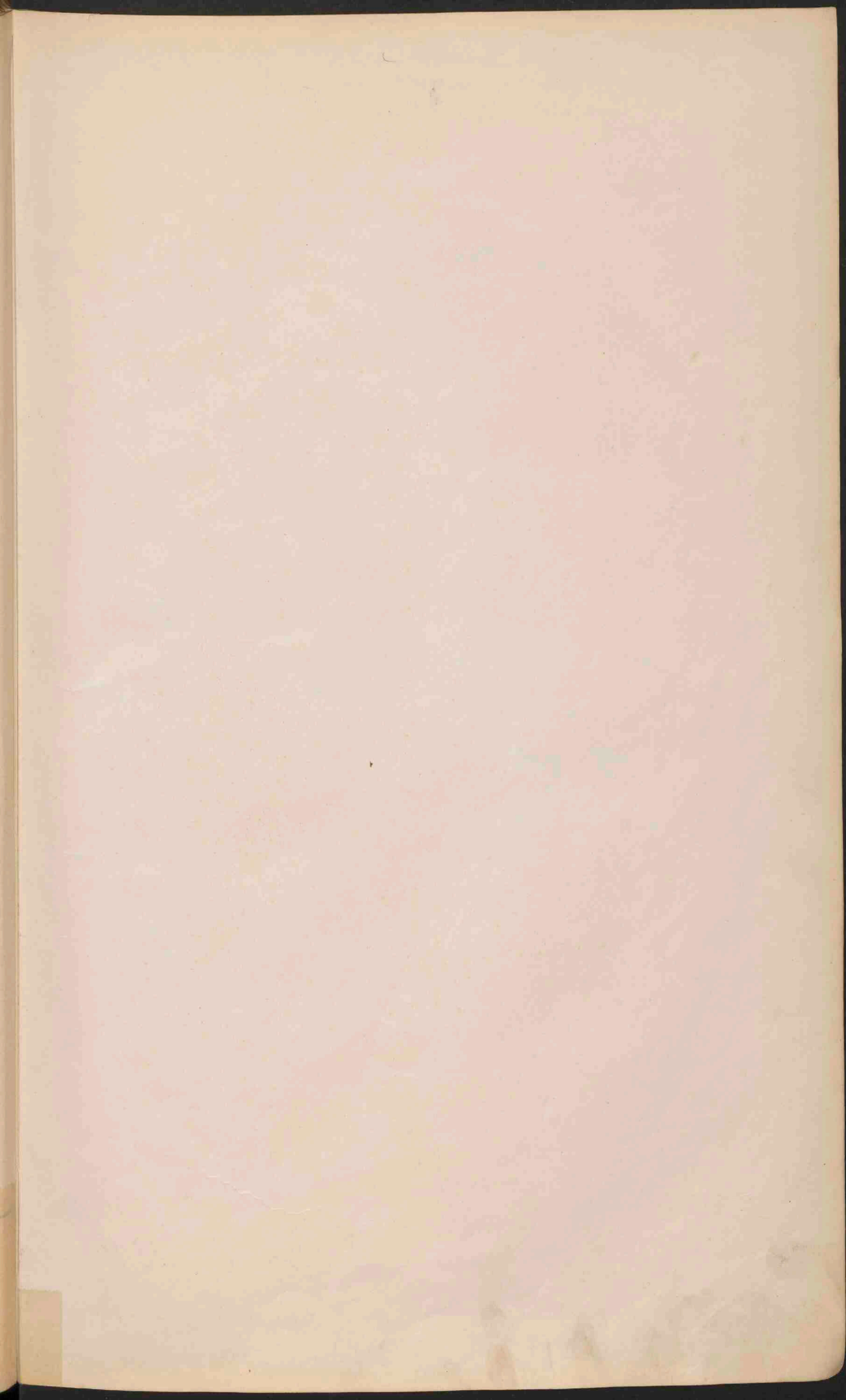

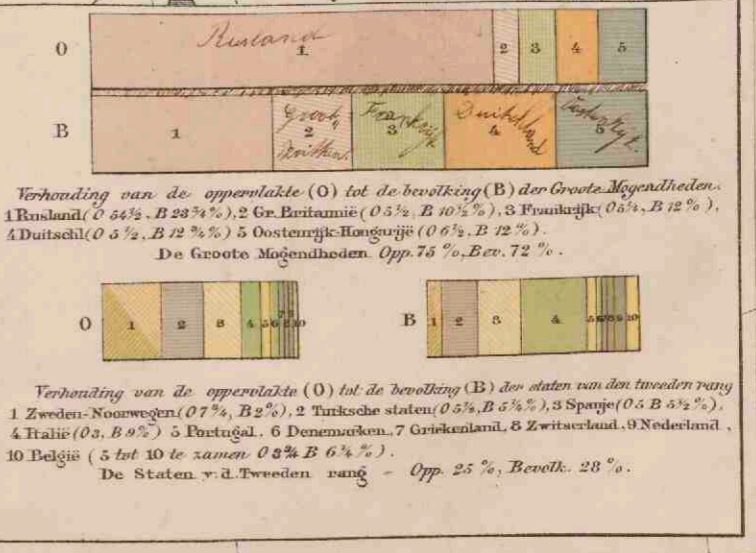

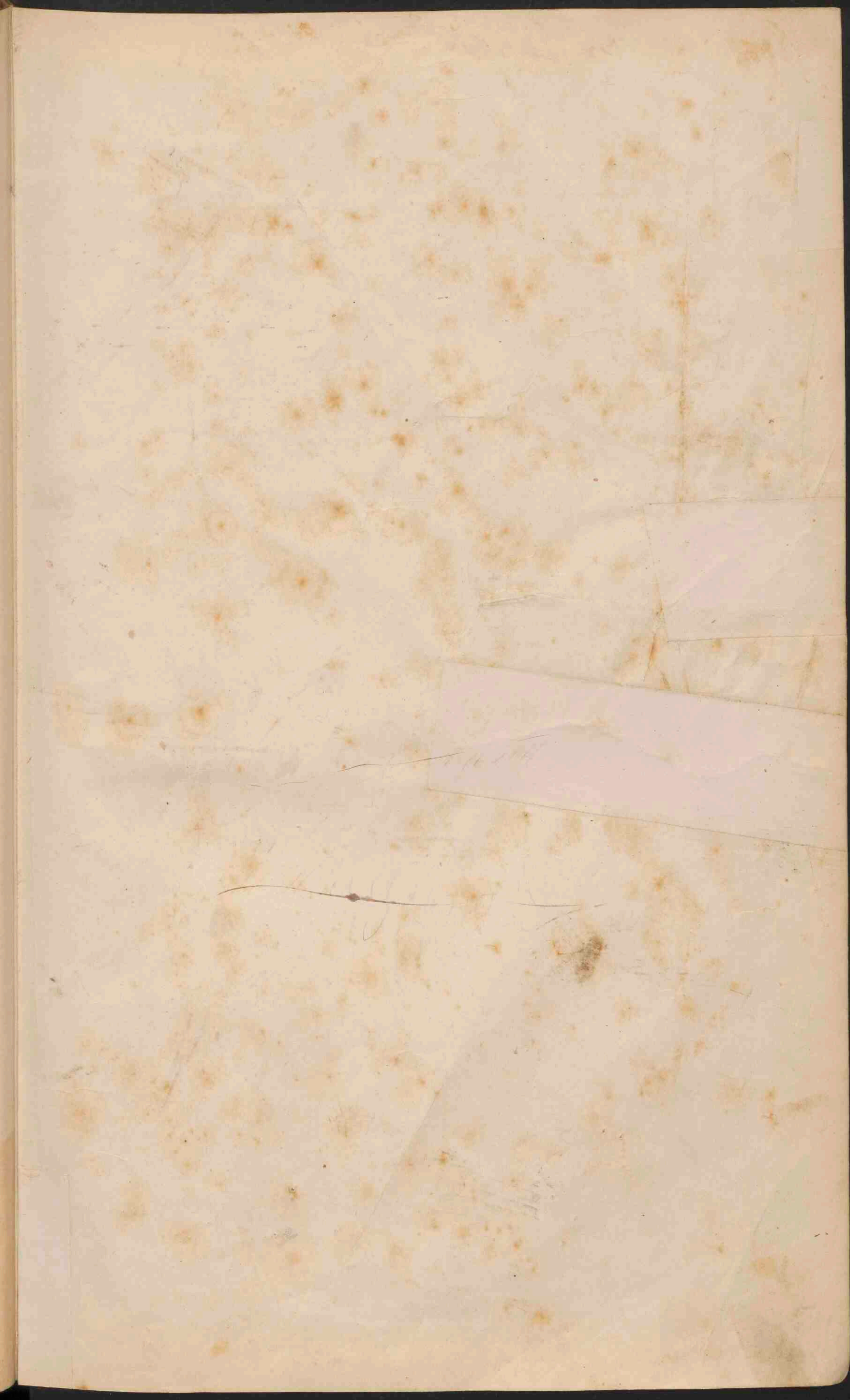

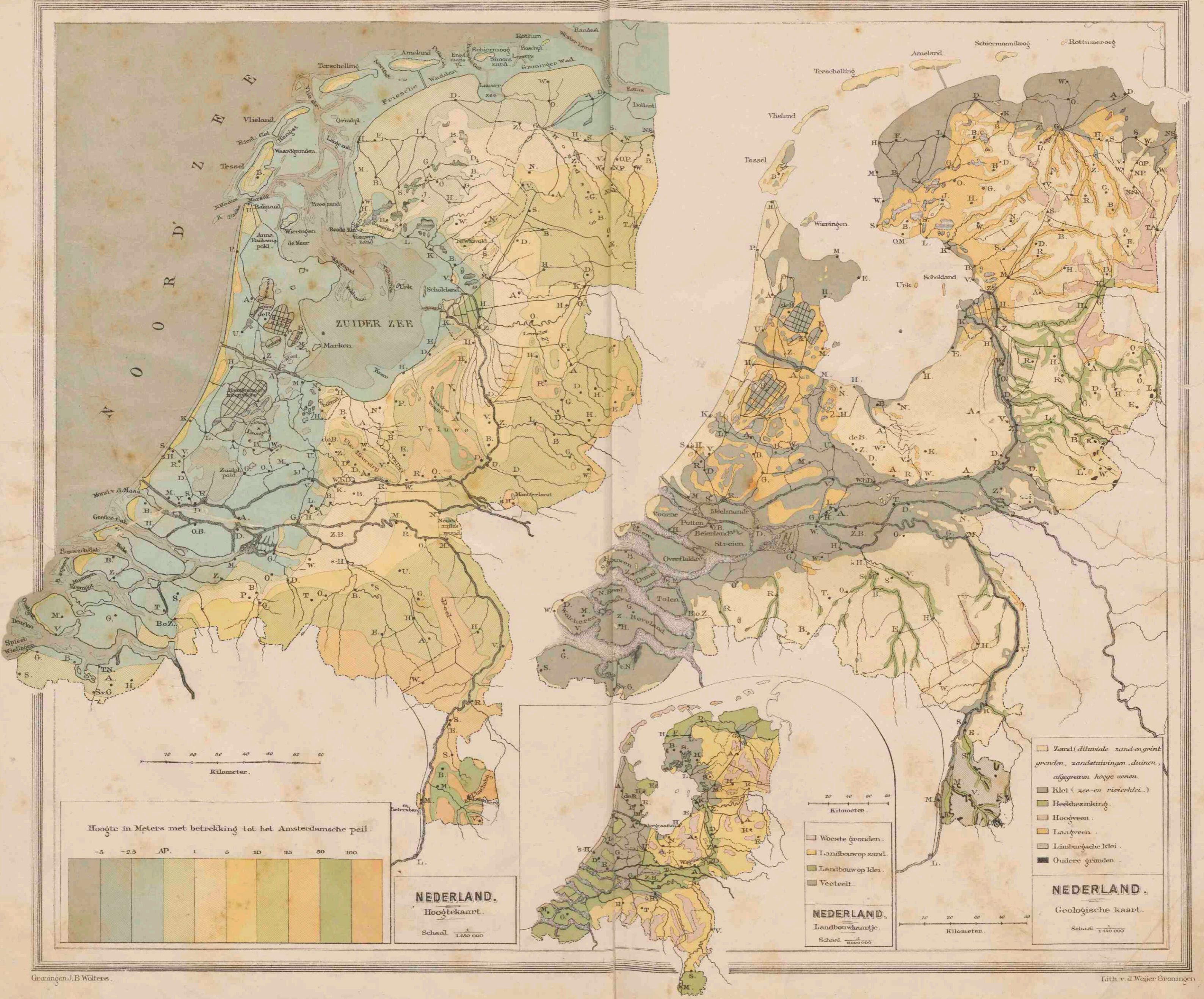
✱ ✱ ✱
✱ ✱ ✱
✱ ✱ ✱

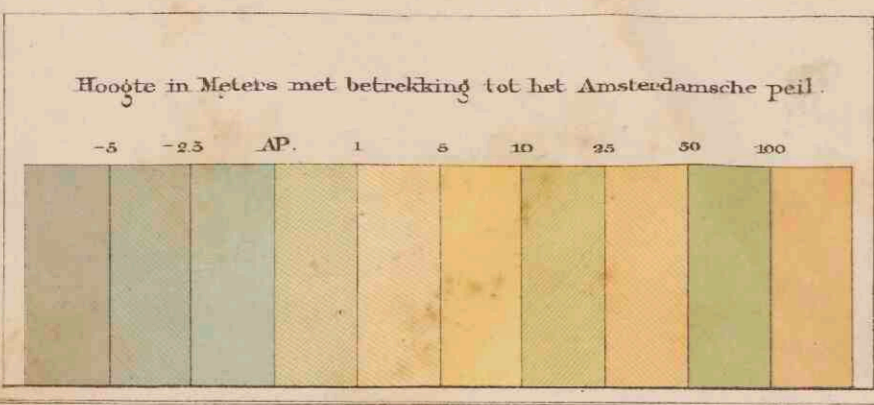

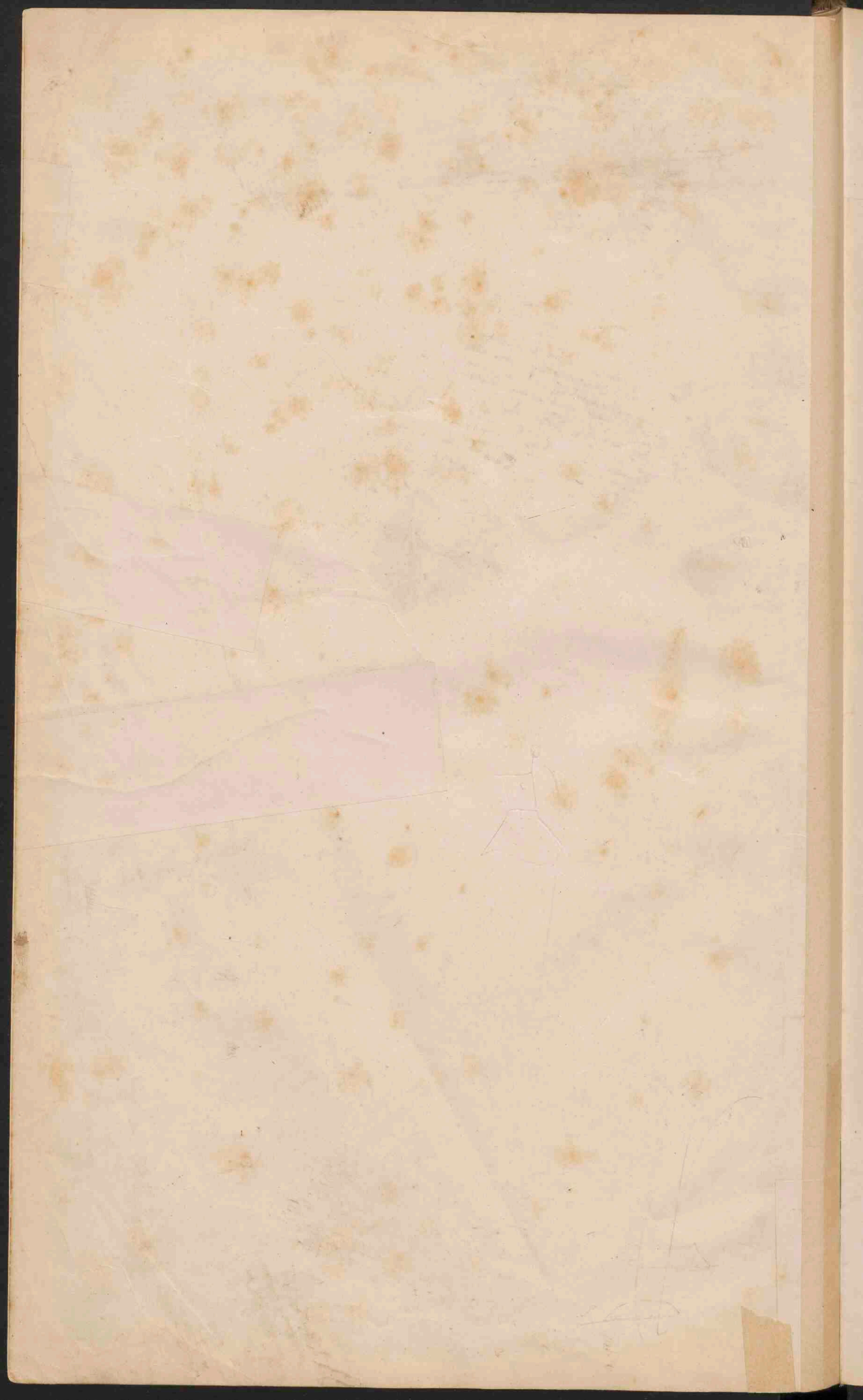
N O O R D Z E E

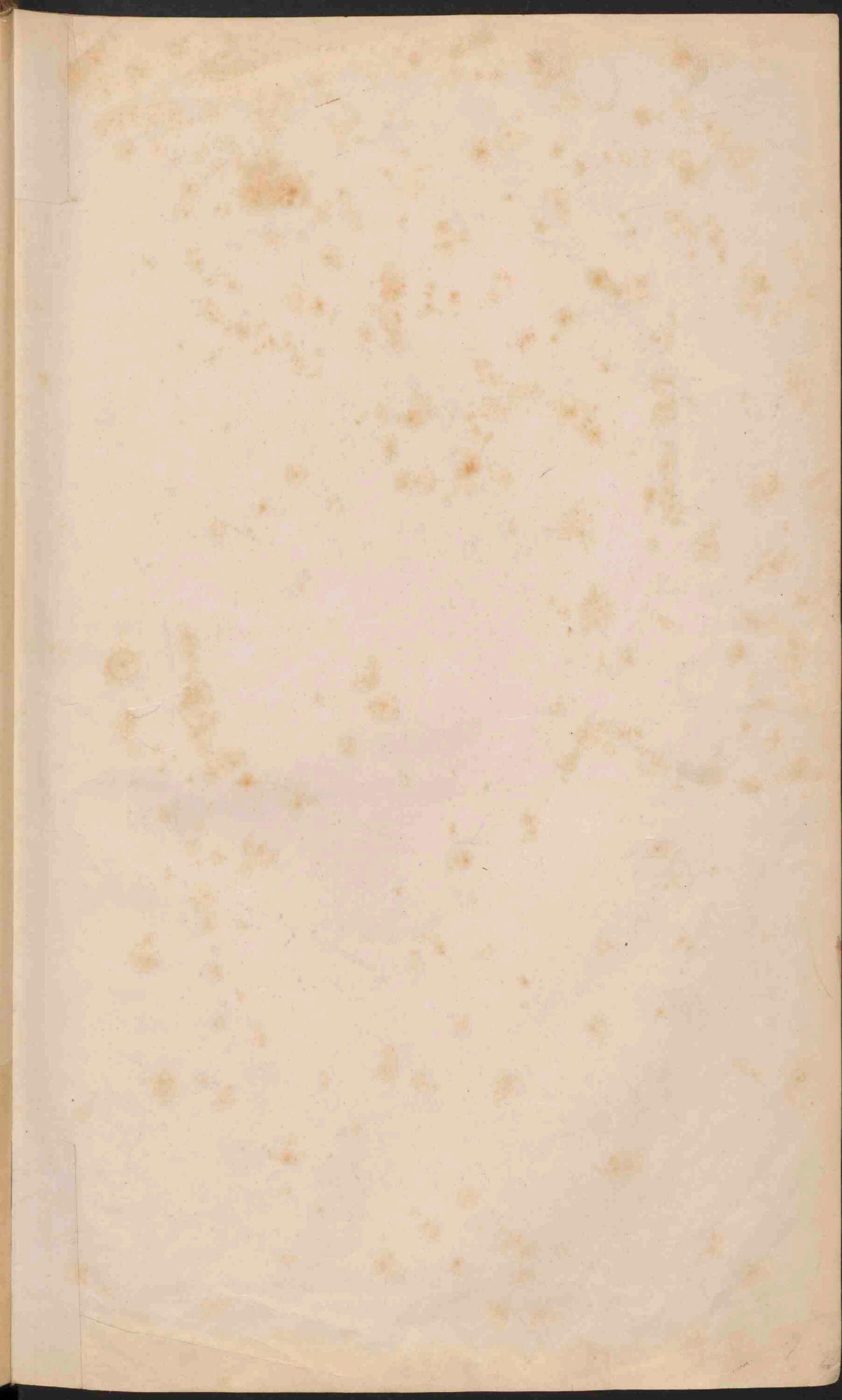
10 20 30 40 50 60 70
Kilometer.

20 40 60 80
Kilometer.

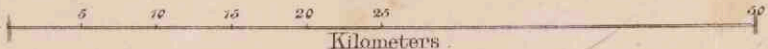

NOORD-HOLLAND, ZUID-HOLLAND EN UTRECHT.

Schaal 1/500 000

De namen van de hoofdplaatsen der provincies zijn onderstreept.

● LEIDEN, plaatsen boven 10 000 inwoners.

● Naarden, voorn.pl. beneden 10 000 inw.

○ Voorburg, minder voorn. plaatsen.

● Muidersberg kleinere plaatsen.

— Spoorwegen.

— Ontworpen spoorwegen.

■ Zeekei. ■ Rivierkei.

■ Laag en Moerasveen.

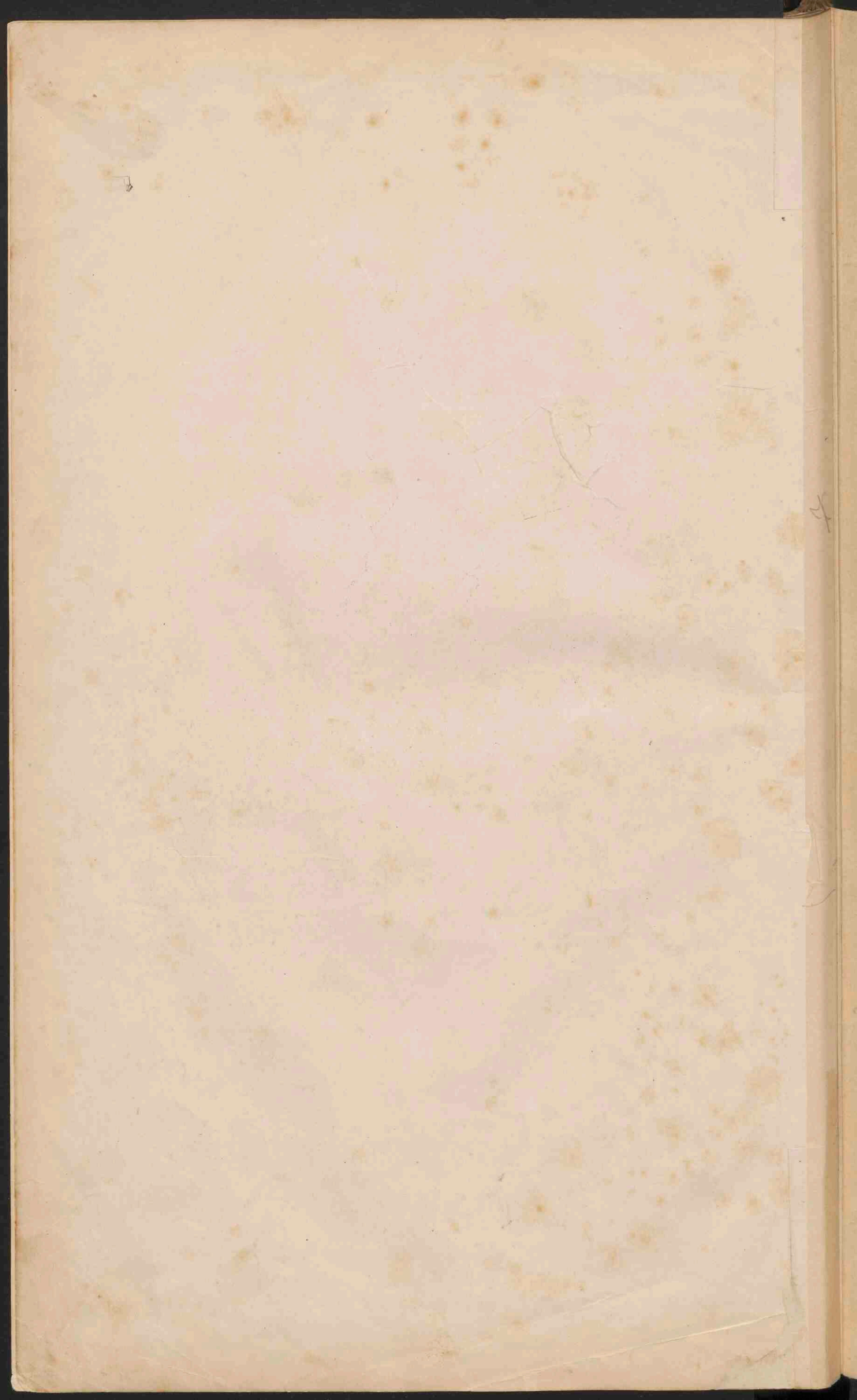
■ Stranden en Banken.

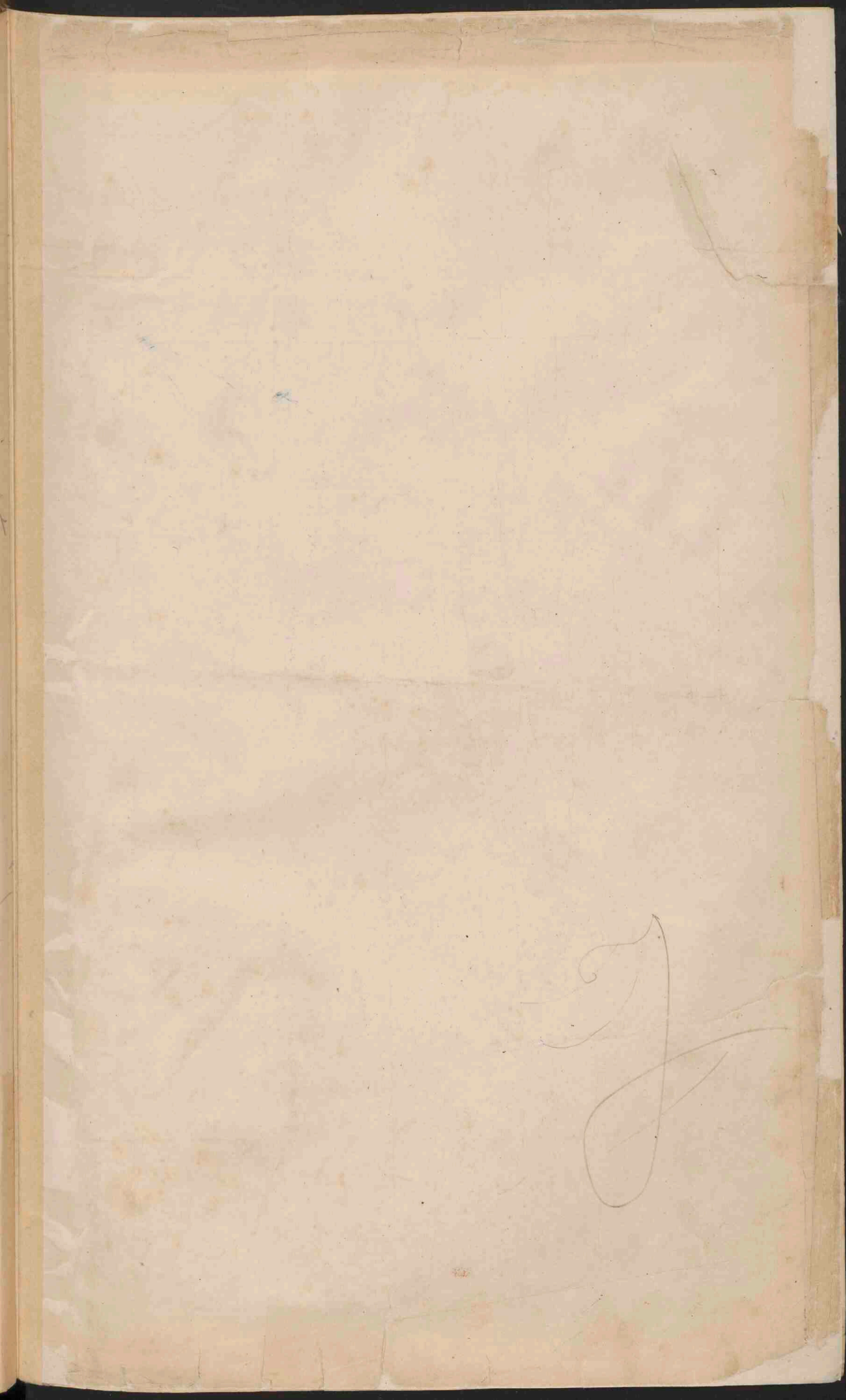
■ Zandstavingen, Drunen en Geestgronden.

■ Zandgrond.

■ Grintgrond.

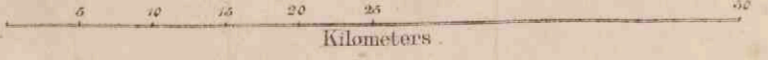

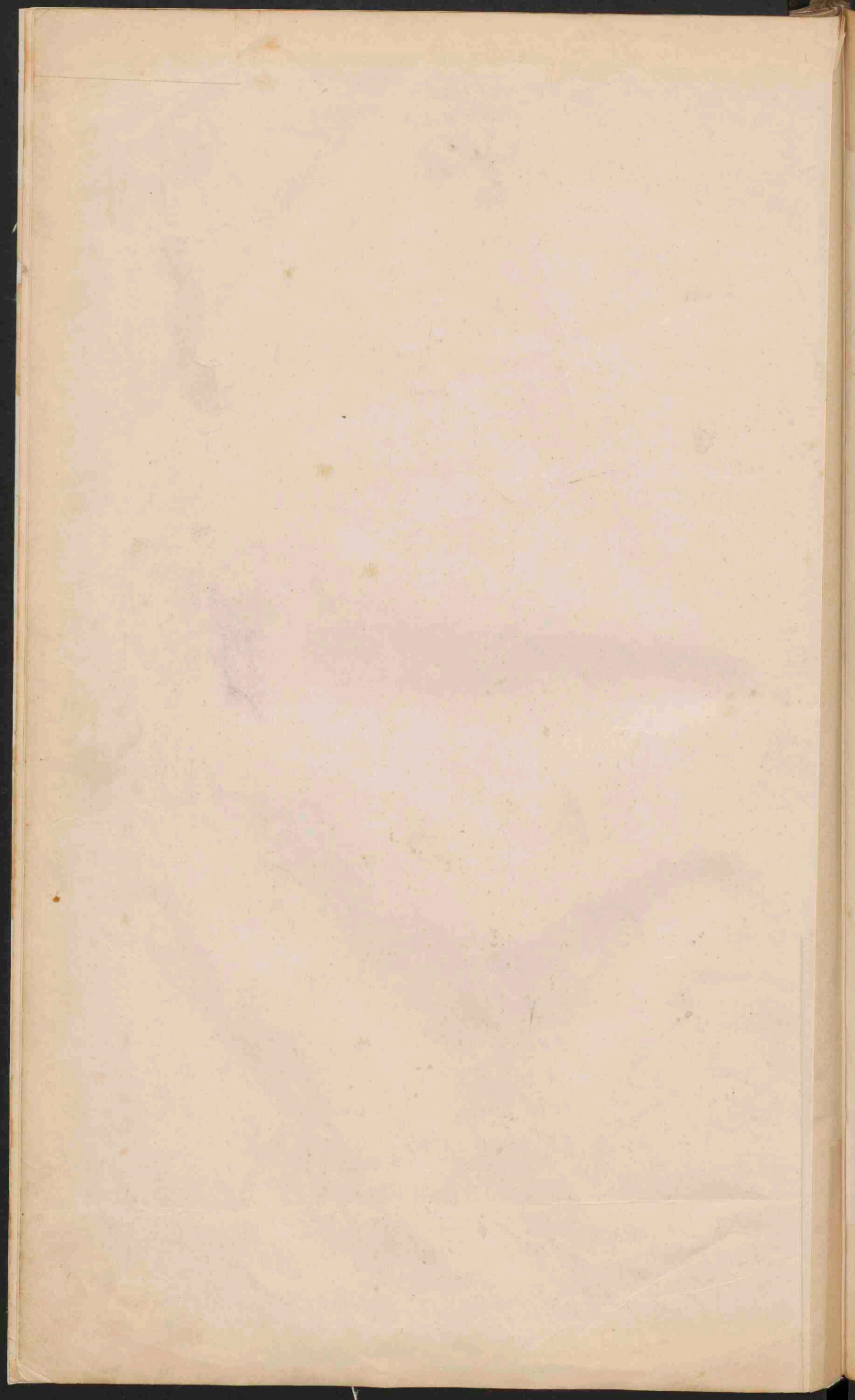
ZEELAND, NOORD-BRABANT EN LIMBURG.

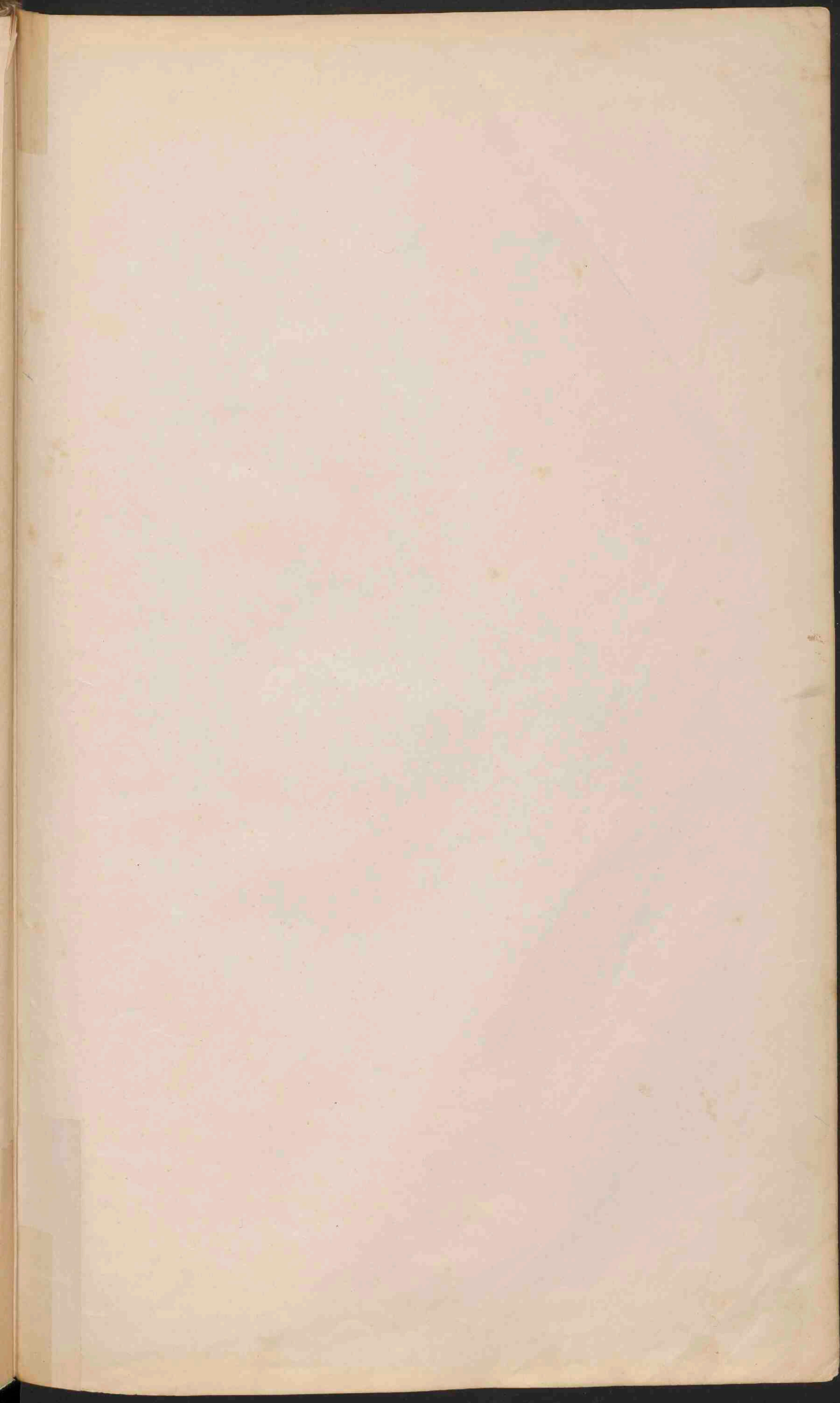
Schaal 500 000

- De namen van de hoofplaatsen der provincies zijn onderstreept.
- TILBURG, plaatsen boven 10 000 inwoners.
  - Sittard, voorn. pl. beneden 10 000 inw.
  - Stas, minder voornam. plaatsen.
  - Ksp, kleinere plaatsen.
  - Spoorwegen.
  - Ontworpen spoorwegen.
	Zeelei.		Rivierlei.
	Beekbezinking.		Hoogveen (deels afgegraven).
	Laag en Moerasveen.		Stranden en Banken.
	Zandstuwingen, Duinen en Geestgronden.		Zandgrond.
	Zandgrond.		Limburgsche Klei of Löss.
	Oude gronden.		

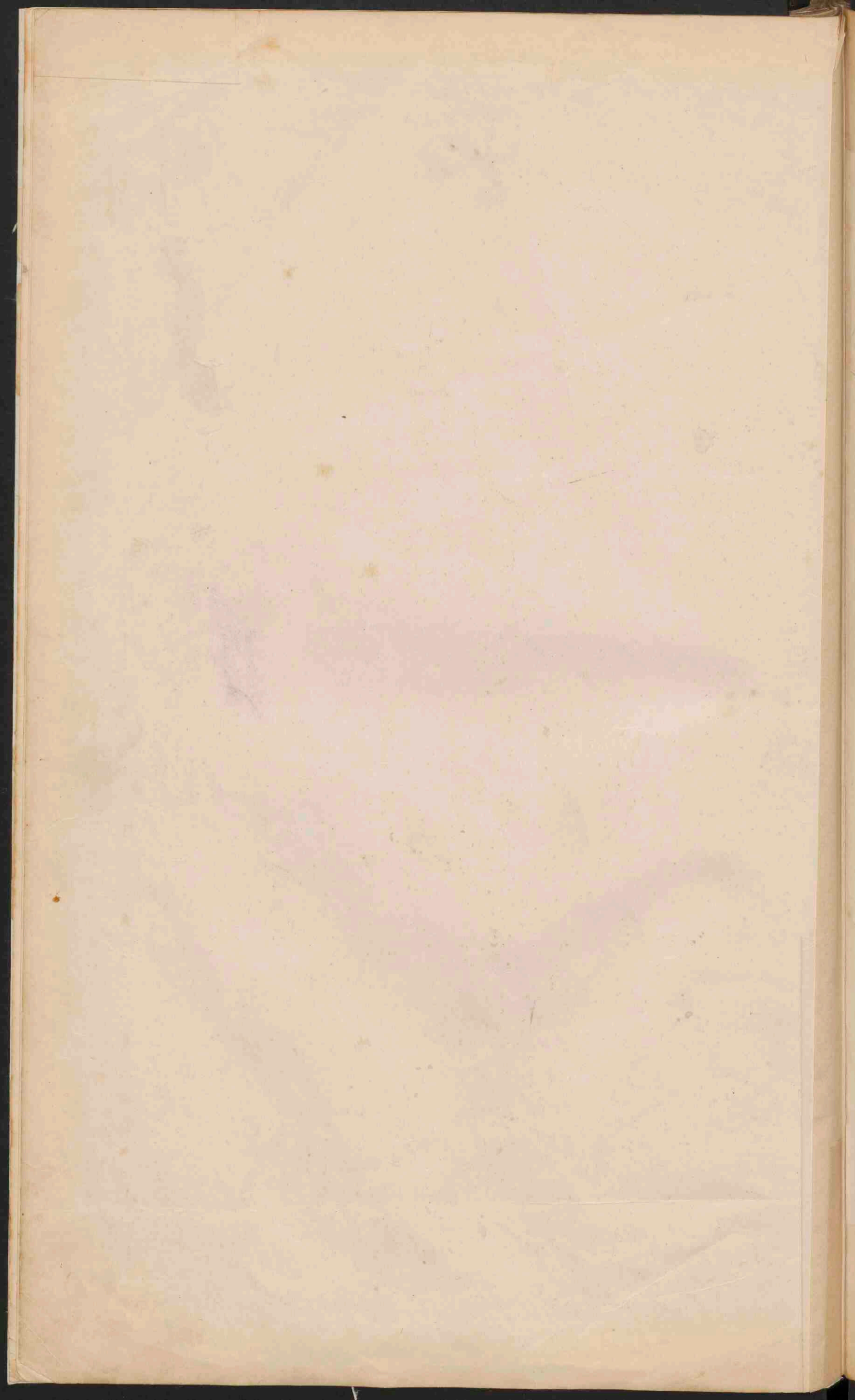
FRIESLAND, GRONINGEN, DRENTE, OVERIJSEL EN GELDERLAND.

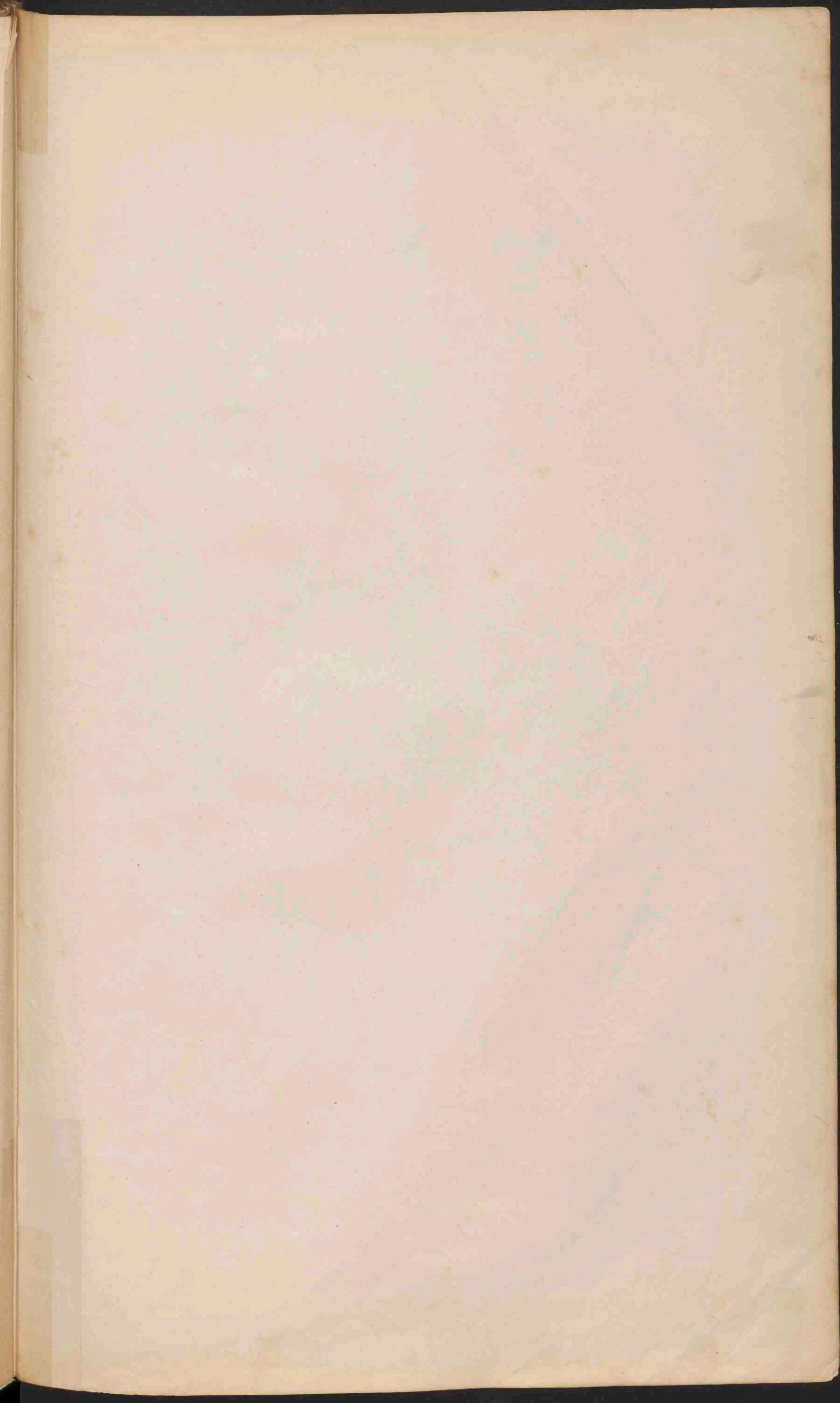
Schaal 50 000
Kilometers.

De namen van de hoofplaatsen der provincies zijn onderstreept.

- ARNHEM, plaatsen boven 10000 inwoners.
- Middel, voorn. pl. beneden 10000 inw.
- Wöloga, minder voorn. plaatsen.
- Zoetkamp kleinere plaatsen.
- Spoorwegen.
- Ontworpen spoorwegen.
- Hunbedden. × Oude Grafkelder.
- Zeeklei. ■ Rivierklei.
- Beekbezinking.
- Hoogveen (deels afgegraven.)
- Laag en Moerasveen.
- Stranden en Banken.
- Zandstavingen en Duinen.
- Zandgrond.
- Grindgrond.
- Ondere gronden.

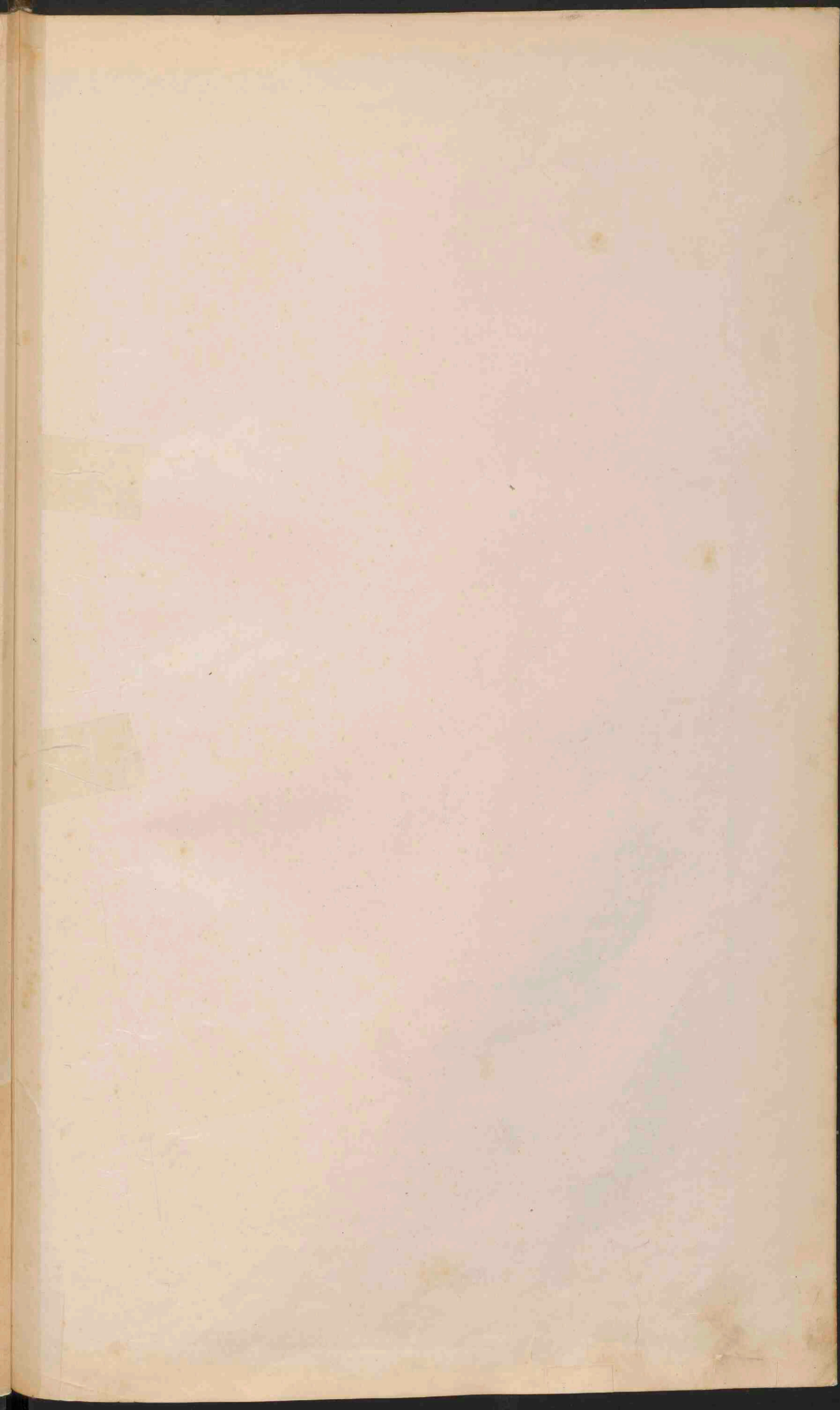

MIDDEL-EUROPA.
 Schaal. $\frac{1}{3\ 700\ 000}$
 0 5 10 15 20 25
 Geogr. mijlen.

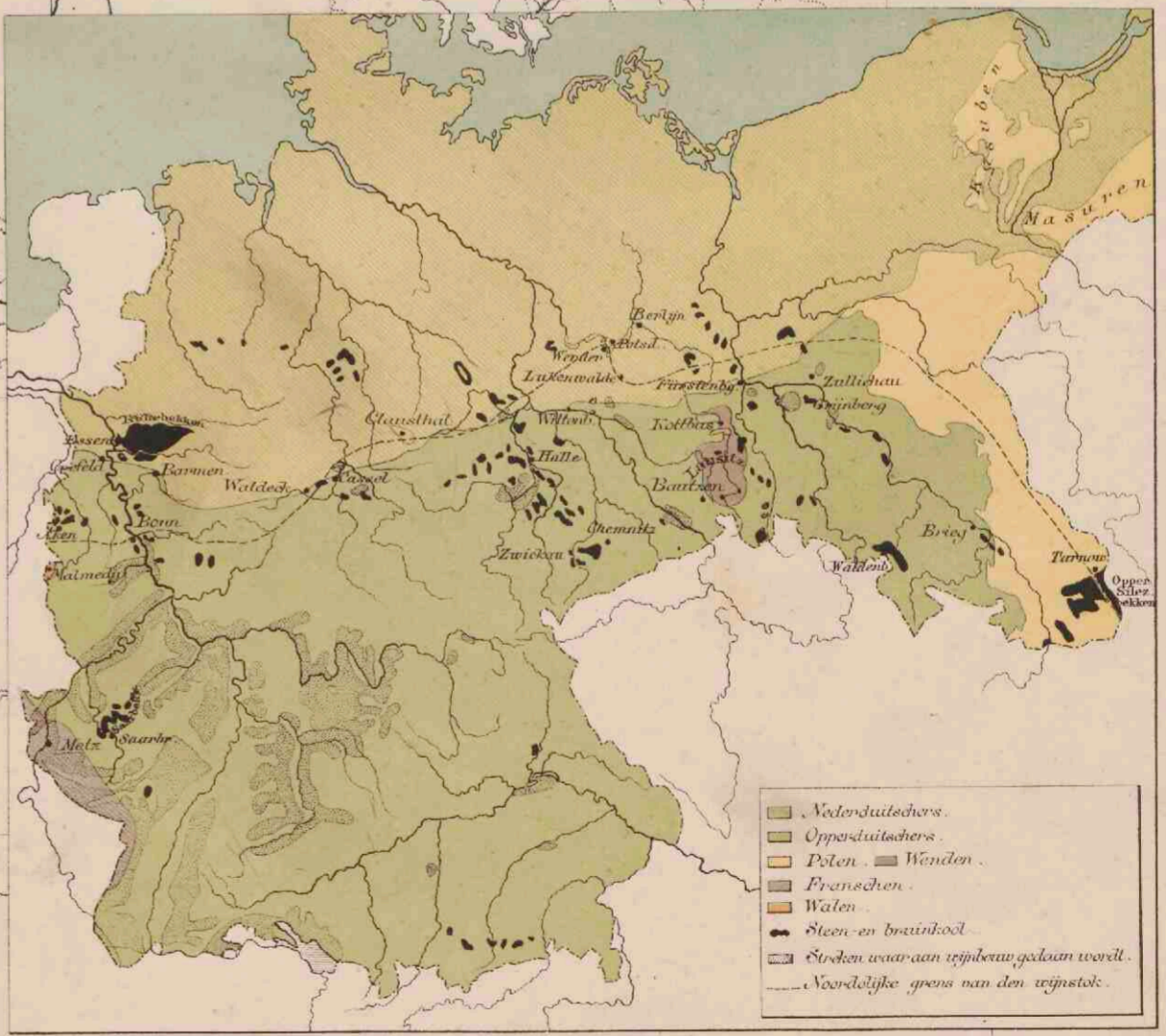
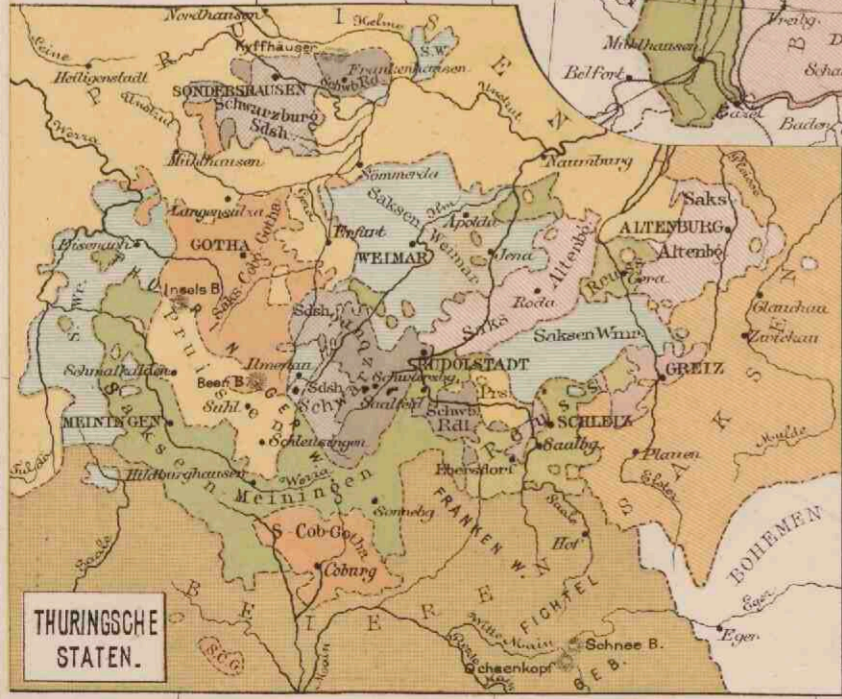
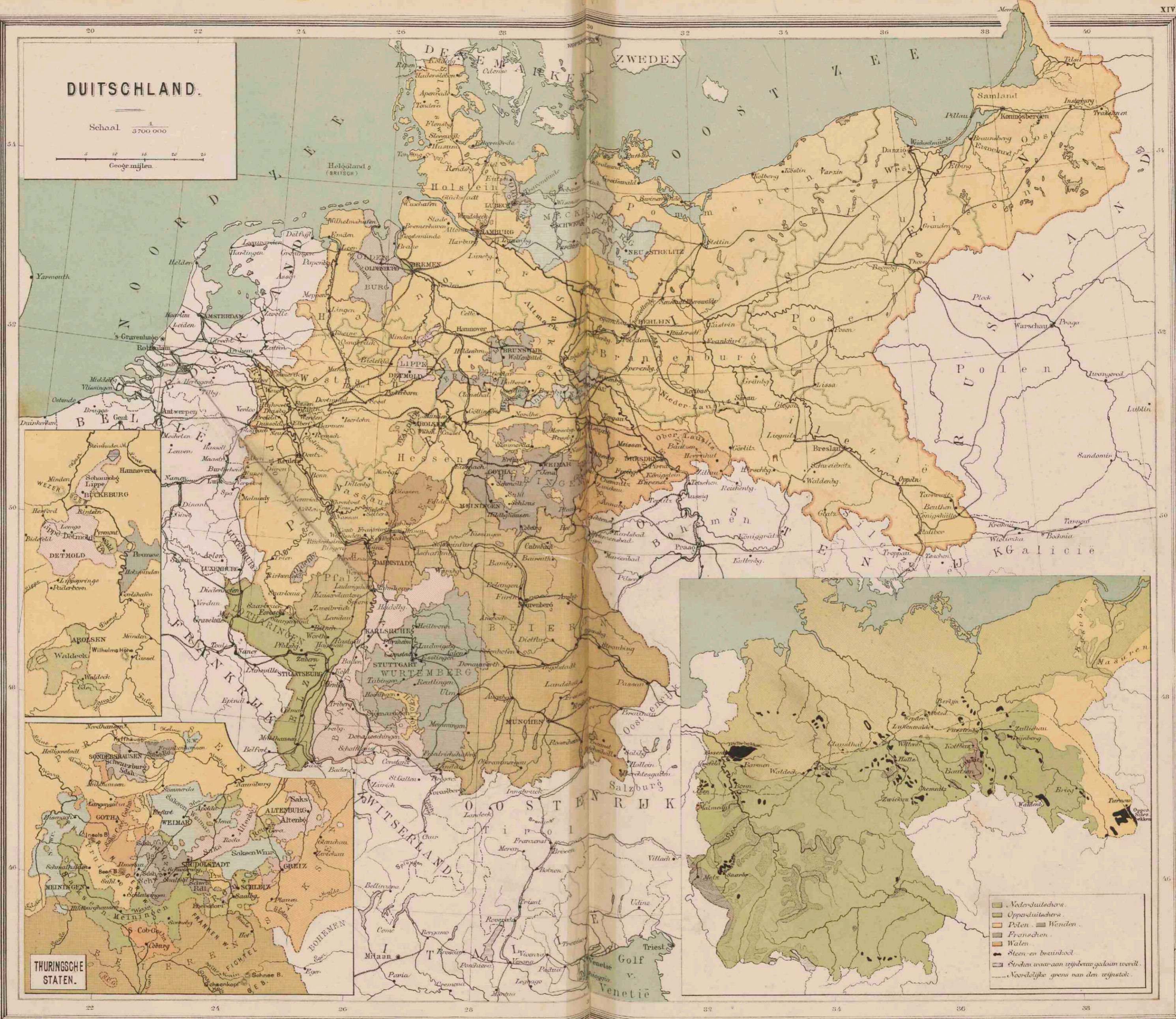
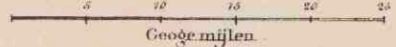

DUITSCHLAND.

Schaal $\frac{1}{3700000}$

- Nedenduitschers.
- Opperduitschers.
- Polen.
- Wenden.
- Franschen.
- Walen.
- Steen en brandkool.
- Steden waar aan rijpbaar gemaal wordt.
- Noordelijke grens van den reijnstok.

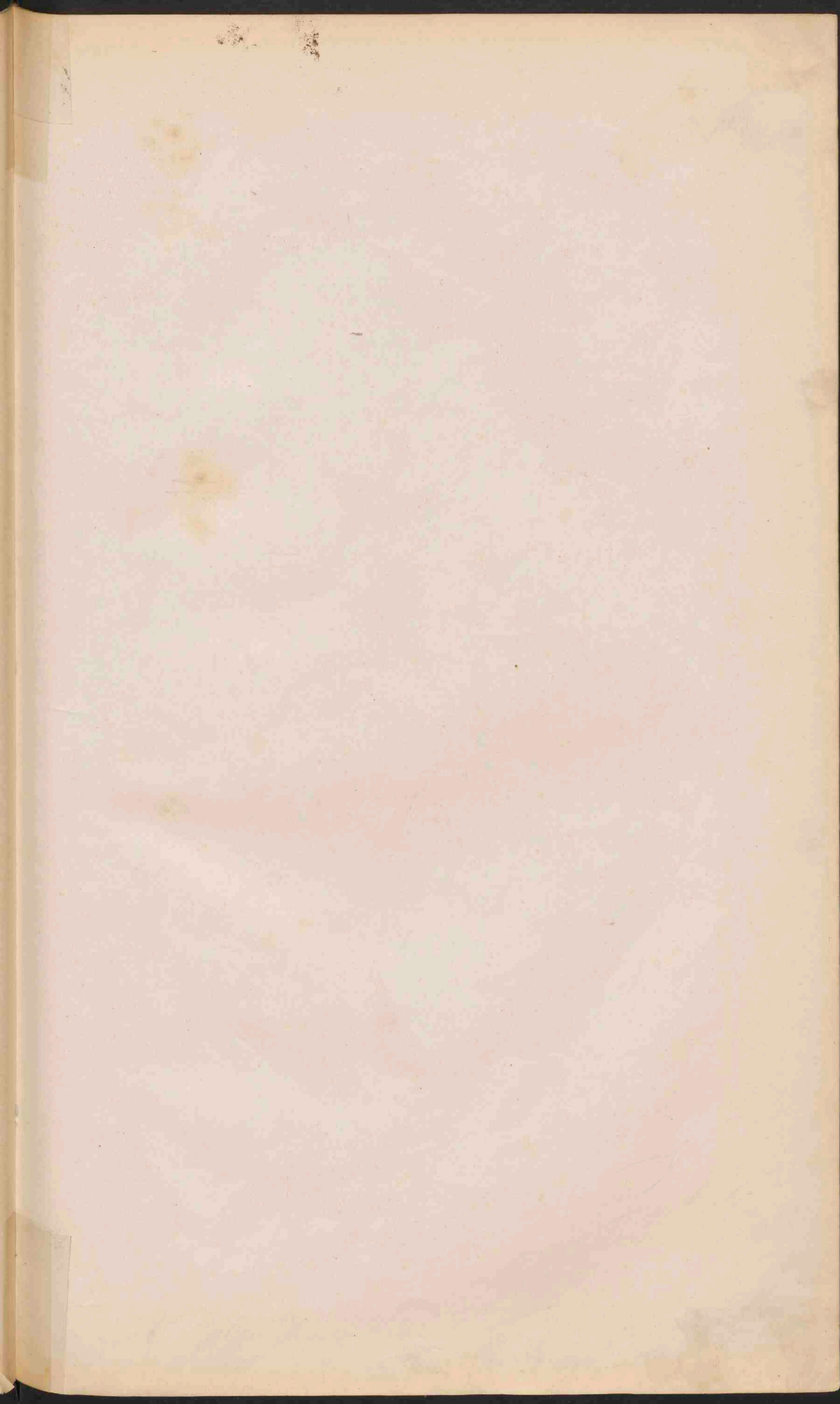

Q. 10

Zwitserland

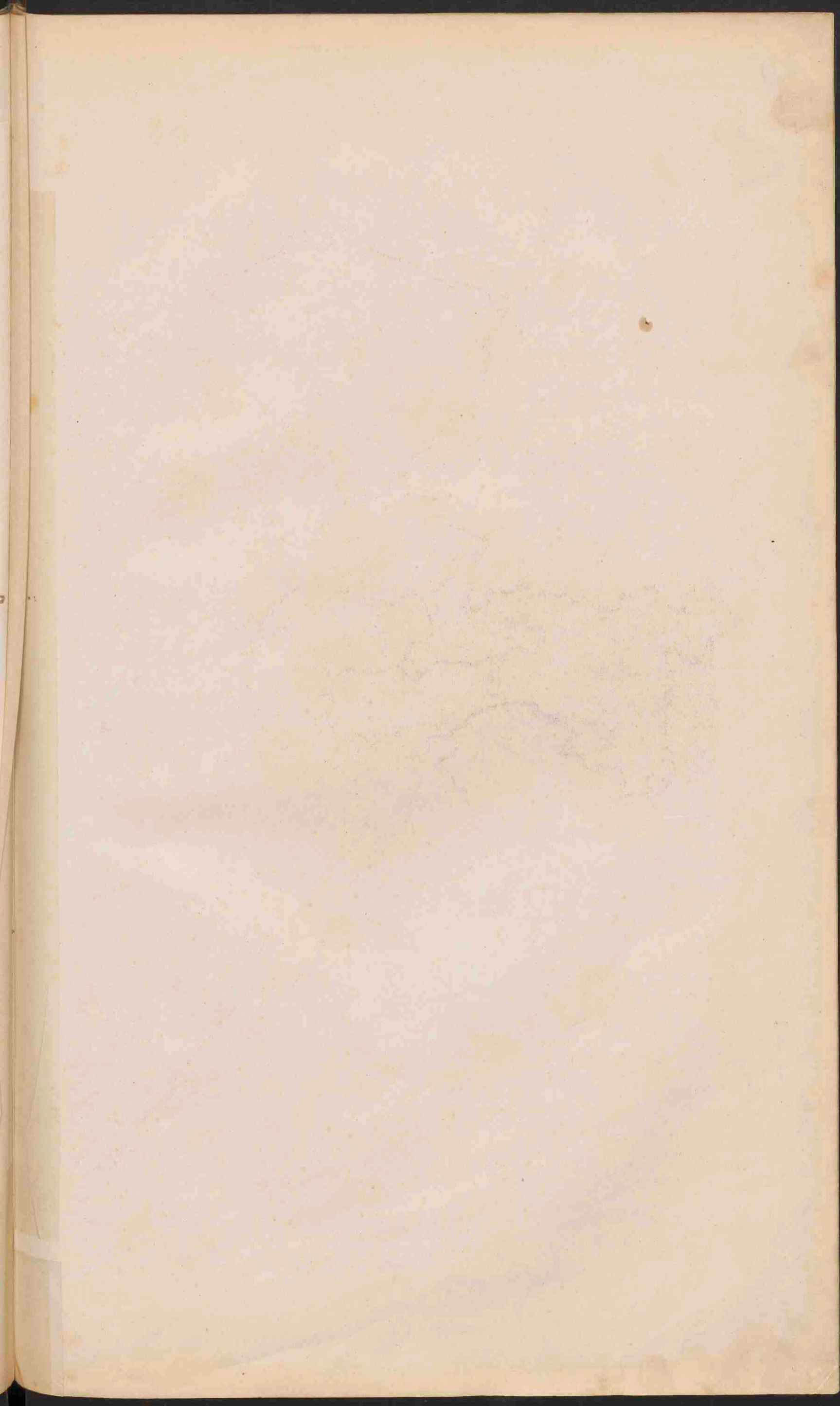

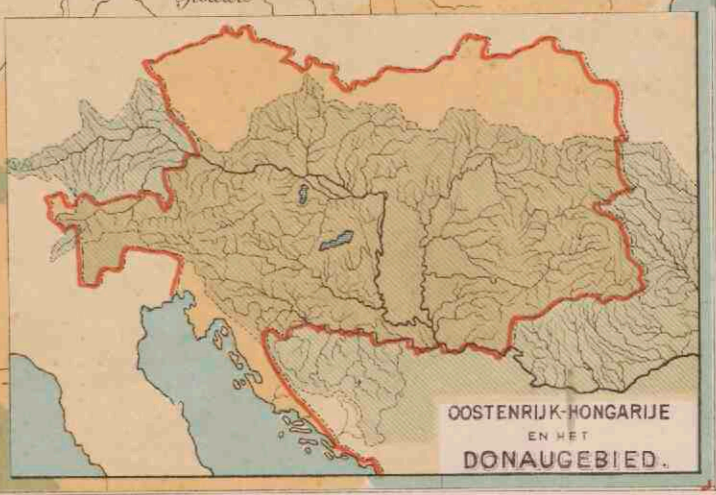
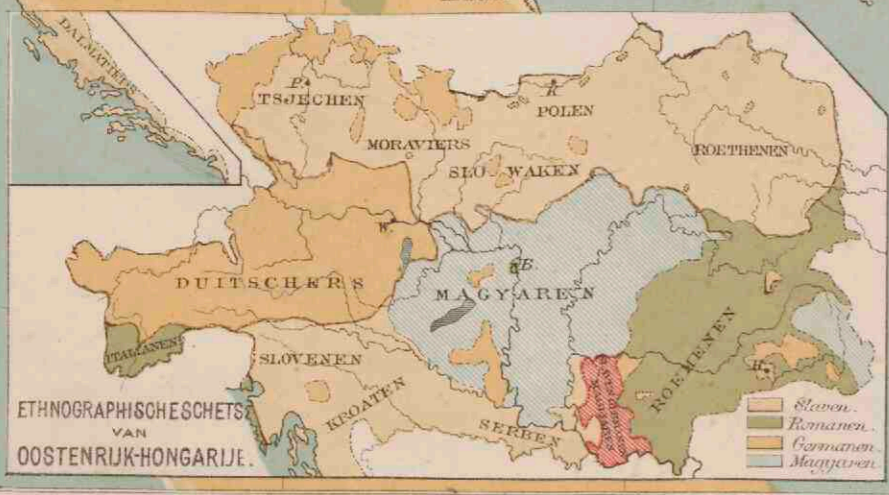

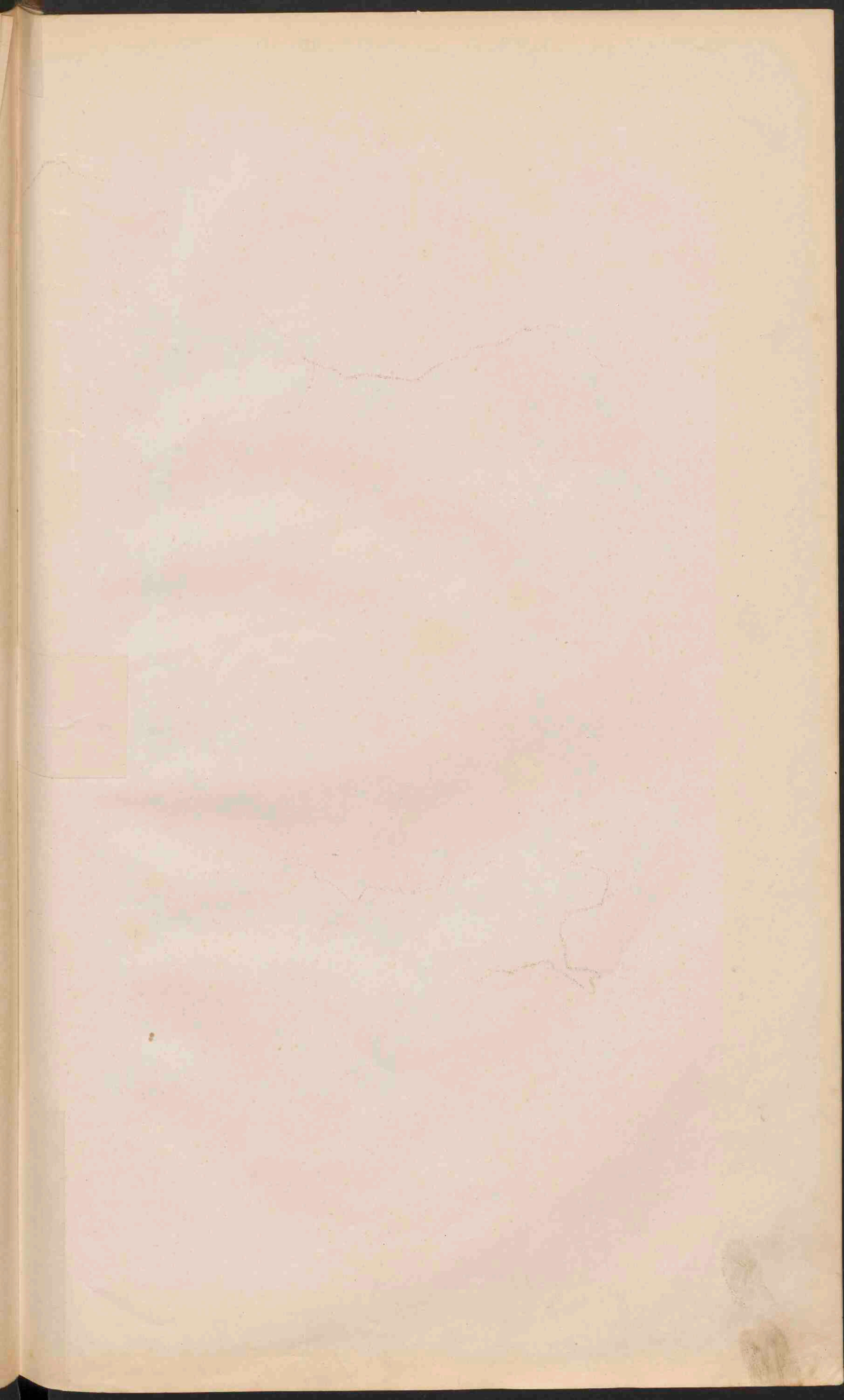
OOSTENRIJK-HONGARIJE.

Schaal 1 : 3 700 000
Geogr. mijlen

J (in de Boskiden) = Jablunka Pas.

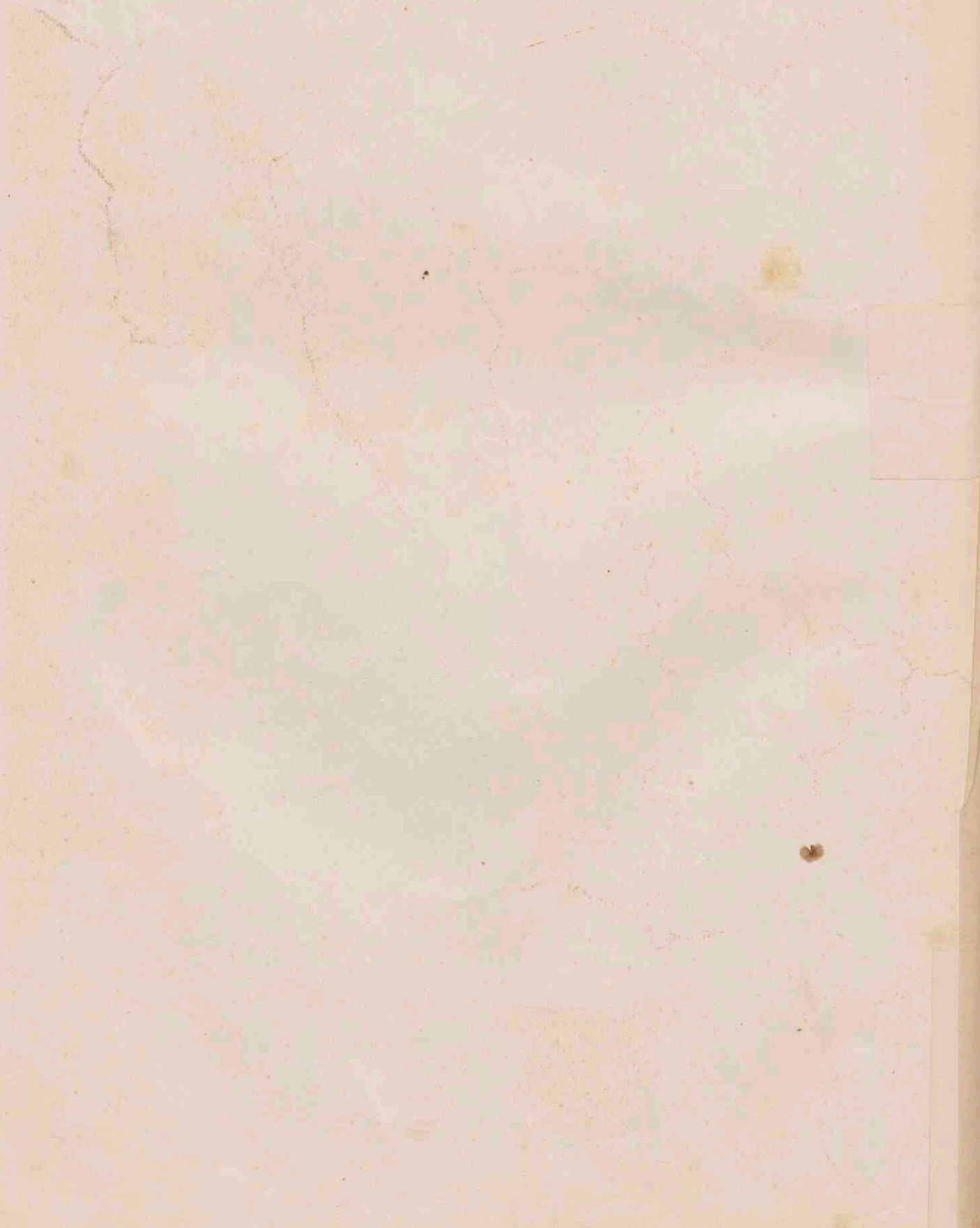

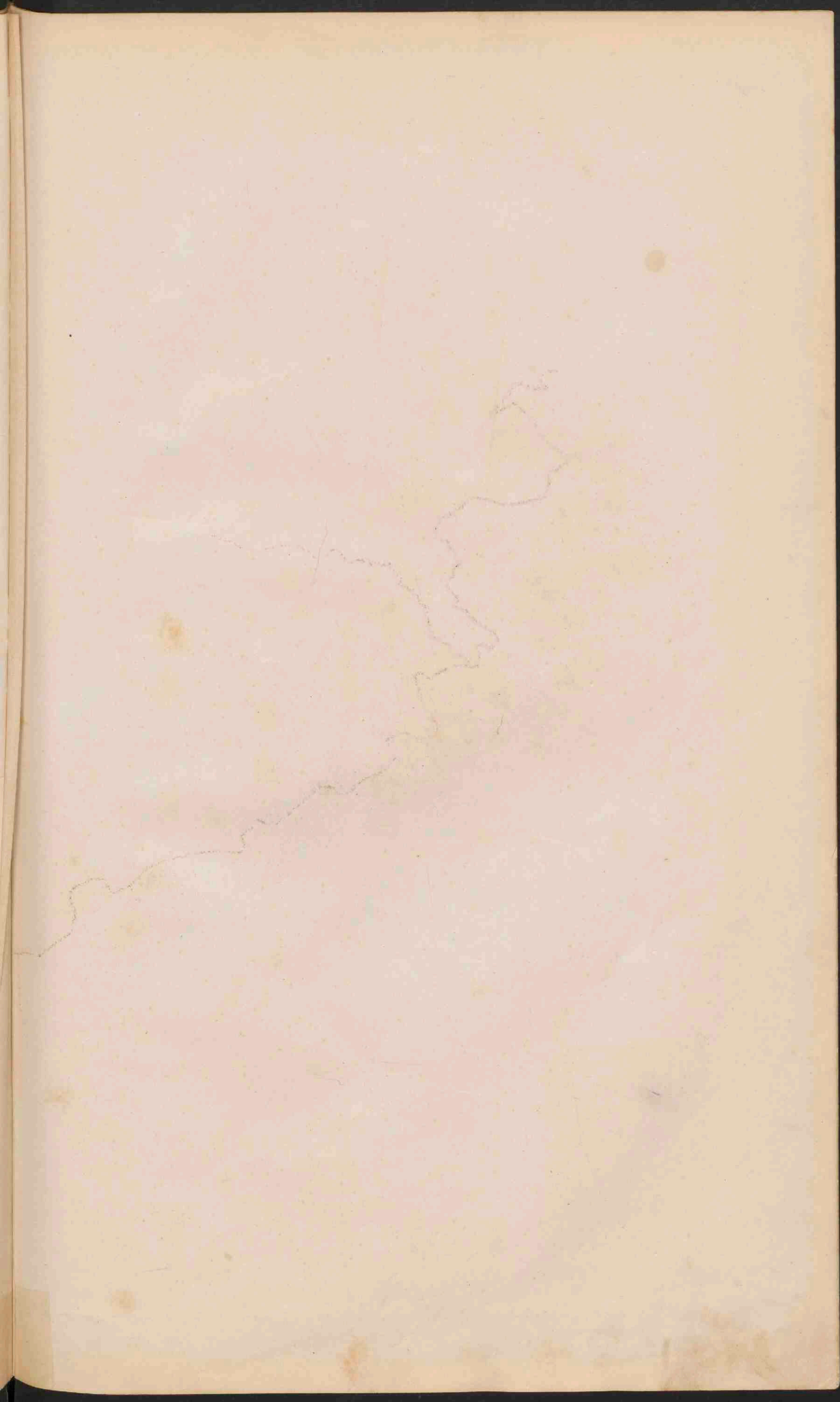

Handwritten text, possibly a signature or date, including the characters "RY" and "1871".

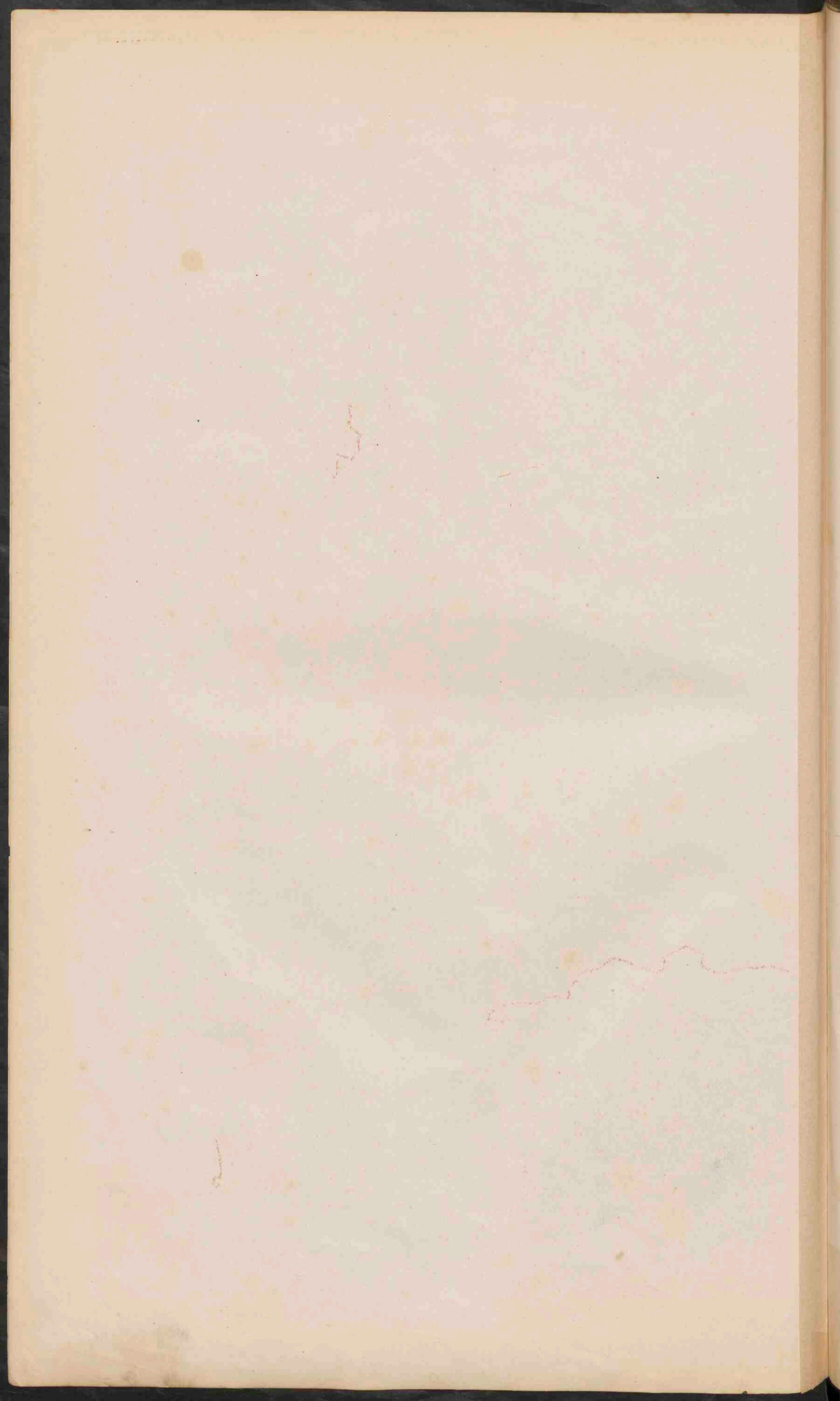

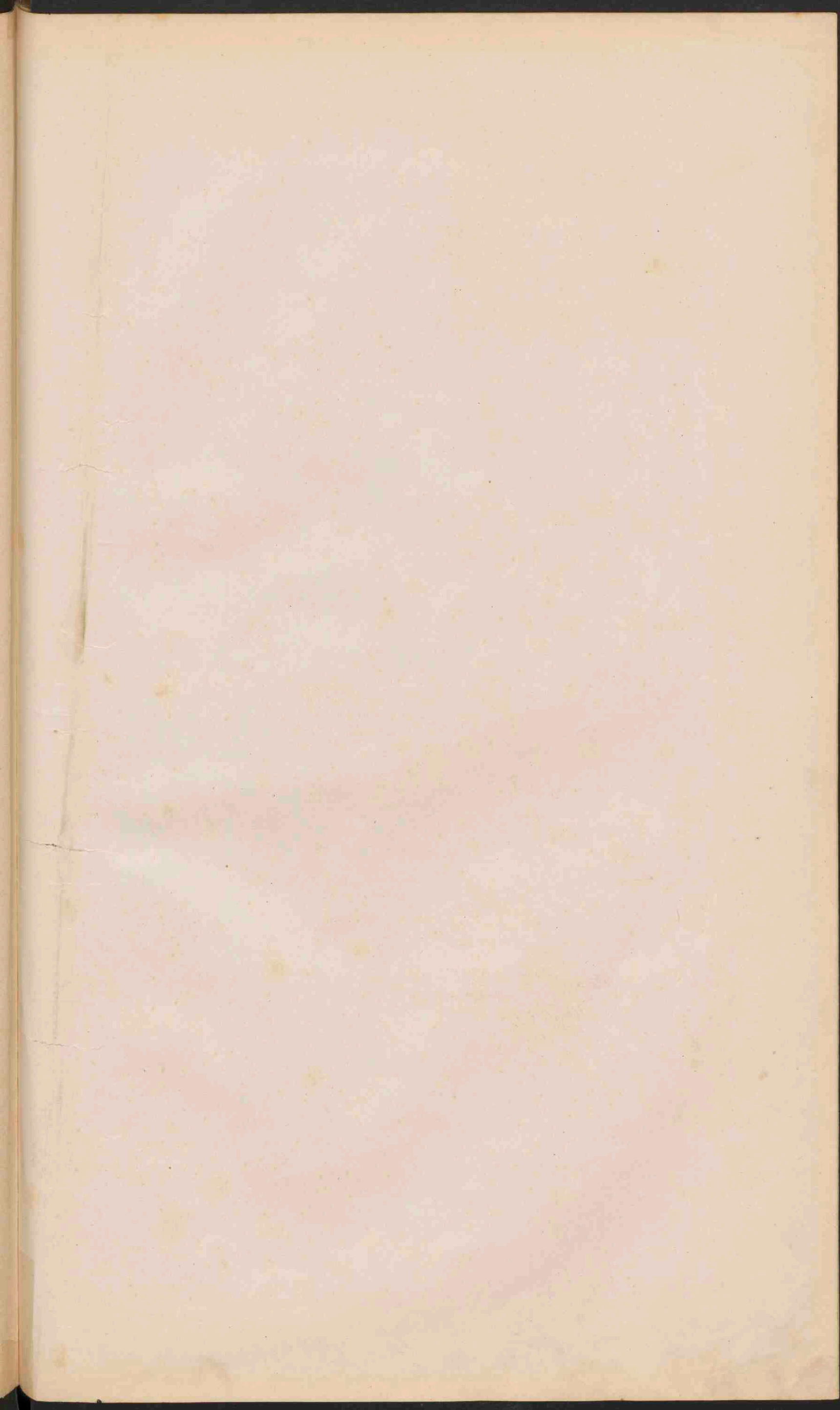
SKANDINAVIË.

Schaal 1 / 3 000 000

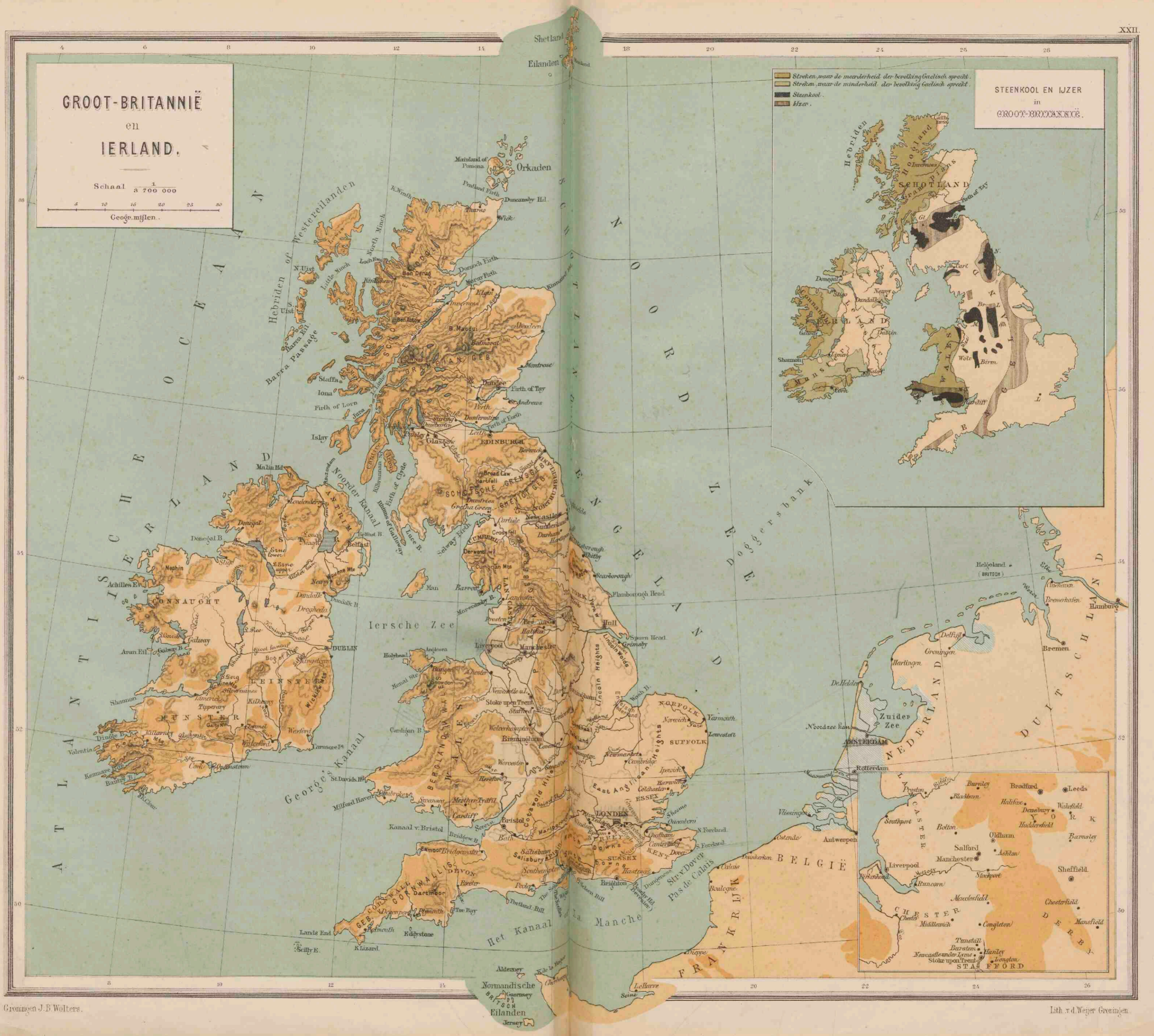
GROOT-BRITANNIË en IERLAND.

Schaal 1/3 700 000

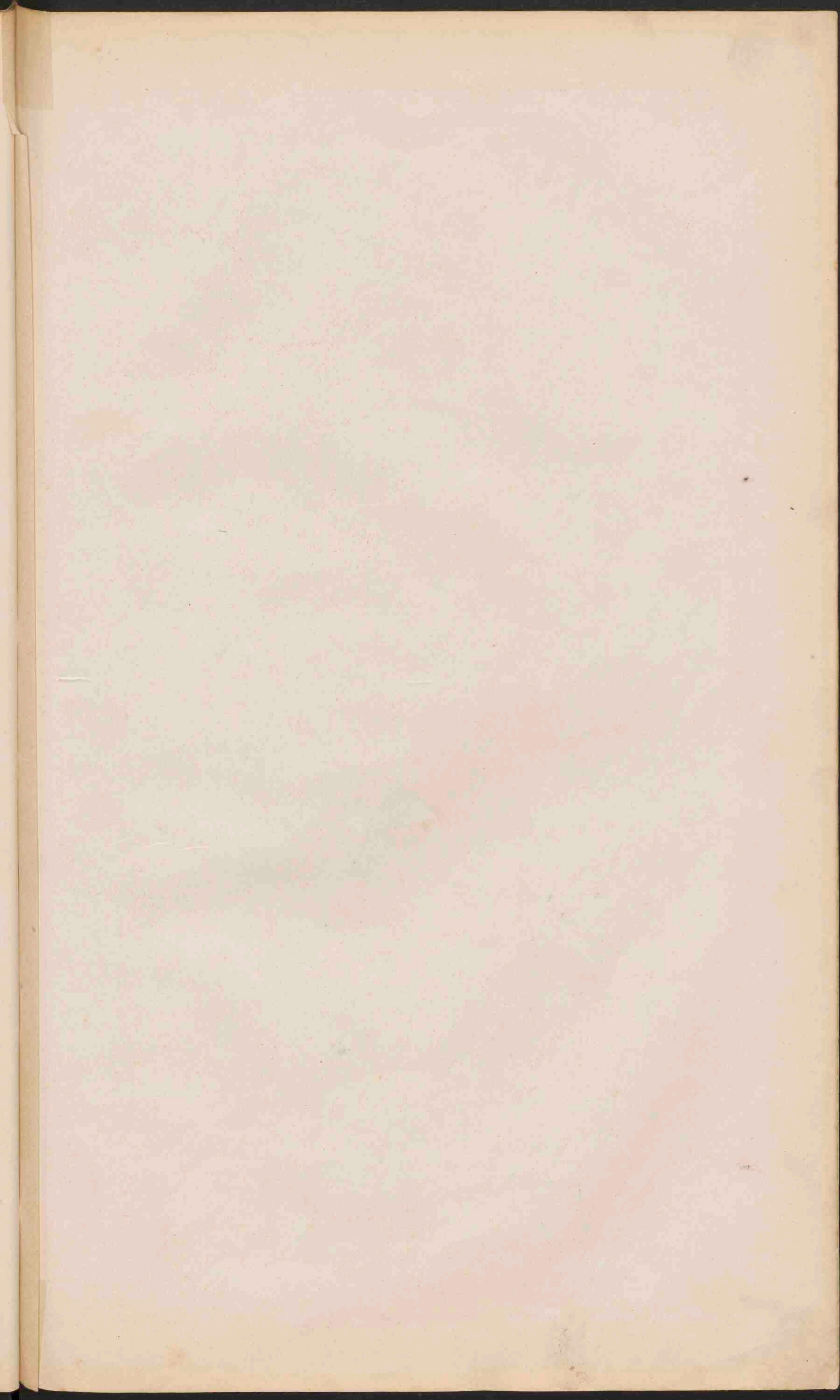
Geogr. mijlen

Stroken, waar de meerderheid der bevolking Gaelisch spreekt.
Stroken, waar de minderheid der bevolking Gaelisch spreekt.
Steenkool.
Ijzer.

STEENKOOLEN EN IJZER in GROOT-BRITANNIË.

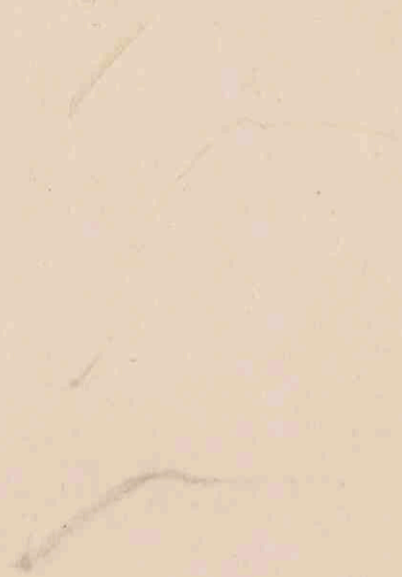
SPANJE EN PORTUGAL.
 Schaal 1:3 000 000
 Geogr. mijlen

Oppervlakte der streken op welke Spaansch wordt gesproken.

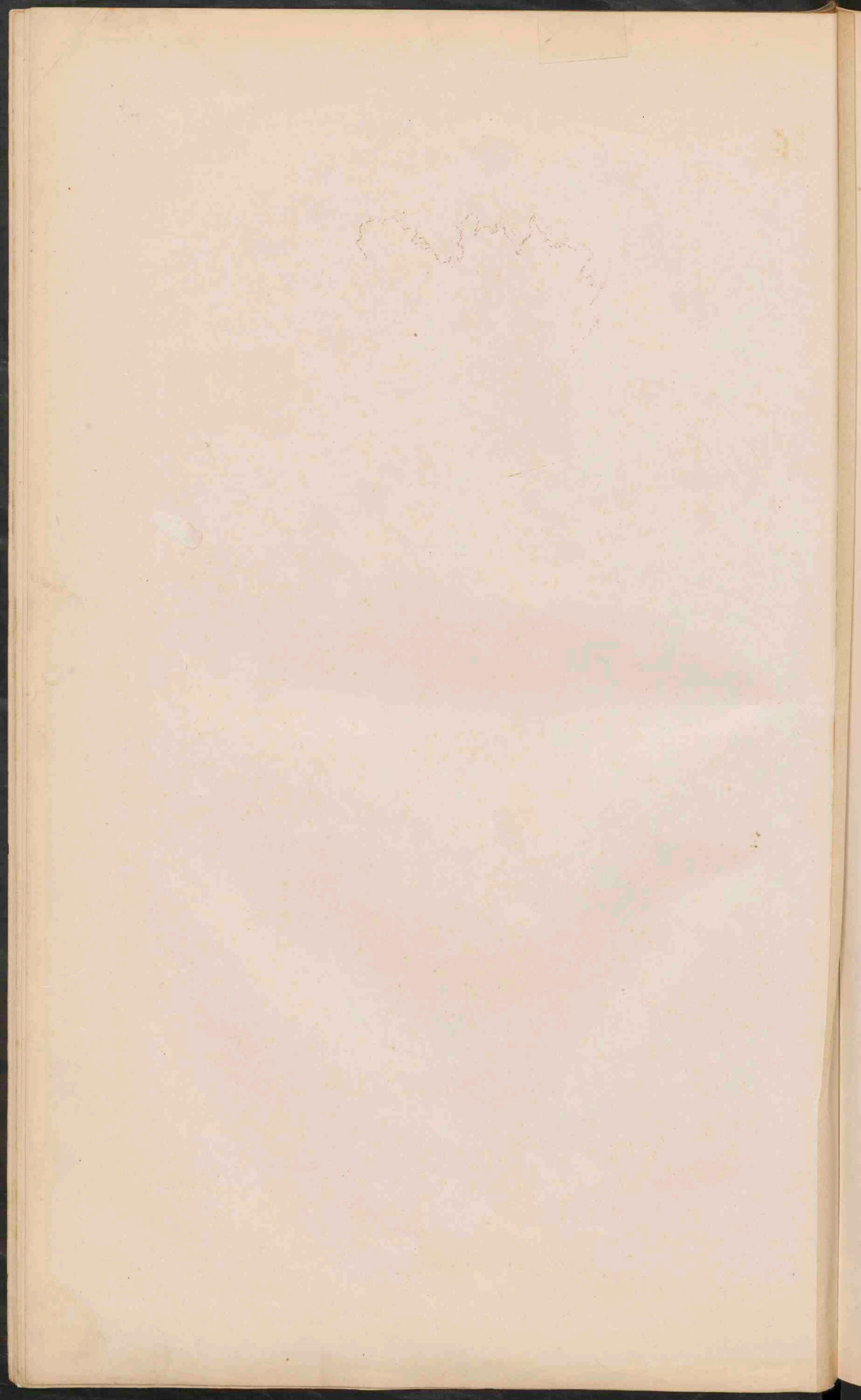

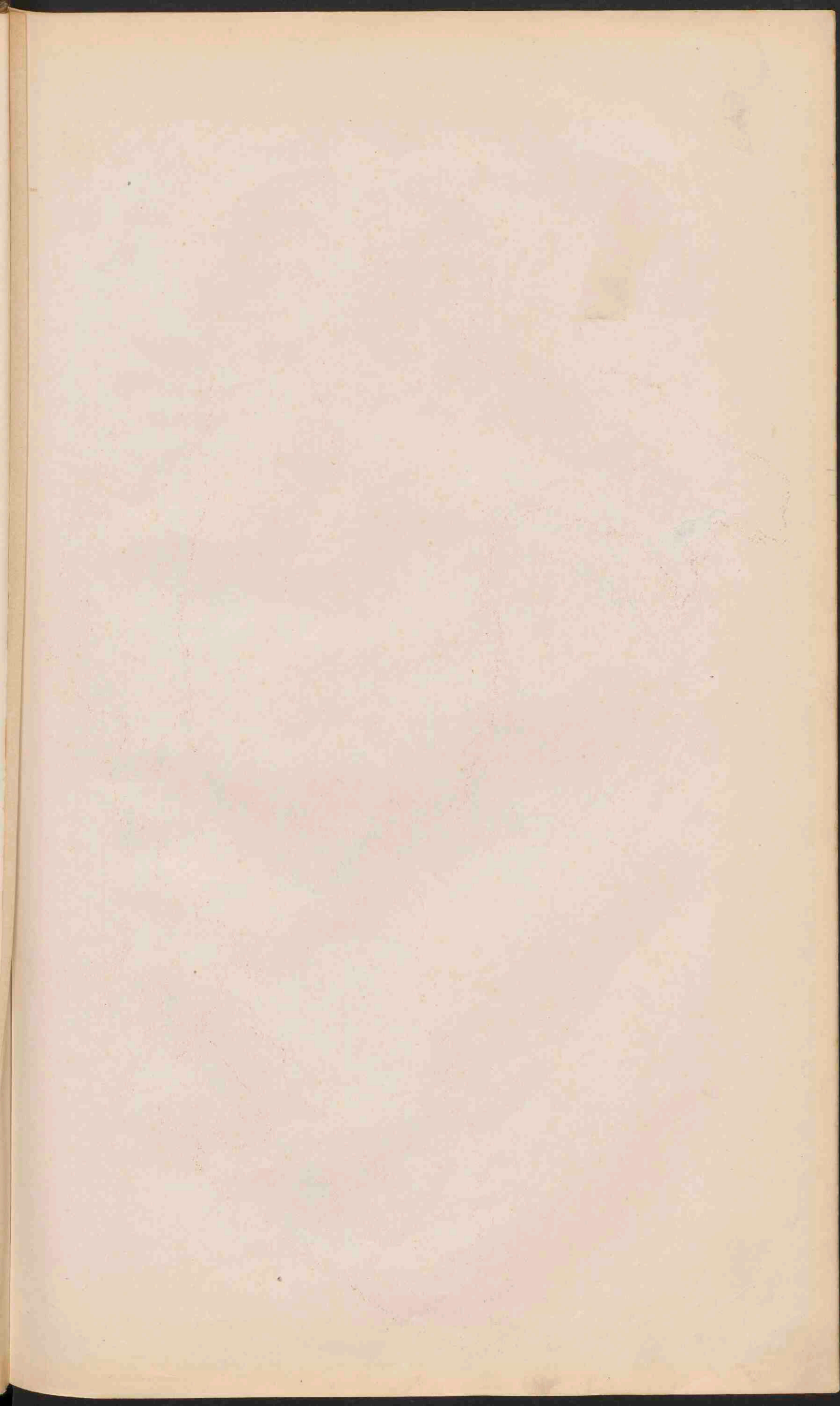

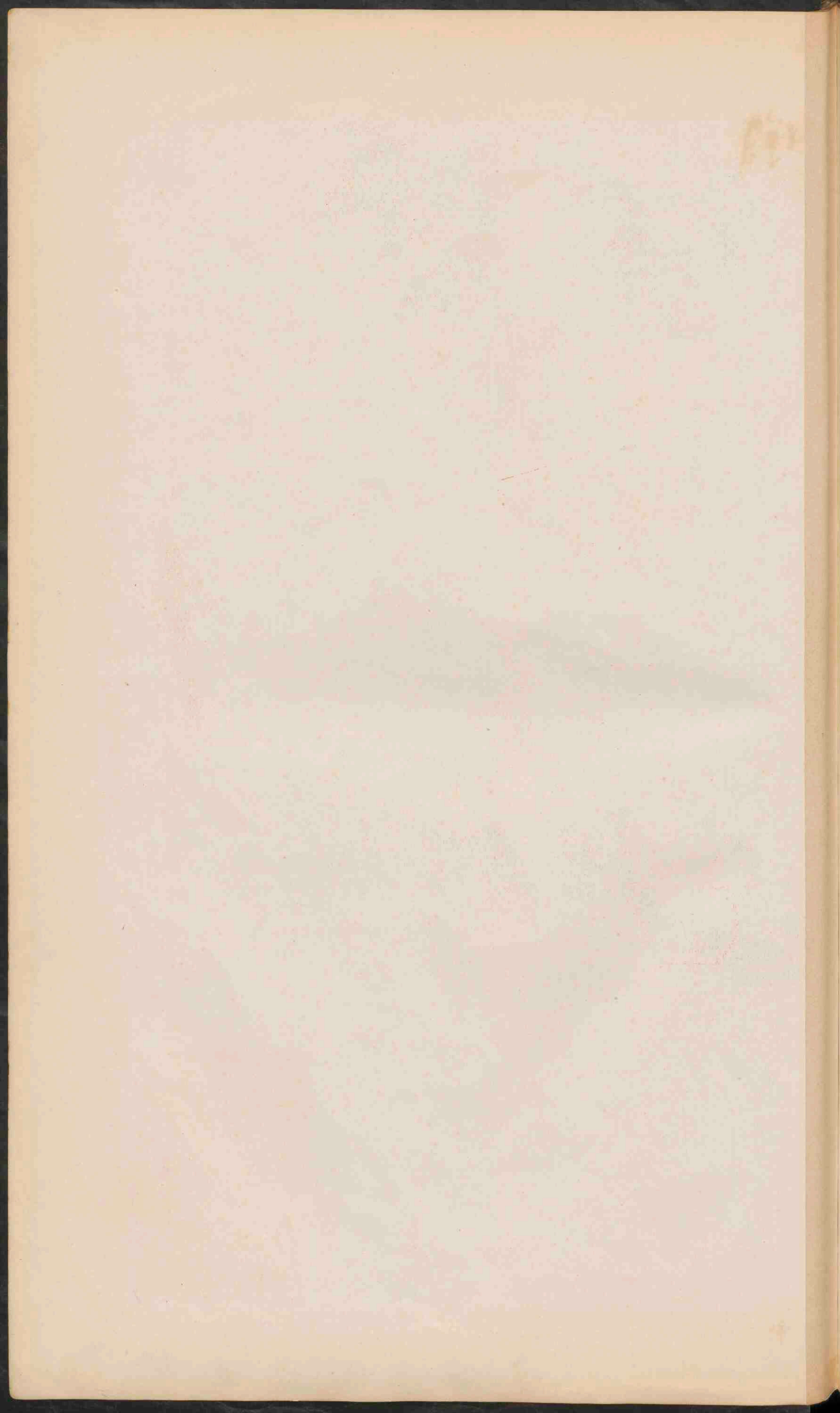

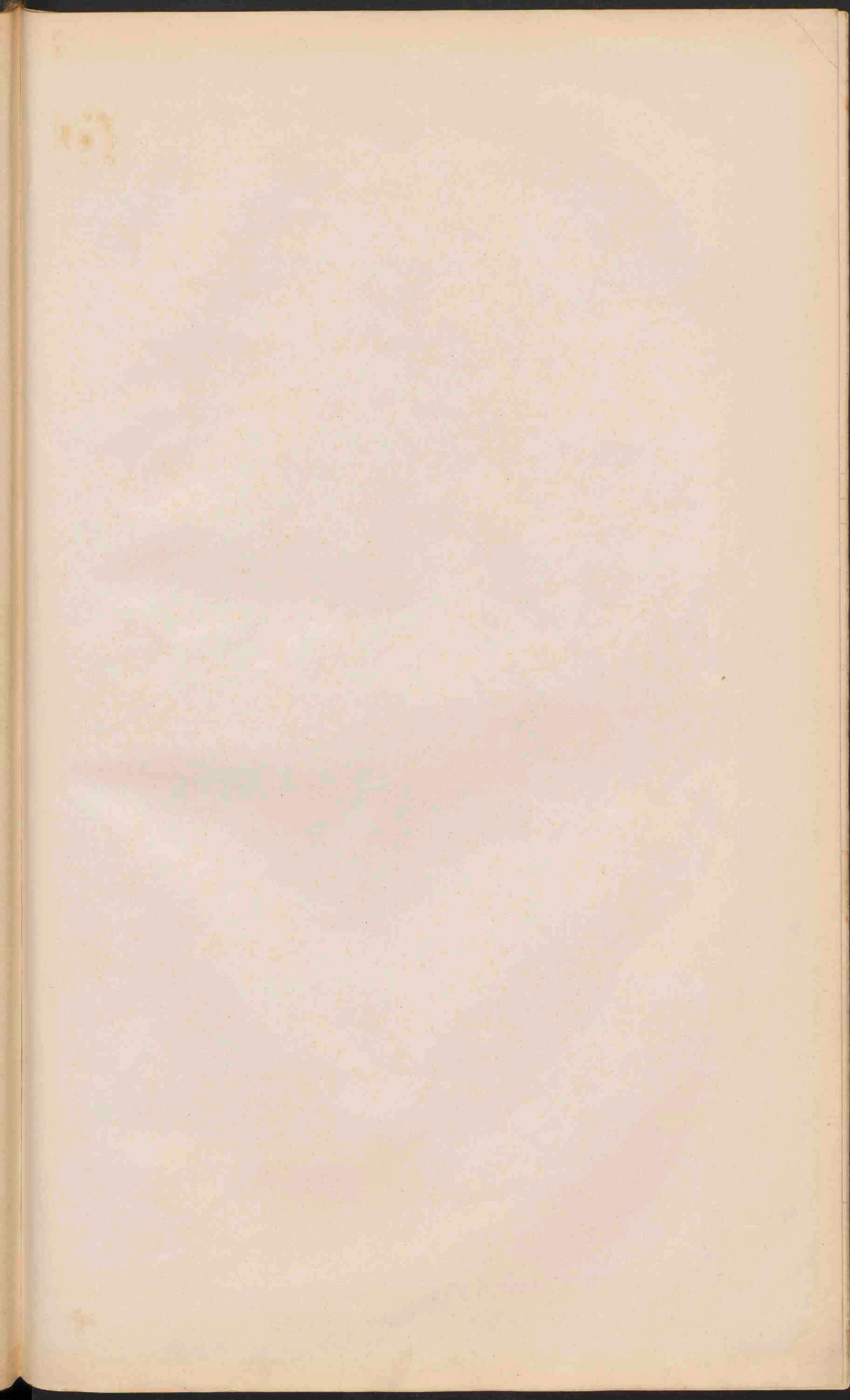

STATEN
van het
BALKAN - SCHIEREILAND.

Schaal $\frac{1}{3\,700\,000}$

Geogr. mijlen

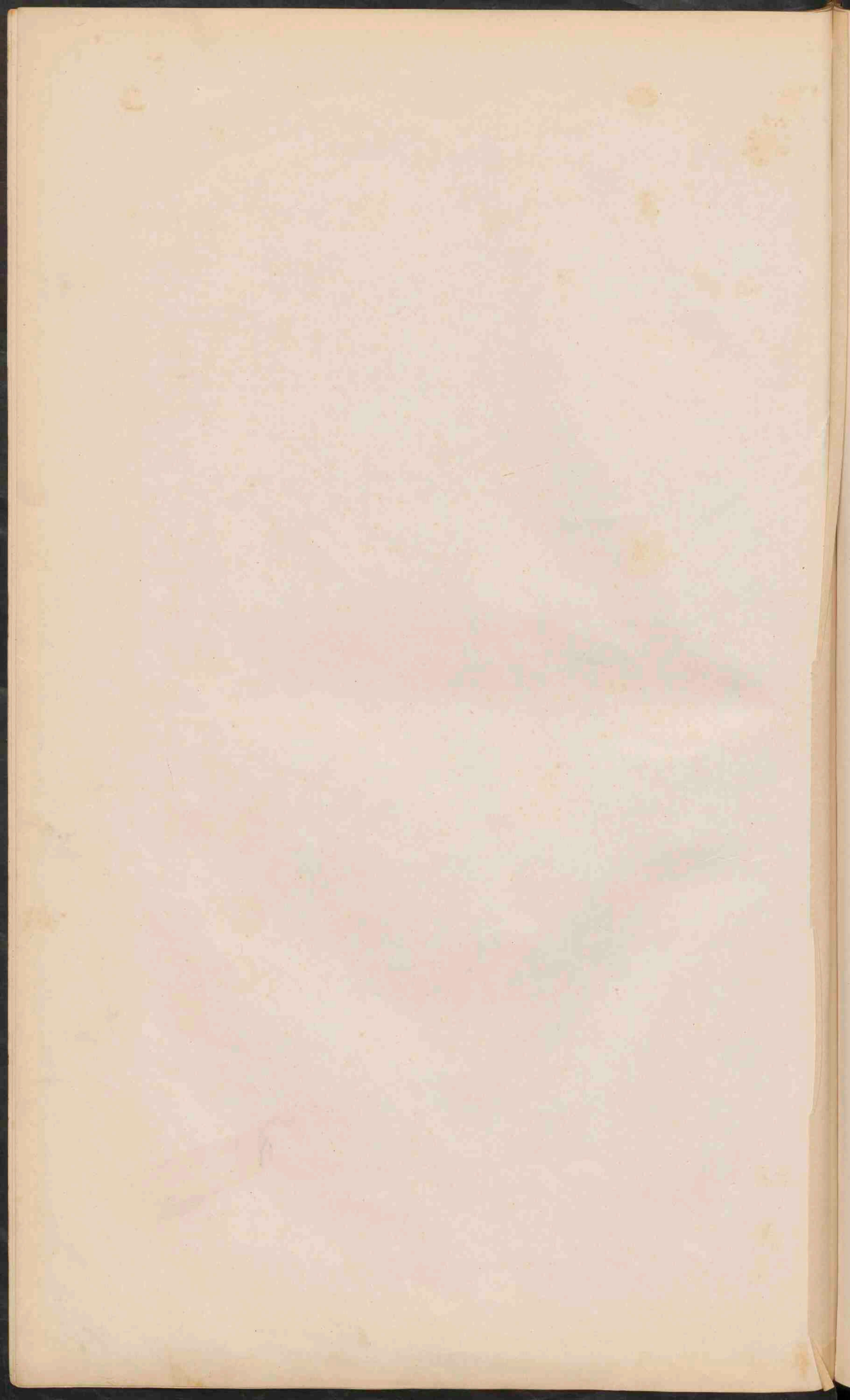

AZIË.

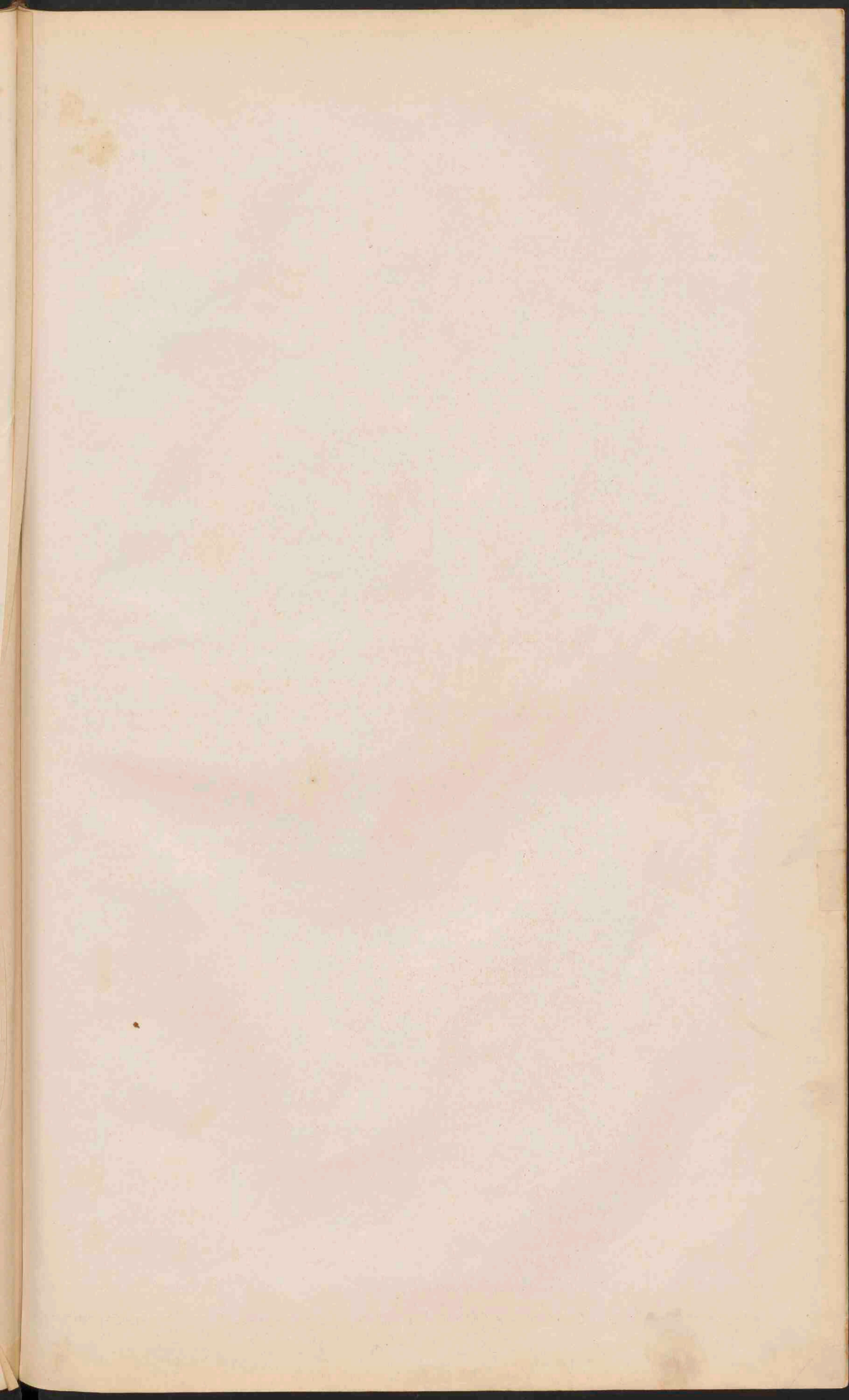
Schaal 1/35 000 000

Geogr. mijlen.

DE SYRIÏSCHE KUST.
Schaal 1/3 700 000

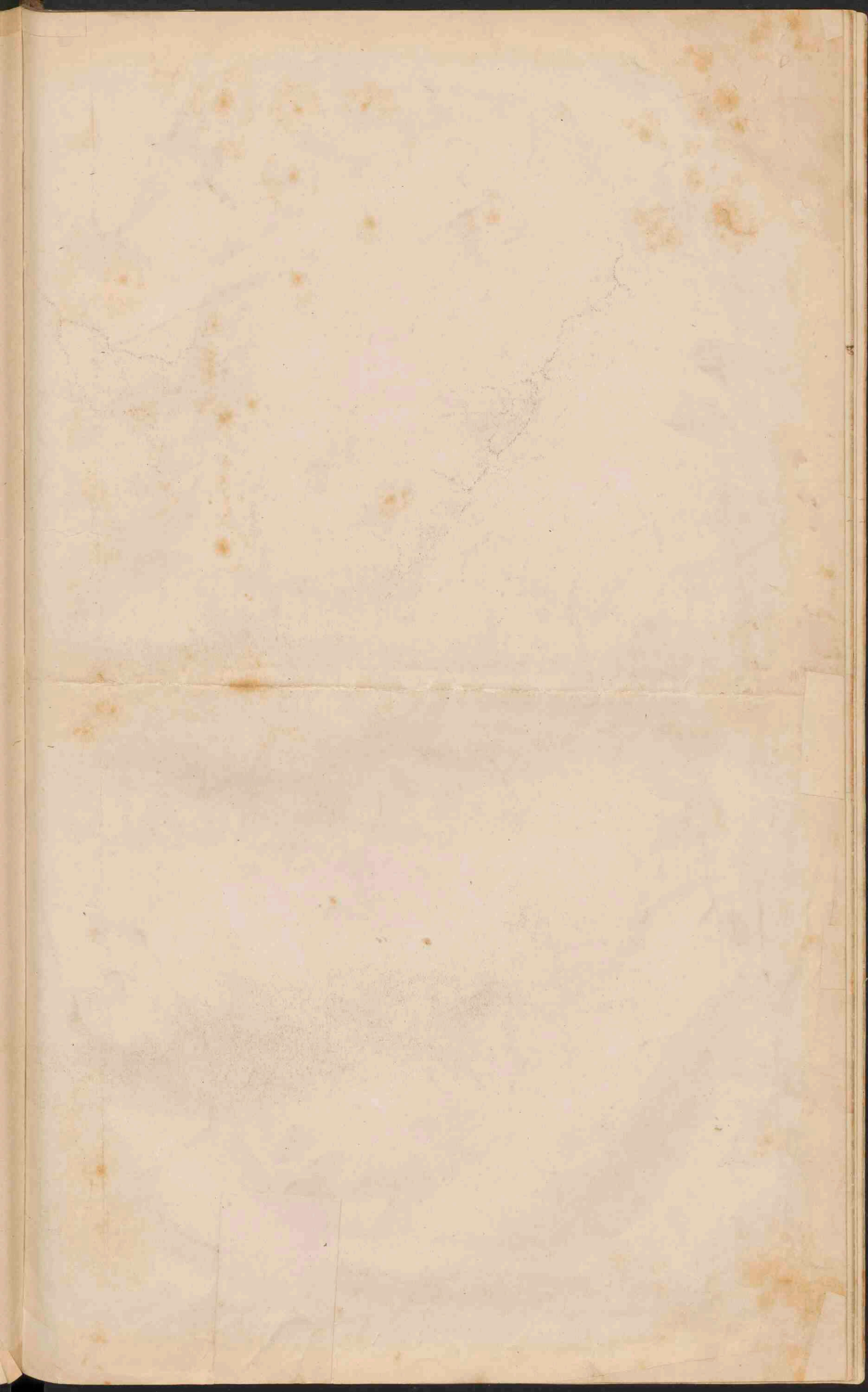

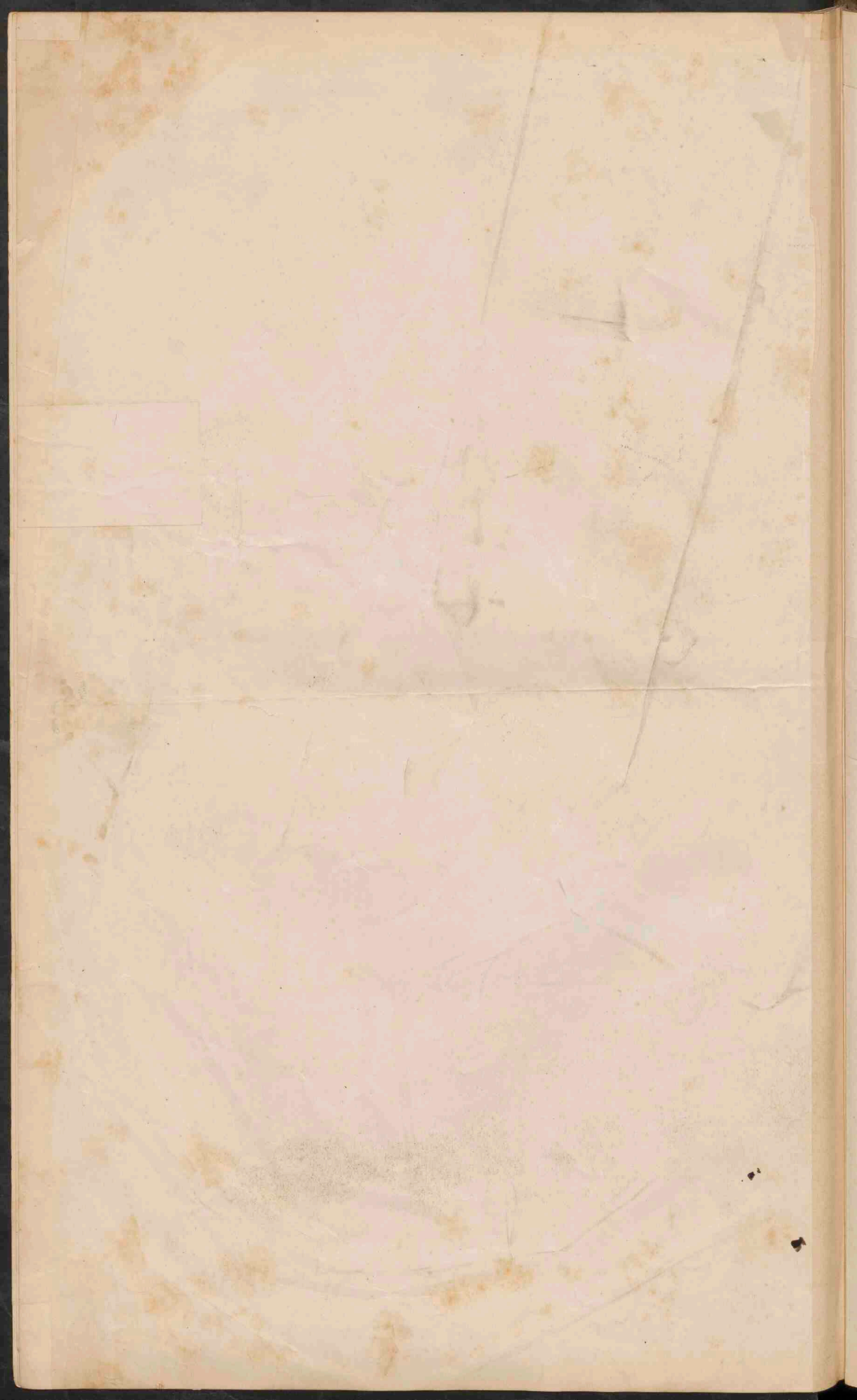

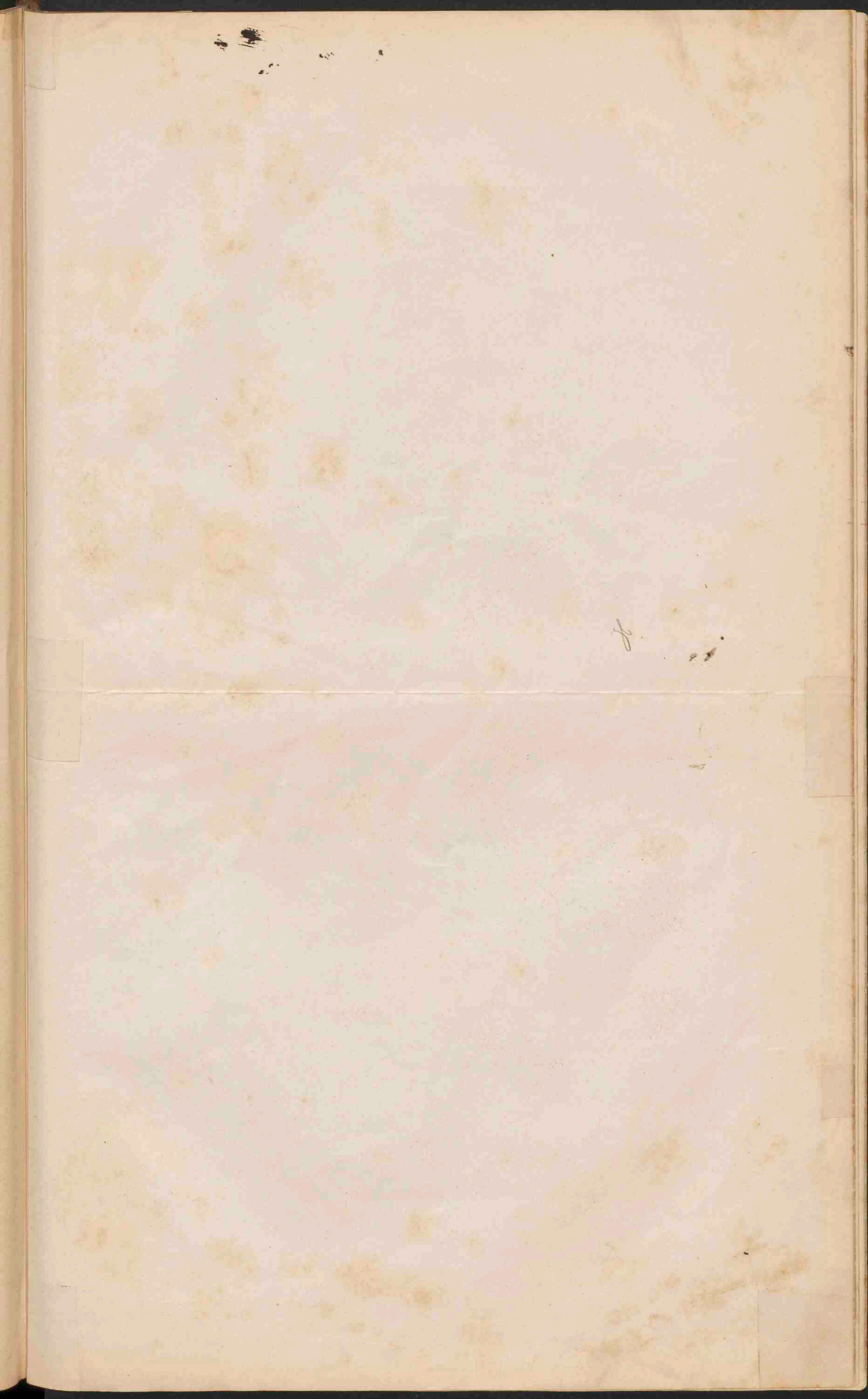

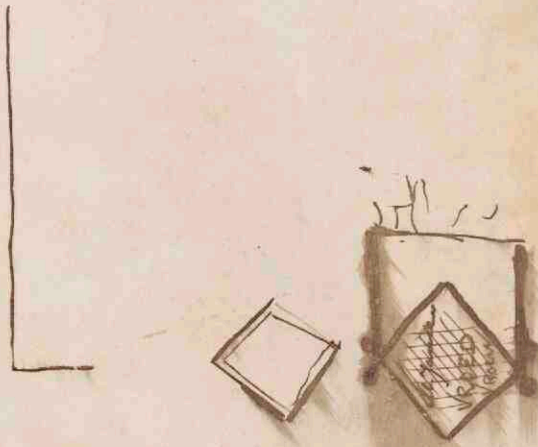

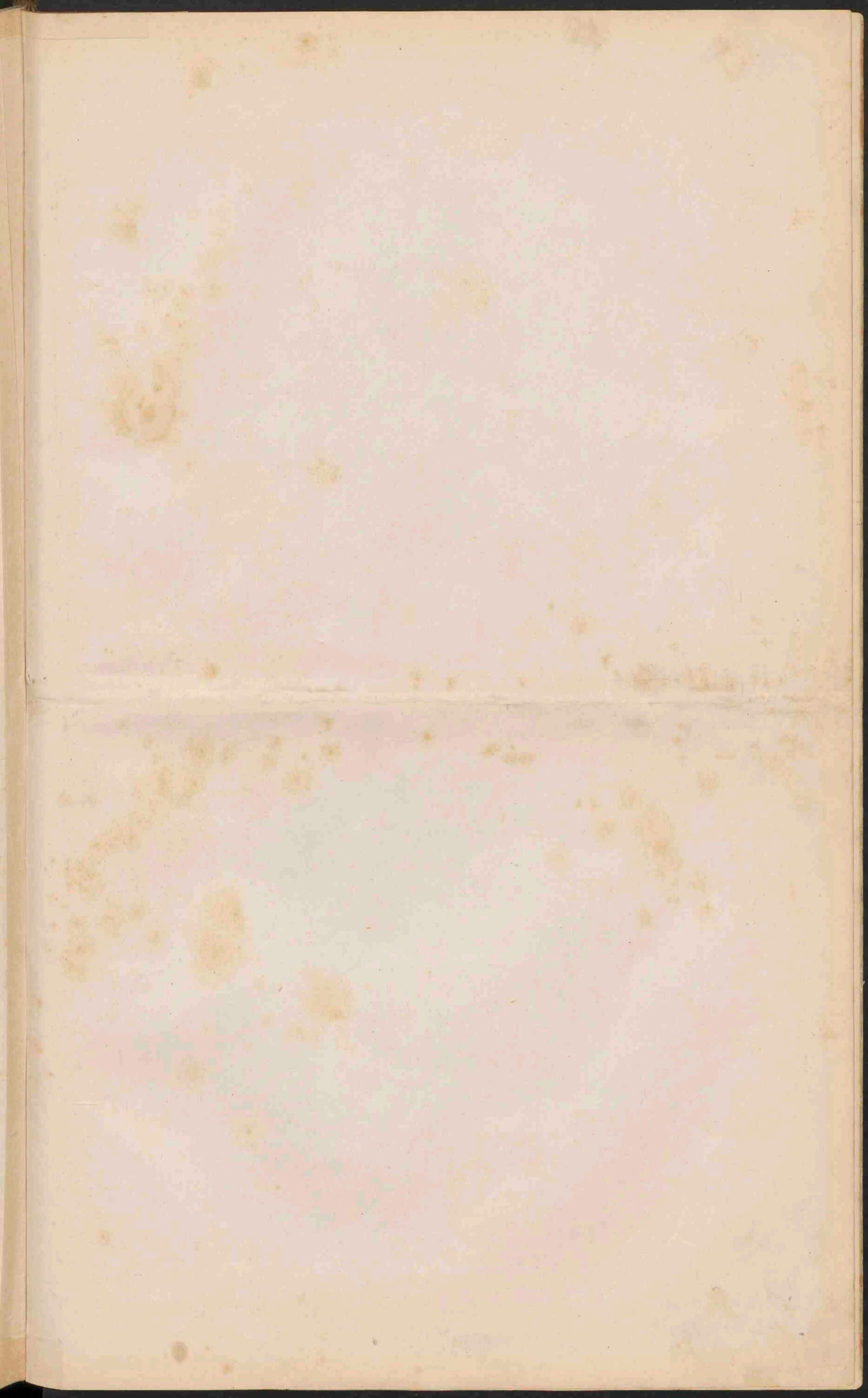

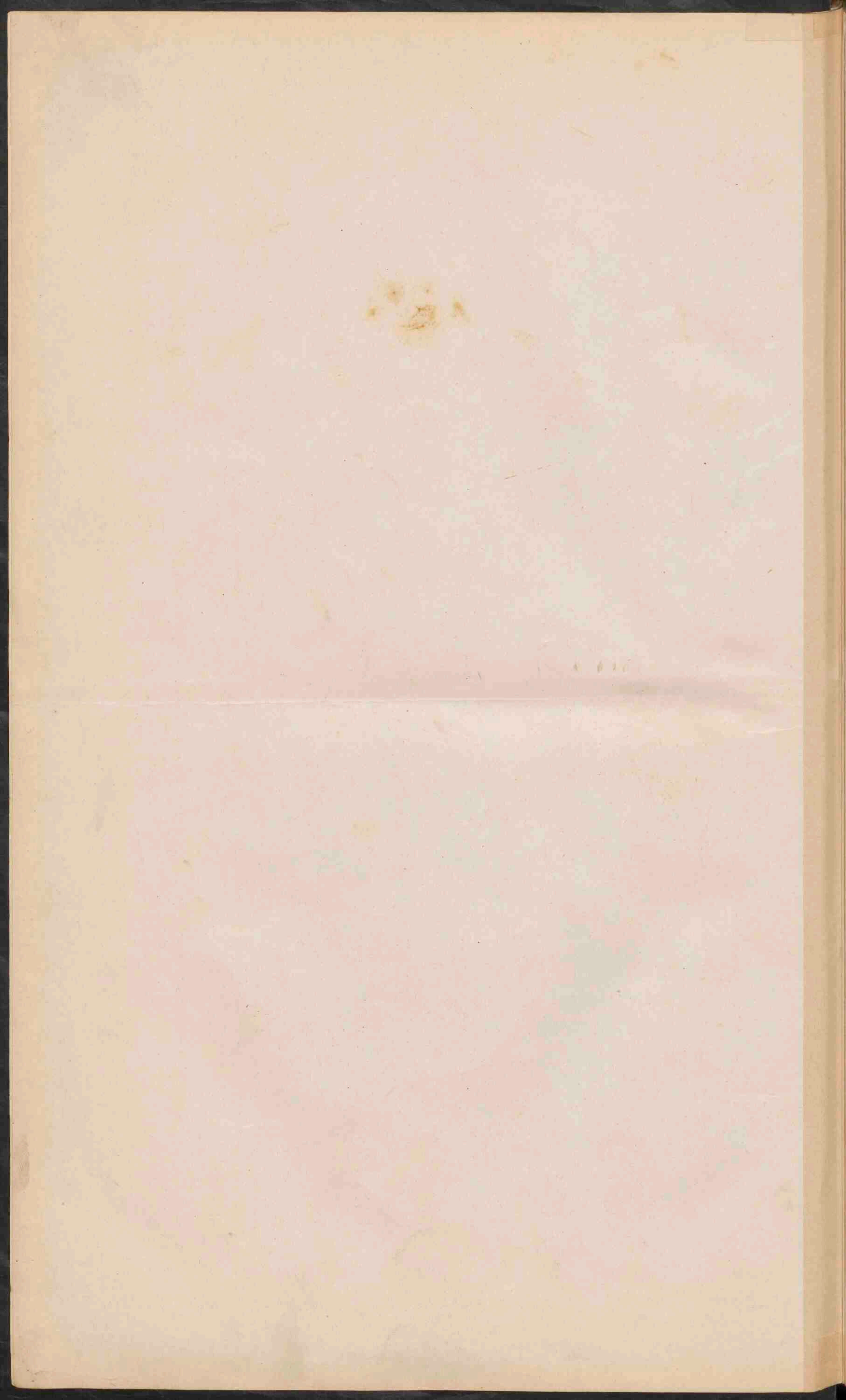

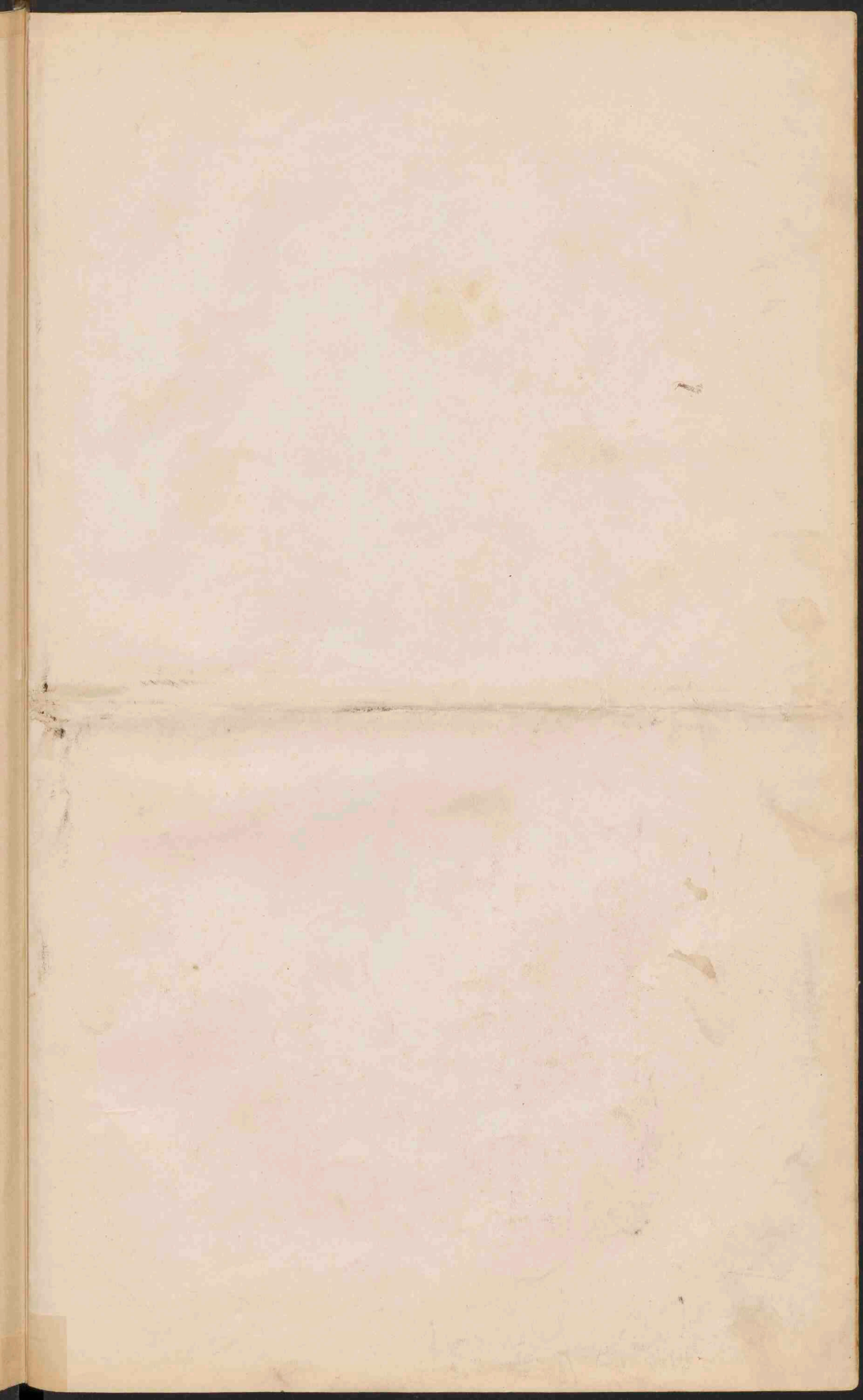
NOORD-AMERIKA.

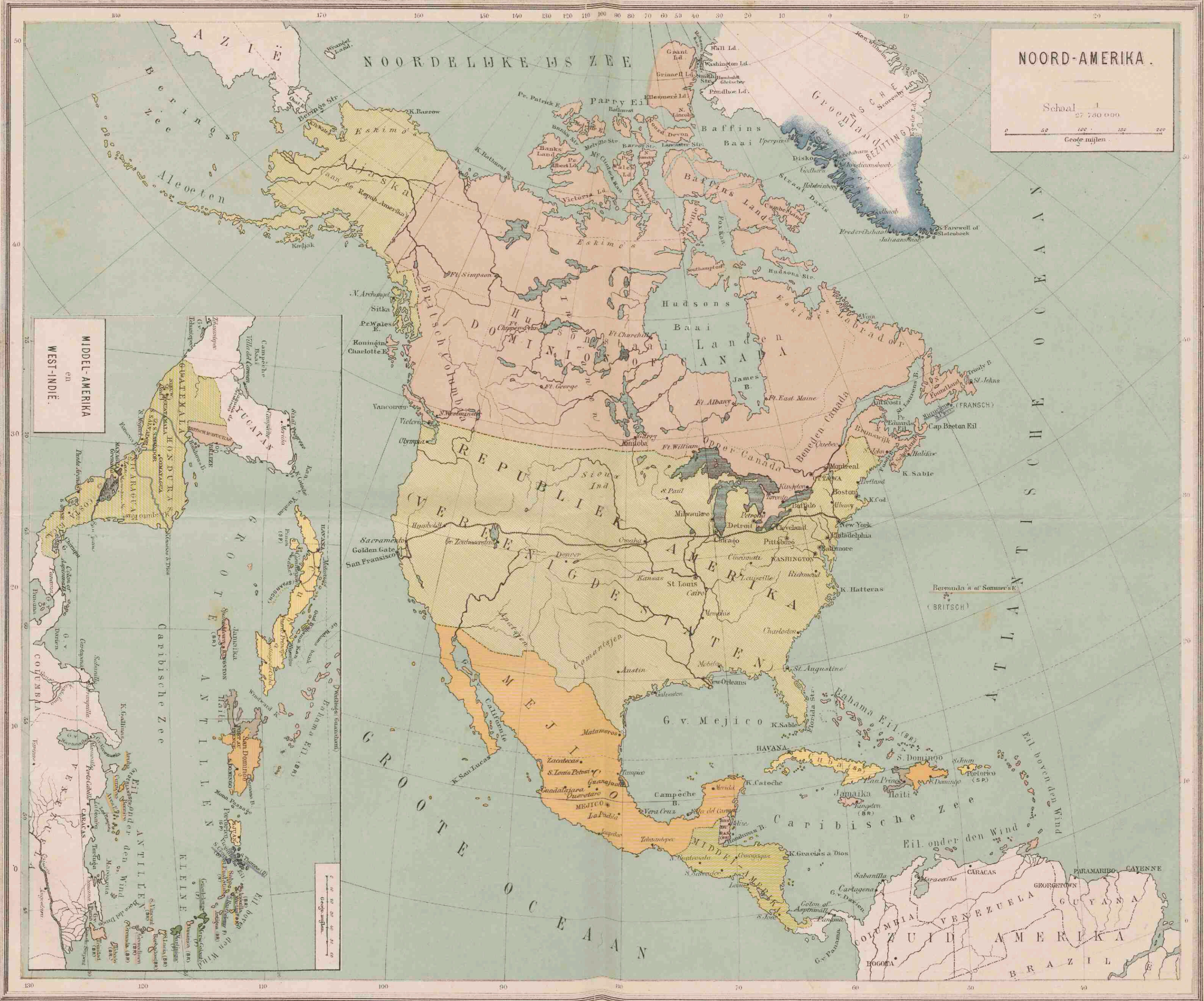
Schaal 1/27.750.000

0 50 100 150 200 250

Geogr. mijlen.

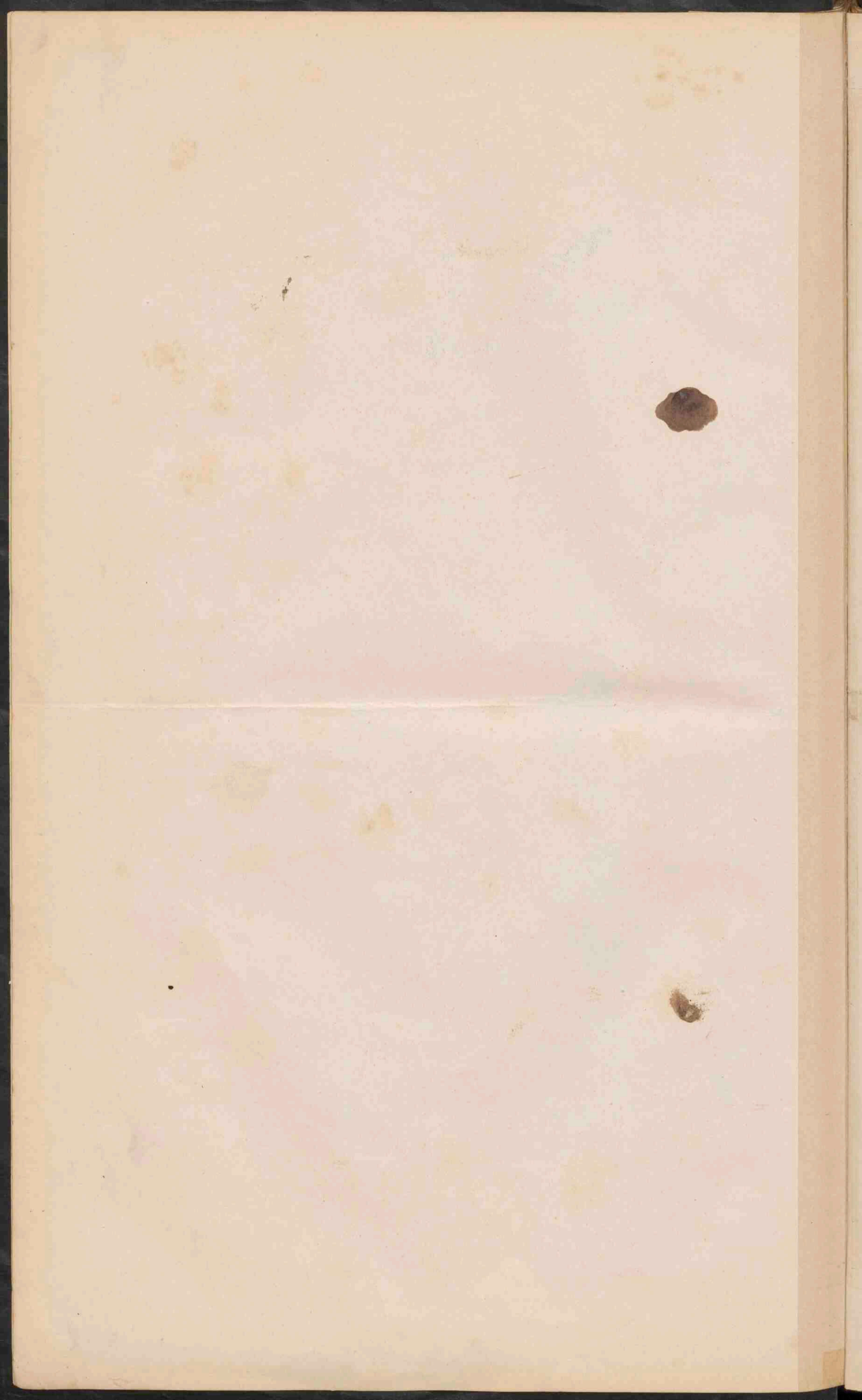

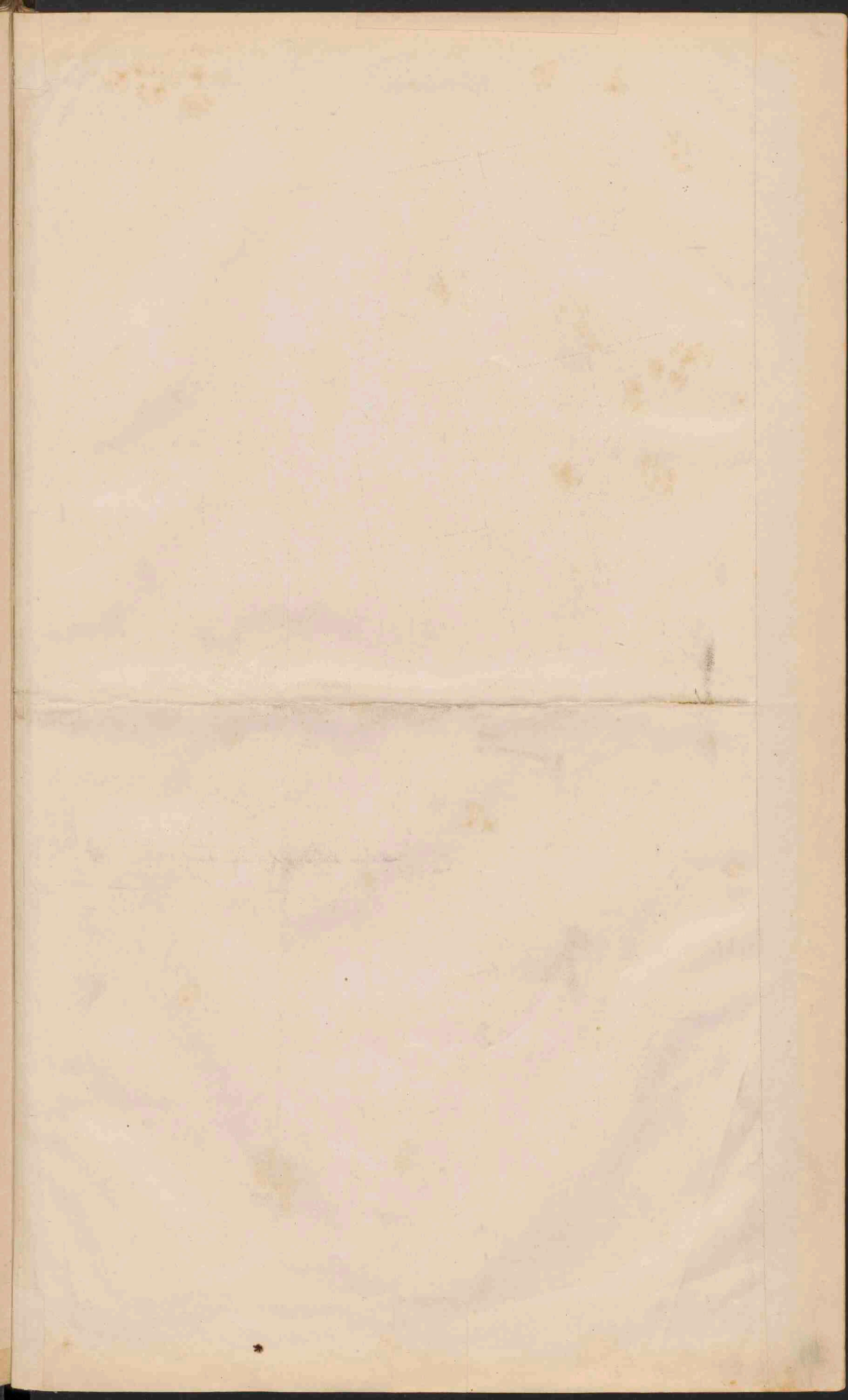

Gravé van J. B. Willems.

Lith. J. H. van der Weyer, Groningen.

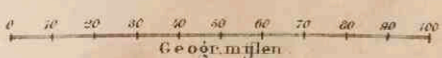

REPUBLIC
AMERIKA.

Schaal 1:12 000 000

24813
8449
151
8081
8629
4361
54394

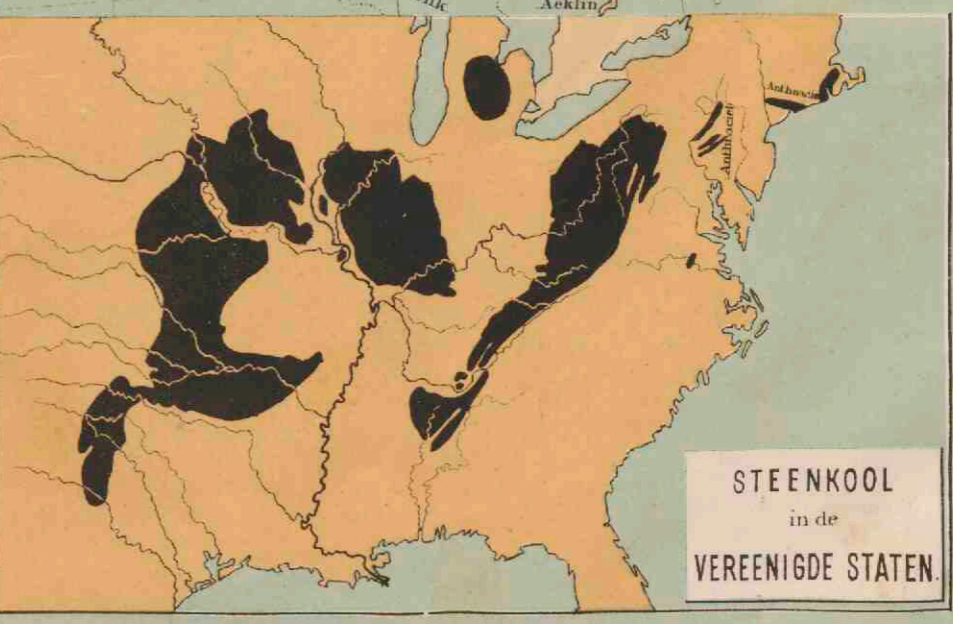

DE STROOMGEBIEDEN
van de
VEREENIGDE STATEN.

VERKLARING.

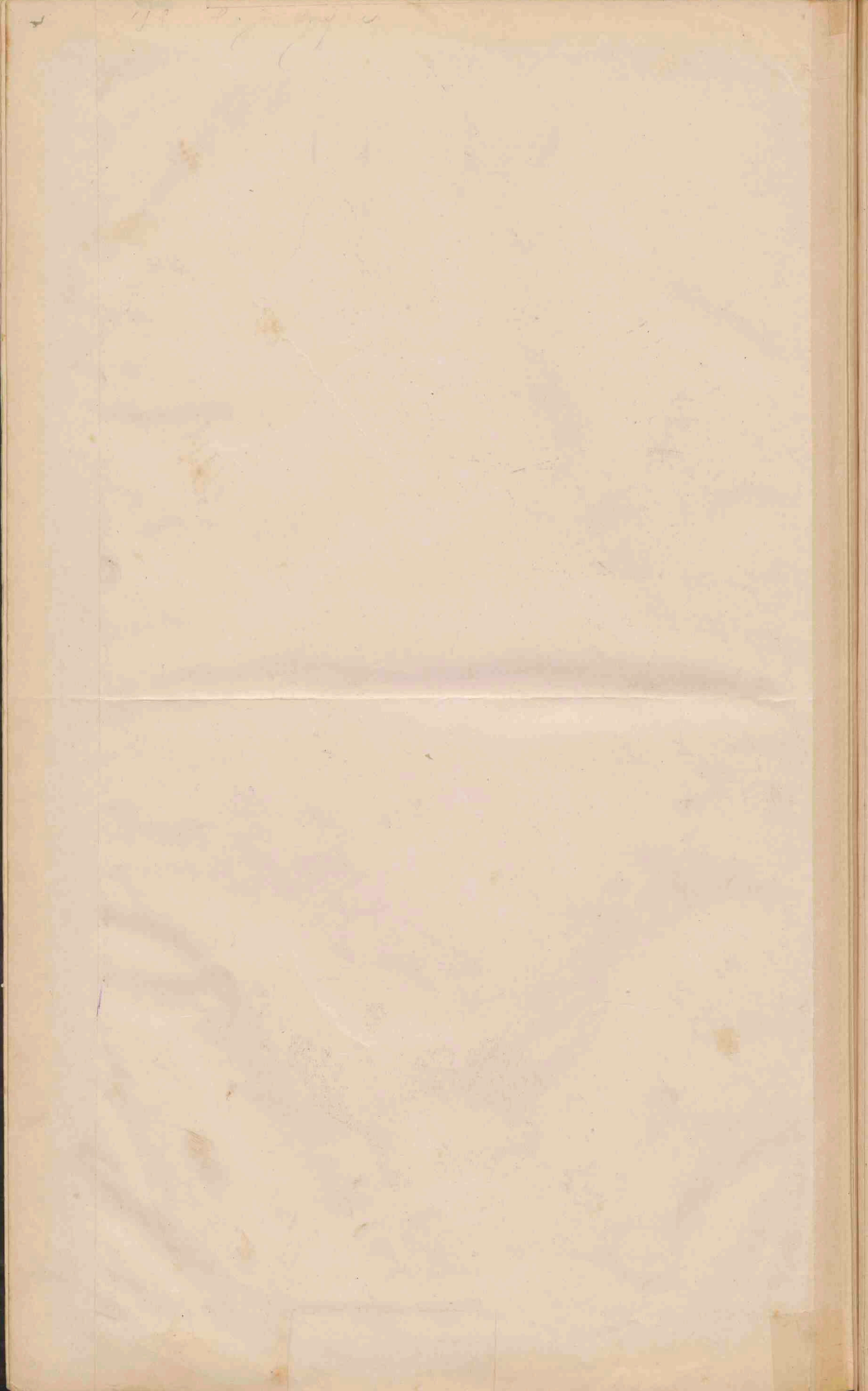
- Op - Oppervlakte in G.M.
- Be - Bevolking per G.M.
- Rij - Rivier in m.M. gemidd. eijfer over geheel stroomgebied.
- Tab - Tabak, opbrengst in Kilop. per land.
- R - Rijst, per G.M. over geheel stroomgebied.
- T - Tarwe, opbrengst in Hektol. per land per G.M.
- M - Maïs, G.M. over geheel stroomgebied.
- E - Katoen, opbrengst in Ballen, per land per G.M. over geheel stroomgebied.
- S - Suijver, opbrengst in Gallen, per land per G.M. over geheel stroomgebied.
- St - Steenkool, in ballen '5000.
- W - Waterkracht, uitgedrukt in 1000 paardkrachten.

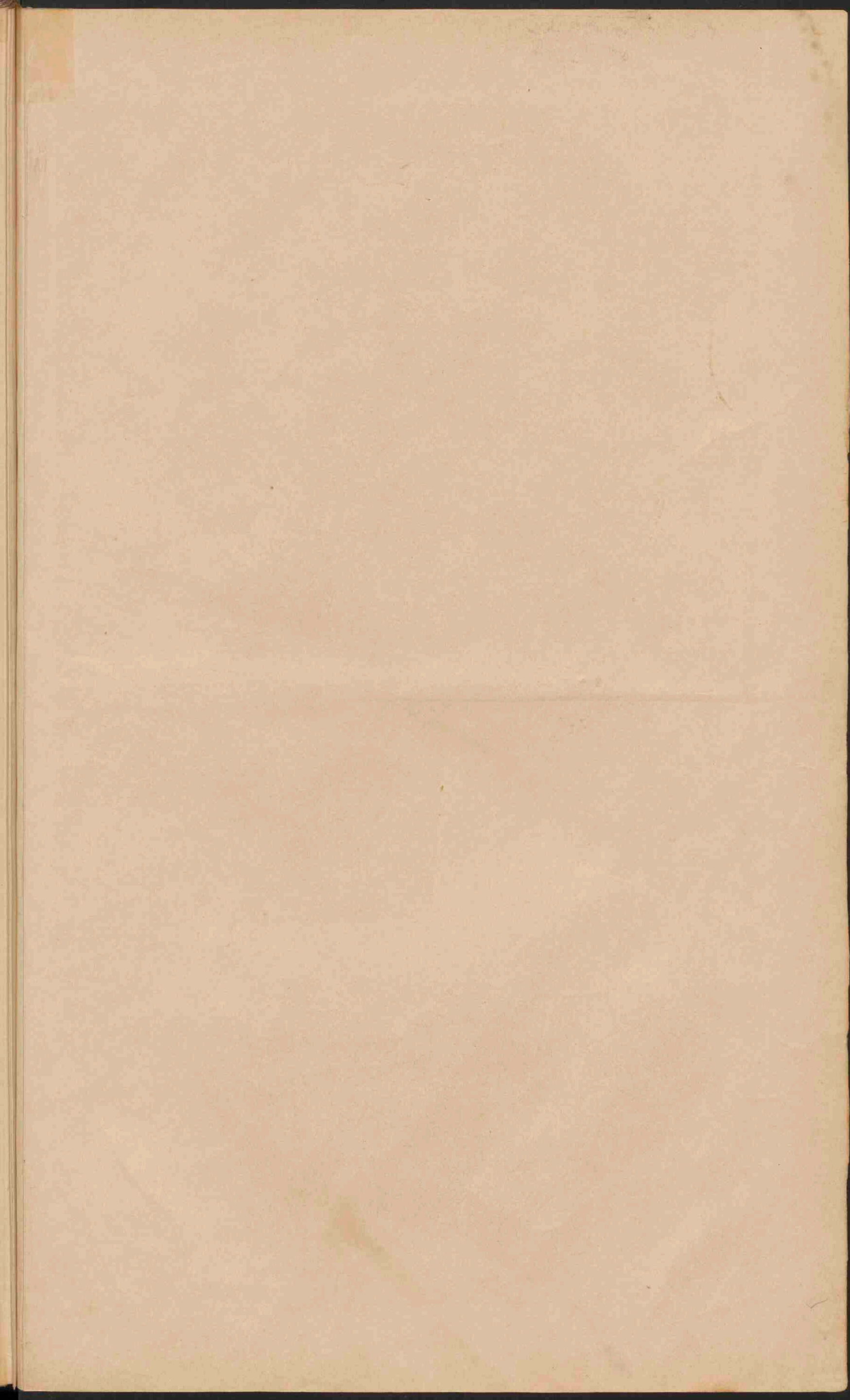
De getallen zijn berekend naar de uitkomsten van den negenden census (1850)

STEENKOOI
in de
VEREENIGDE STATEN.

177

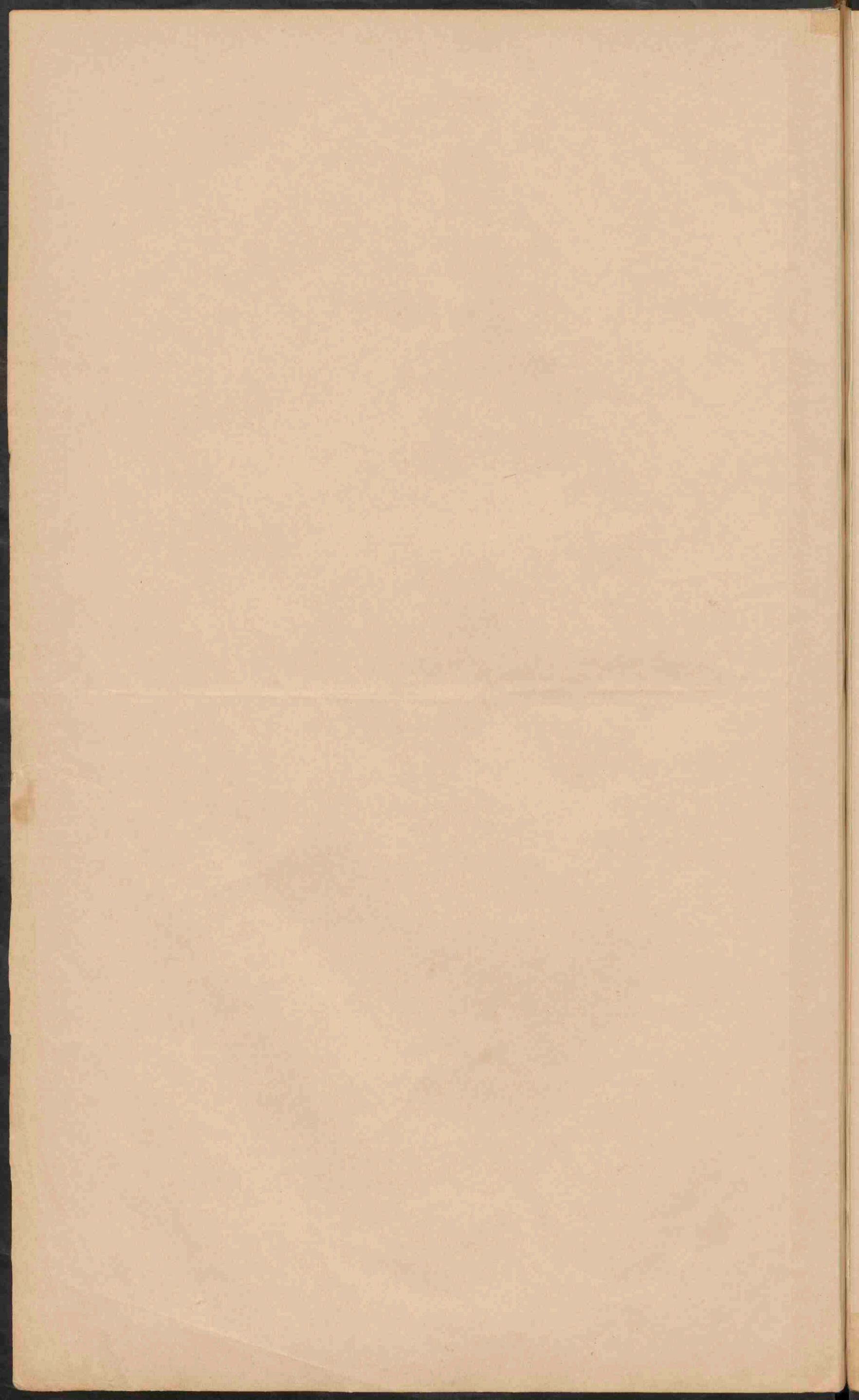

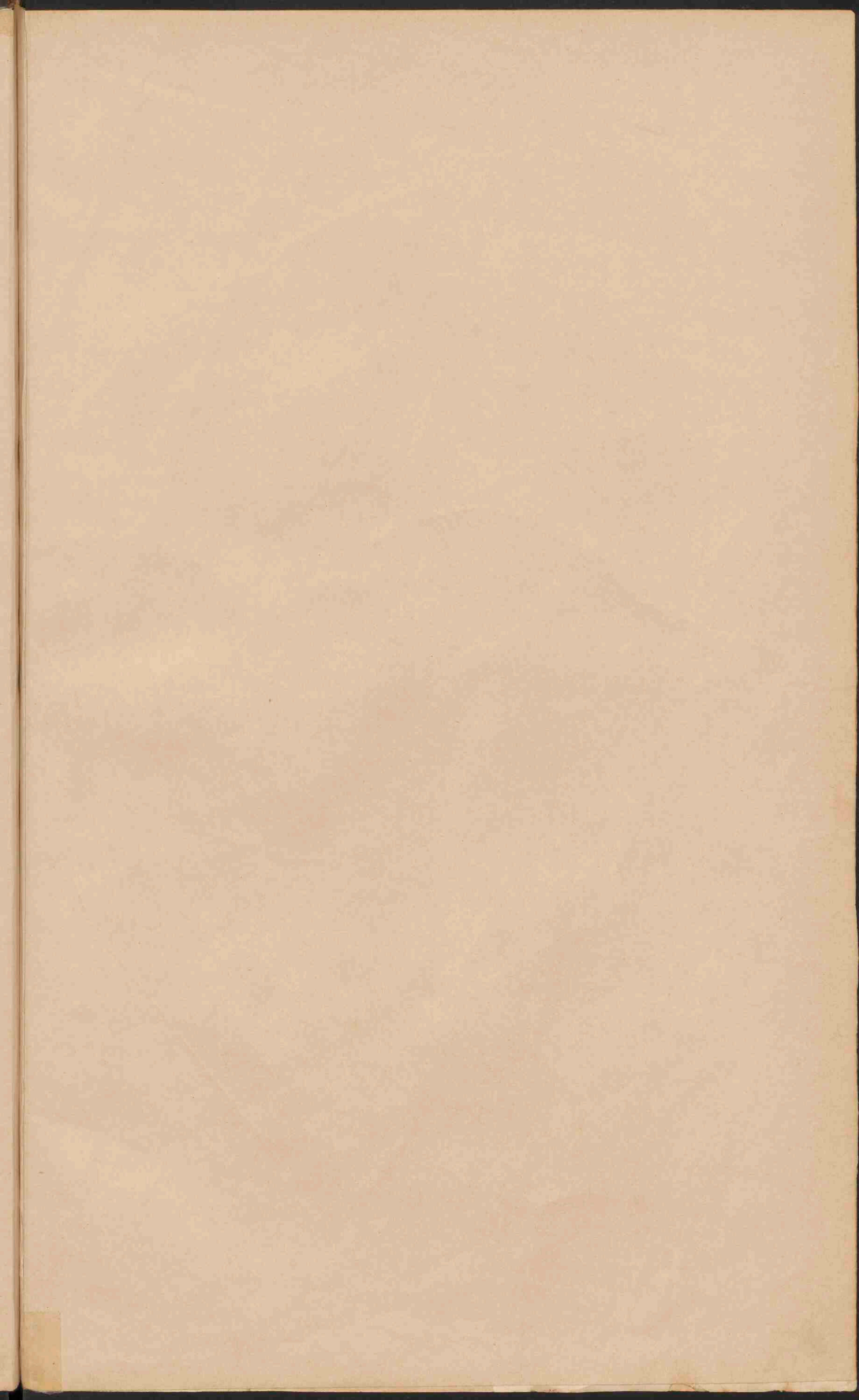
ZUID-AMERIKA.
 Schaal $\frac{1}{17\ 750\ 000}$
 Geograafijelen.

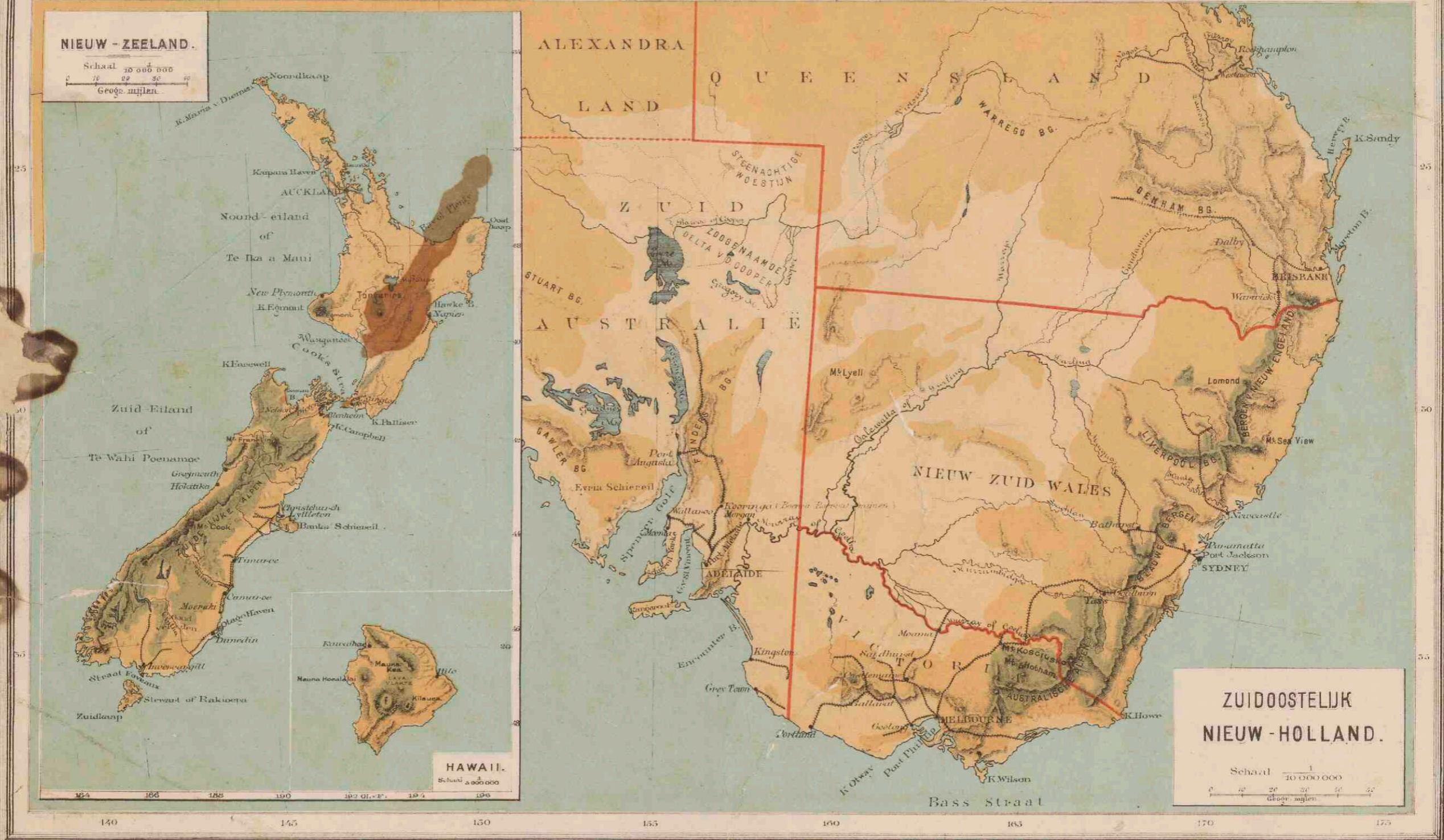
ATLANTISCHE OCEAAN

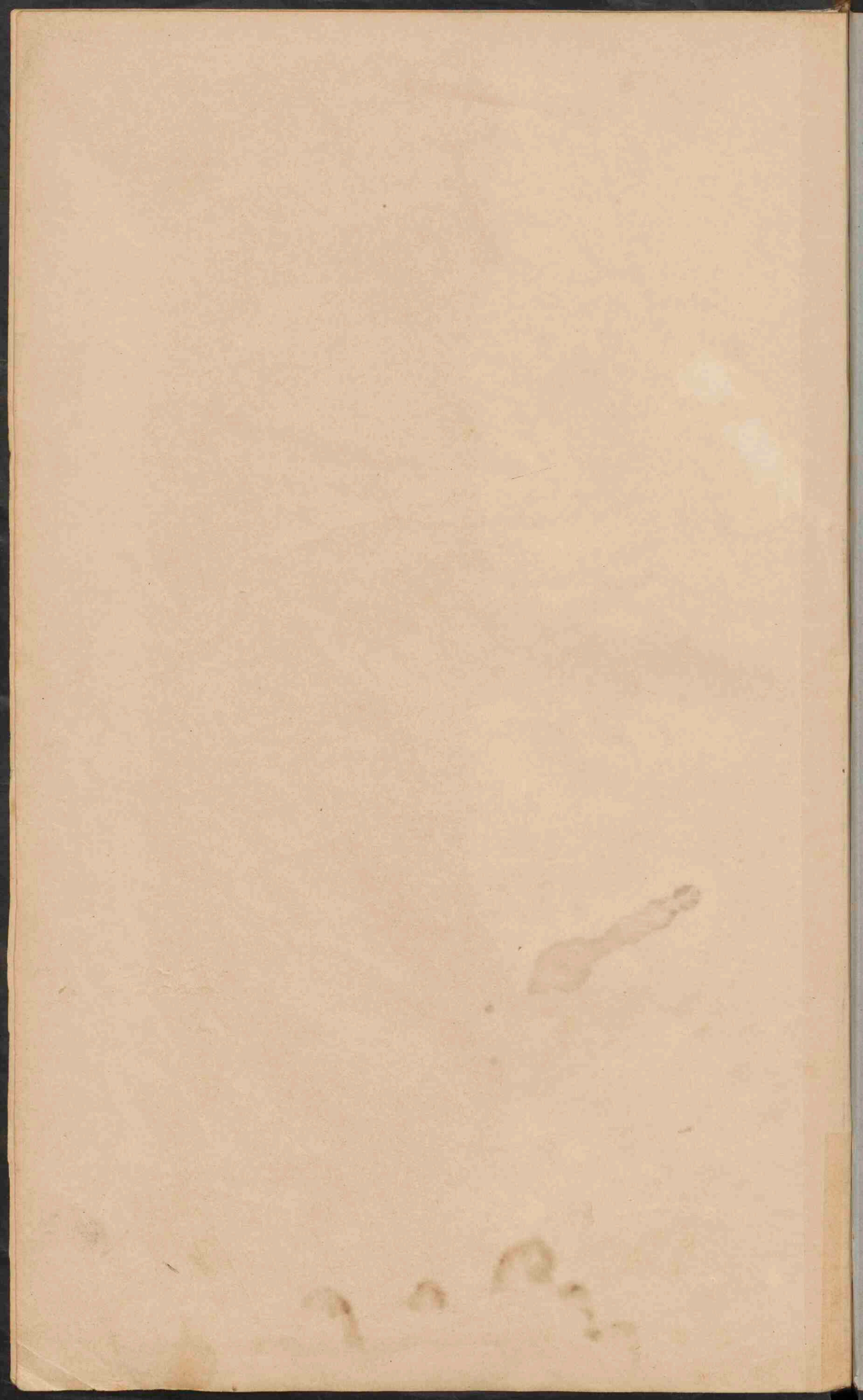
SCHETSKAARTJE VAN DE KOLONIE SURINAME.

Schaal $\frac{1}{100\ 000}$
 Geogr. Mijlen.
 G. G. G. G.

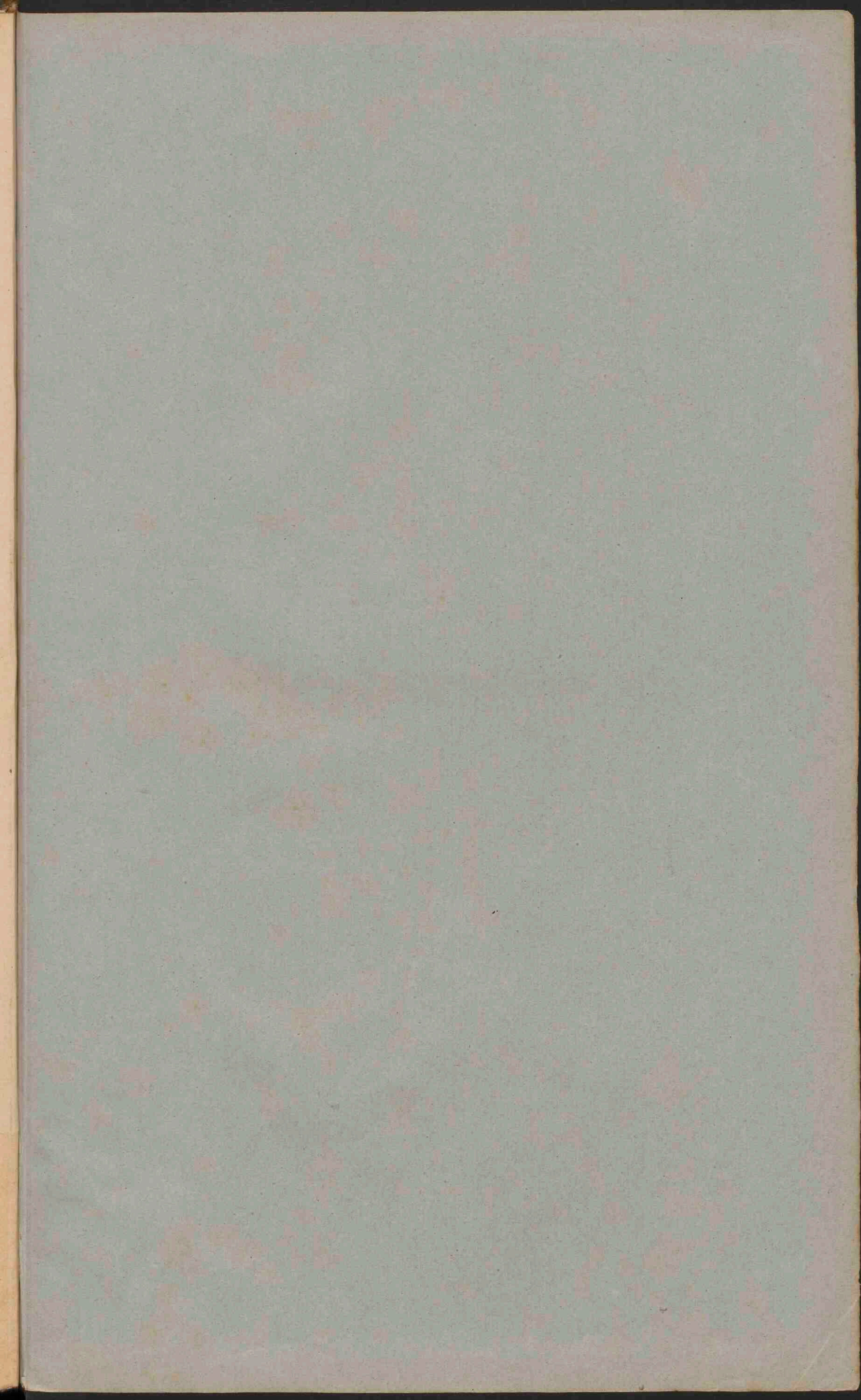

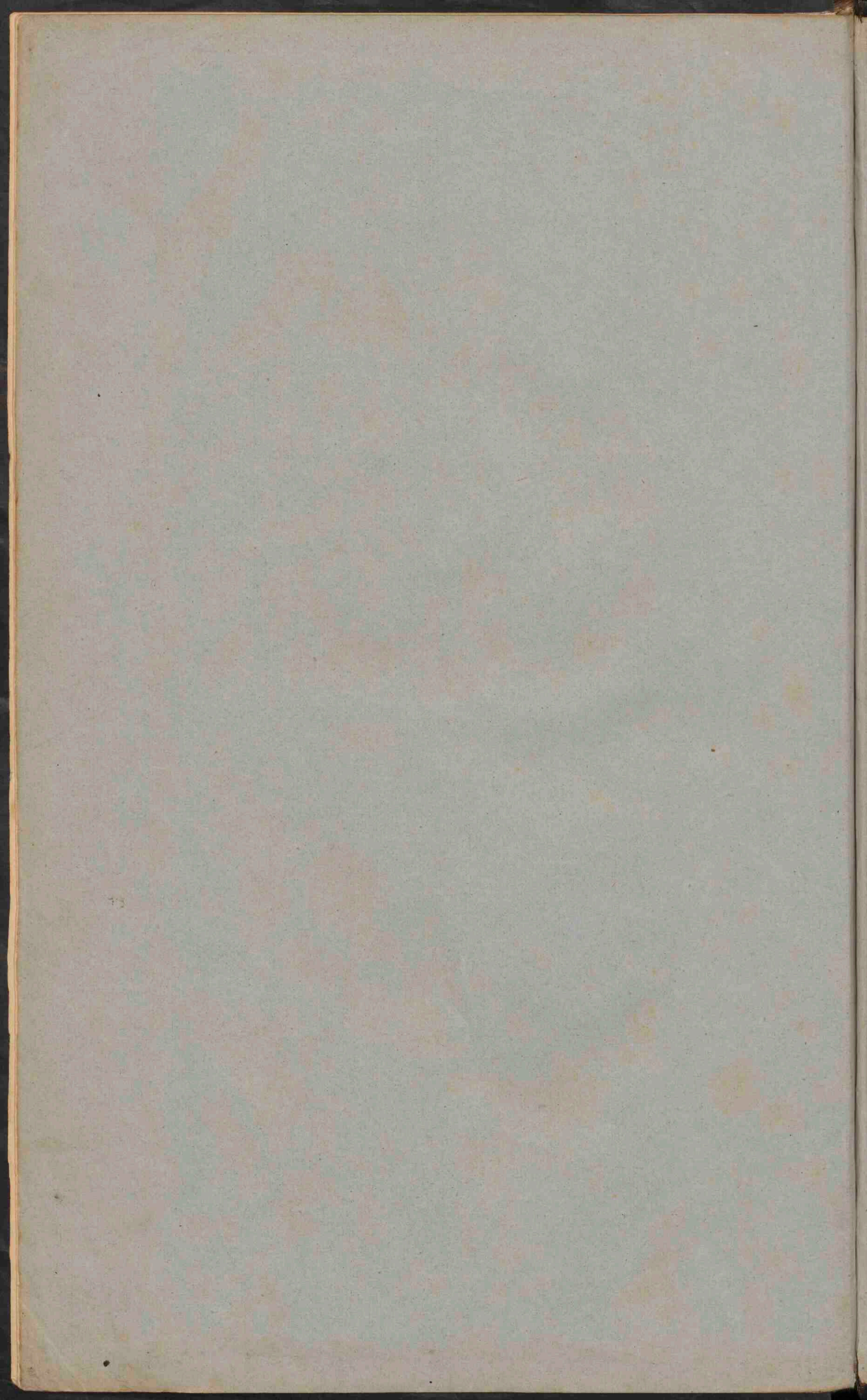

[Blind-stamped mark or seal]

218

